

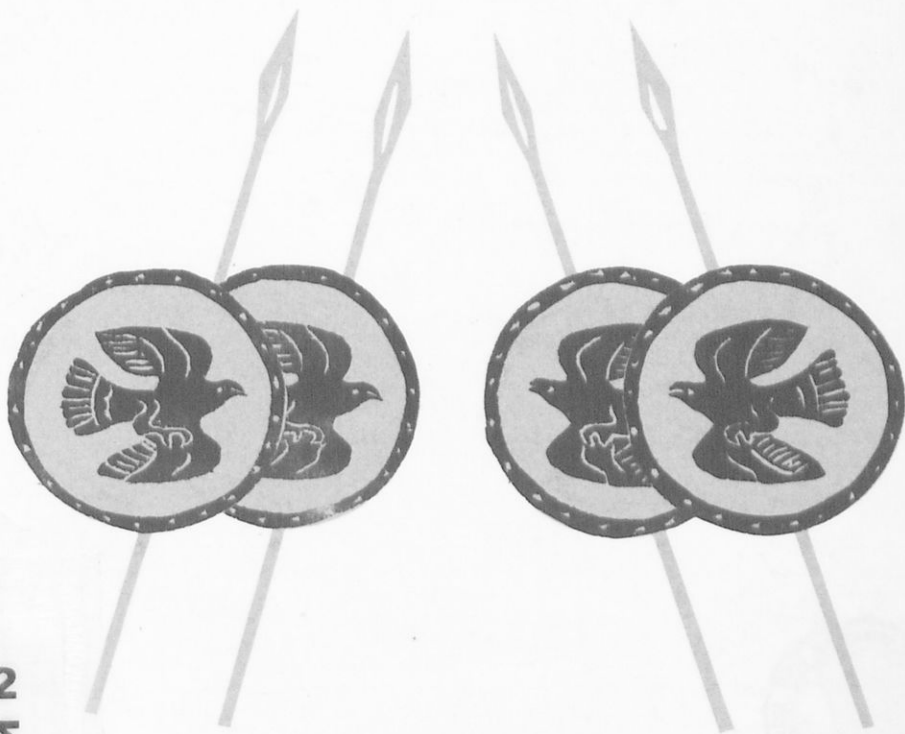
ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ ΔΕΣΤ/Γ
23

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗ

ΕΚΛΟΓΑΙ

Δ', Ε' και ΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
403

ΕΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1976

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑΝ

Τό παρόν βιβλίον δέον νά διαφυλαχθῆ καί διὰ τὰς
Ε΄ καὶ ΣΤ΄ τάξεις εἰς τὰς ὁποίας ἐπίσης θά χρησιμοκοιτηθῆ.

Οργανισμός Έκδοσης Διδακτικών Βιβλίων

ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Α', Β', και Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1976

002
HHE
ET2B
403

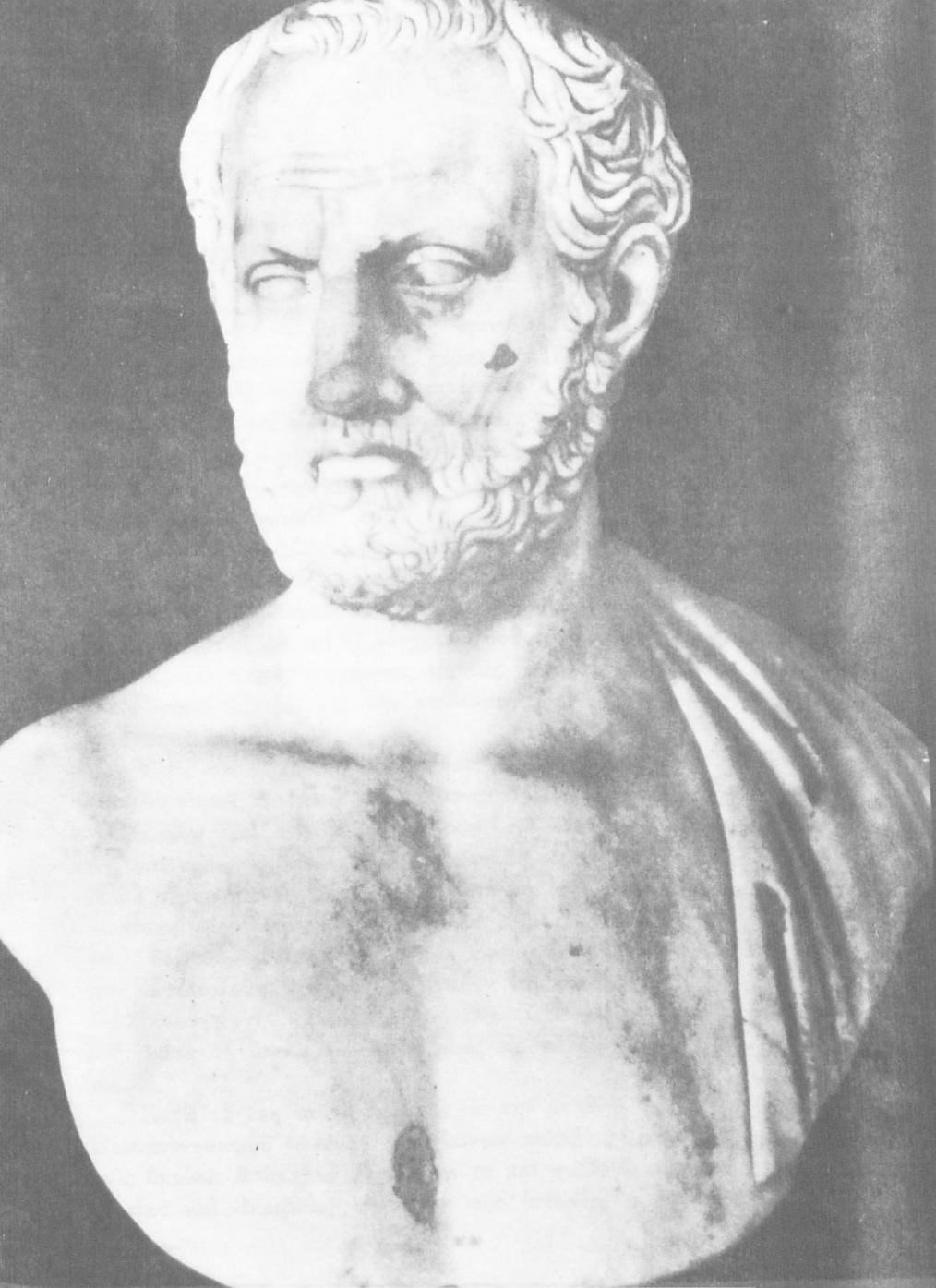
ΒΟΥΛΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΒΟΥΛΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

Το παρόν βιβλίο είναι το προσωπικό και όχι του
Εθνικού Αρχείου της Βουλής όπως είναι αναγραφόμενο

BIBLIΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ
Ορφ. Σχολ. Διδ. Καλλιμαριάς
αριθ. εισαγ. *378* του έτους 1974

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ι. Ο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

1. Βίος. Ὁ Θουκυδίδης ἐγενήθη ἐν τῷ Δήμῳ Ἀλιμῶντι (παρὰ τὸν σημερινὸν Ἀλιμον, πέραν τοῦ Π. Φαλήρου) τῆς Ἀττικῆς μεταξὺ τοῦ 460-455 π.Χ.. Ὁ πατήρ του Ὀλορος ἦτο ἀπόγονος ἄλλου Ὀλόρου, βασιλέως τῶν Θρακῶν, συγγενῆς τοῦ μαραθωνομάχου Μιλτιάδου καὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν. Εἰς τὴν καταγωγὴν του δὲ αὐτὴν ὤφειλε τὴν μεγάλην του περιουσίαν καὶ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, θρακικῶ χωρίῳ, μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ.

Ὁ Θουκυδίδης, ὡς καταγόμενος ἐξ εὐπόρου καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας, ἔτυχεν ἐπιμελοῦς καὶ τελείας ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Ἔσχε διδασκάλους τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν ῥήτορα Ἀντιφῶντα, οἵτινες καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ σύγχρονοι σοφισταὶ Πρωταγόρας, Πρόδικος, Γοργίας καὶ ἄλλοι, συρρέοντες εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸ κέντρον τότε τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ τὴν παιδευσιν τῆς ὅλης Ἑλλάδος, μεγάλως ἐπέδρασαν ἐπὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν συμβάντα ἐν Ἀθήναις λοιμὸν τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Περικλῆς, προσβληθεὶς καὶ ὁ Θουκυδίδης ὑπὸ τῆς νόσου διεσώθη, τῷ δὲ 424 γενόμενος στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων μετέβη εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης. Ἐκεῖ εὕρισκόμενος διετάχθη νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀπειλουμένην ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου στρατηγοῦ Βρασίδου Ἀμφίπολιν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβράδυνε, δὲν κατώρθωσε ν' ἀποτρέψῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς. Ἐνεκα τούτου κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ εἰς θάνατον, καί, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν, ὑπεβλήθη εἰς ἐκουσίαν φυγὴν ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα διέμενε κυρίως εἰς τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ κτήματά του.

Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν γεγονότων τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μεταβαίνων πολλάκις εἰς τοὺς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους διεδραματίσθησαν ταῦτα καὶ συλλέγων μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὕλην τῆς ἱστορίας του.

Μετά τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων τῷ 403 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου, ἀλλὰ ταχέως κατέλιπεν αὐτήν, ἴσως διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε γενικὴν κατάπτωσιν. Τῷ 396 εὕρισχόμενος ἐν Σκαπτῇ ὕλη ἀπέθανεν αἰφνιδίως, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λήγον ἔργον αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε τὸ μνήμα του παρὰ τὰ Κιμώνεια μνήματα μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν «Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἀλιμούσιος».

2. Ἔργον. Ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἀλλὰ δὲν συνεπλήρωσε τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ, λόγῳ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου του. Ἡ ἱστορία του λήγει τῷ 411 π.Χ., τὴν συνεχιζει δὲ ὁ Ξενοφῶν εἰς τὰ Ἑλληνικά του.

Ἡ ἔλη συγγραφὴ διηρέθη ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν εἰς ὀκτὼ βιβλία. Ἐν τῷ πρώτῳ, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει καὶ ὡς προοίμιον (κεφ. 1 - 23), συγκρίνων τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον πρὸς τοὺς προηγουμένους, προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι οὗτος εἶναι ἀξιολογώτατος πάντων, καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Τρωικοῦ καὶ Περσικοῦ, εἰς δὲ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ πρώτου βιβλίου διεξέρχεται τὰ φανερά καὶ ἀφανῆ αἴτια τοῦ πολέμου.

Ἀπὸ τοῦ δευτέρου βιβλίου ἄρχεται ἡ ἐξιστόρησις τῶν γεγονότων περιλαμβάνουσα μέχρι τοῦ 20οῦ κεφαλαίου τοῦ πέμπτου βιβλίου τὸ πρῶτον δεκαετὲς τμήμα, τὸν Ἀρχιδάμειον πόλεμον (431 - 421). Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ πέμπτου βιβλίου περιλαμβάνει τὴν διήγησιν τῶν συμβάντων κατὰ τὴν ὑποπτον Νικίειον εἰρήνην μέχρι τῆς εἰς Σικελίαν ἐκστρατείας. Τὸ ἕκτον καὶ ἑβδομον τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν καὶ τὴν παναλωθερίαν τῶν Ἀθηναίων (415 - 412). Τὸ δὲ ὄγδοον περιλαμβάνει μέρος μόνον τοῦ Δεκελεικοῦ πολέμου μέχρι τοῦ 411 π.Χ.

Ἐν τῇ συγγραφῇ του διακρίνονται: 1) τὰ καθαρῶς ἱστορικὰ μέρη, εἰς τὴν διήγησιν τῶν ὁποίων προβαίνει κατ' αὐστηρὰν χρονολογικὴν διαίρεσιν εἰς θέρη, καθ' ἃ γίνονται αἱ στρατεῖαι καὶ αἱ μάχαι, καὶ εἰς χειμῶνας, καθ' οὓς γίνονται αἱ παρασκευαὶ καὶ αἱ διαπραγματεύσεις· 2) αἱ δημηγορίαι, αἵτινες εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις· ἐξ αὐτῶν δὲ μετεδόθησαν μόνον αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς διασάφησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἱστορουμένων γεγονότων.

Ἐν αὐταῖς ὁ συγγραφεὺς μετὰ θαυμαστὴν δεξιότητα ζωγραφεῖ συν-

τομώτατα τὰς εἰκόνας ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, τοῦ Θεμιστοκλέους, Περικλέους, Νικίου κλπ., προσαρμόζων ἀρμονικώτατα πάσας τῶν προσώπων τὰς πράξεις καὶ τοὺς στοχασμοὺς πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν. Ἐπιτυγχάνει δὲ τοῦτο τόσον ἀκριβῶς καὶ μετὰ τοσαύτης πειστικότητος αἰτιολογεῖ τὰς διαθέσεις καὶ τὰς γνώμας τῶν ῥητόρων, ὥστε πιστεῦει ὁ ἀναγιγνώσκων ὅτι αὐτὰ τὰ ἀγορευόμενα πρόσωπα ἦτο ἀδύνατον ἐπιτυχέστερον νὰ συνηγορήσουν ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀπόψεων.

Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ δημηγορίαι δὲν εἶναι οἱ λόγοι τῶν ἀγορευσάντων ἰδίαις λέξεσιν, ἀλλὰ διεπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ ὅσον τὸ δυνατόν ἐγγύτατα πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν λεχθέντα.

3. Λεκτικόν. Ὁ Θουκυδίδης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν του εἰς ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἡ ὁποία εἶχε διαμορφωθῆ λογοτεχνικῶς ὑπὸ τῶν ποιητῶν Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους διὰ τὴν ποίησιν, ὅχι δὲ καὶ διὰ τὸν ἤδη δημιουργούμενον πεζὸν λόγον. Πρῶτος δὲ αὐτὸς μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ δυνάμεως διέπλασε τὴν ἄφθονον γλωσσικὴν ὕλην τῆς ἀττικῆς διαλέκτου. "Ὅθεν μεταχειρίζεται ὅχι μόνον πλείστας ποιητικὰς λέξεις, ὡς κλέος, ἀχθηδών, θάμβος, ἀκραιφνής κλπ., ἀλλὰ καὶ δημιουργεῖ τοιαύτας, ὡς αἱ ἀποδημητής, κινδυνευτής, αὐτοβοεῖ, ξένισις, ἐπιβόημα, κλπ., ἄλλων δὲ αὐτὸς κυρίως ποιεῖται χρῆσιν, ὡς αἱ ξύν. ἐτοῖμος, ὁμοῖος, αἰεῖ, τροπαῖον, ἀντὶ τῶν σύν, ἐτοῖμος, ὁμοῖος, αἰεῖ, τρόπαιον. Ἐκτὸς τούτων καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ πολλαπλῆ χρῆσις καὶ παραγωγή νέων ῥημάτων ἐξ ὀνομάτων, ἡ συχνὴ χρῆσις τῆς γενικῆς τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς δήλωσιν αἰτίας, ἡ χρῆσις τῶν οὐδετέρων τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν μετὰ τοῦ ἄρθρου, ὡς τὸ δεδιός, τὸ θαρσοῦν, τὸ σῶφρον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀντὶ τῶν οὐσιαστικῶν, ὁ φόβος τὸ θάρσος, ἡ σωφροσύνη, ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ ἀκατεργάστου ἔτι τῆς ἀρχαίας ἀττικῆς διαλέκτου, τὴν ὁποίαν χρησιμοποιεῖ. Ἐντεῦθεν ὁ λόγος του εἶναι ἐν πολλοῖς τραχύς, ἀνώμαλος καὶ δυσνόητος. Εἰς τοῦτο συντέλεσε καὶ ἡ σύνταξις τοῦ Θουκυδίδου, ἡ ὁποία ἀποκλίνει μᾶλλον εἰς τὴν ποίησιν, ἰσταμένη, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαλαρωτέρας συντάξεως τῶν Ἰώνων καὶ τῆς ἐντέχνου συντάξεως τῶν νεωτέρων ἀττικῶν συγγραφέων, Πλάτωνος καὶ Ξενοφῶντος.

II. Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Εὐθύς μετὰ τὸ ἔνδοξον τέλος τῶν μεγάλων καὶ φοβερῶν ἀγώνων κατὰ τῶν Περσῶν οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ διχονοοῦν· τὰ πρῶτα δὲ ἐπικίνδυνα συμπτώματα τῆς διχονοίας ἀνεφάνησαν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, ἐπανελθόντες εἰς τὰ ἴδια, ἀνωκοδόμησαν τὴν πόλιν των, ἡ ὁποία εἶχε μεταβληθῆ εἰς ἐρείπια καί, κατὰ συμβουλήν τοῦ Θεμιστοκλέους, ἤρχισαν νὰ περιβάλλουν αὐτὴν μὲ ὄχυρον τεῖχος. Οἱ Σπαρτιαῖται ἔβλεπον μὲ ὑποπτον βλέμμα τὴν τοιαύτην τῶν Ἀθηνῶν ἐνίσχυσιν, ἐρεθιζόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν Κορινθίων καὶ τῶν Αἰγινητῶν, οἱ ὅποιοι μετὰ φόβου καὶ φθόνου παρηκολούθουν τὴν κατὰ θάλασσαν μεγάλην αὐτῶν αὐξησιν, ἐζήτησαν νὰ ἀποτρέψουν τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου των, προφασιζόμενοι ὅτι ἡ ὀχύρωσις τῶν Ἀθηνῶν ἠδύνατο νὰ ἀποβῆ ὀλεθρία ἐν περιπτώσει νέας ἐπιδρομῆς τῶν Περσῶν.

Ἡ ἐπέμβασις ὁμως τῶν Σπαρτιατῶν ἐματαιώθη διὰ τῆς διπλωματικῆς ἰκανότητος τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ μεγαλεπήβολου τούτου ἀνδρός, ὁ ὁποῖος διηύθυνε τότε τὰς τύχας τῆς πόλεως. Κατὰ συμβουλήν αὐτοῦ ἀνέλαβον οἱ Ἀθηναῖοι ἀμέσως καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὄχυρωμάτων τοῦ Πειραιῶς, ὁ ὁποῖος ἐμελλε νὰ καταστῆ ἀκρόπολις τῆς ναυτικῆς αὐτῶν δυνάμεως. Ἡ Σπάρτη ἠναγκάσθη νὰ δεχθῆ τὸ τετελεσμένον γεγονός καὶ νὰ κρύψῃ τὴν ὀργήν της. Ἐνῶ δὲ αἱ Ἀθηναὶ τοιουτοτρόπως ἀνελάμβανον πλήρη ἀνεξαρτησίαν ἀπέναντι τῆς μέχρι τότε δεσποζούσης ἐν Ἑλλάδι Σπαρτιατικῆς δυνάμεως, ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλα γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἀνύψωσαν αὐτὴν εἰς τὴν πρώτην μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν θέσιν.

Ἐπ' αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ πεδίου τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης οἱ συναγωνισθέντες κατὰ τῶν βαρβάρων Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ ἐξακολουθήσουν τὸν κατ' αὐτῶν ἀγῶνα. Εἰς ἐκτέλεσιν δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐσχηματίσθη συμμαχικὸς στόλος ἐξ 100 πλοίων μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας καὶ ἐλευθερώσῃ τοὺς νησιώτας καὶ μικρασιάτας Ἕλληνας. Οὕτω δὲ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου καὶ αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας ἀπελευθεροῦμεναι προσετίθεντο εἰς

τὴν συμμαχίαν ταύτην καὶ ἐνίσχουν τὸν κοινὸν ἔθνικὸν ἀγῶνα, παρέχουσαι ναῦς, πληρώματα καὶ χρήματα.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σπαρτιάτου Πausανίου οἱ σύμμαχοι ἐξεδιώξαν τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς Κύπρου καὶ ἔπειτα κατέλαβον τὸ Βυζάντιον. Ὅτε δὲ βραδύτερον ὁ Πausανίας, κατηγορηθεὶς ἐπὶ προδοσίᾳ, ἀνεκλήθη, οἱ σύμμαχοι ἀνεγνώρισαν ὡς ἡγεμόνας τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Πελοποννήσιοι τότε ἀπεσύρθησαν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμπορικὸι πληθυσμοὶ τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων μετὰ τὰς πρώτας νίκας «ἀποκοινοῦντες τὰς συνεχεῖς στρατείας» συνεφώνησαν μετὰ τοὺς Ἀθηναίους νὰ παρέχουν κατ' ἔτος χρήματα, τὸν δὲ ἀγῶνα ν' ἀναλάβουν μόνον οἱ Ἀθηναῖοι. Τὸ ἀναλογοῦν εἰς ἕκαστον τῶν συμμάχων ποσὸν καθώρισεν ὁ Ἀριστείδης τόσον ἐντίμως καὶ δικαίως, ὥστε ἀγογγύστως οἱ σύμμαχοι ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν φόρον. Τὸ κοινὸν ταμεῖον ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δῆλῳ, διεχειρίζοντο δὲ αὐτὸ οἱ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκλεγόμενοι ταμίαι, καλούμενοι Ἐ λ λ η ν ο τ α μ ί α ι.

Ἐφεξῆς ὁ ἐπιθετικὸς πόλεμος διεξάγεται κυρίως ὑπὸ τῶν ἀθηναϊκῶν δυνάμεων, ἡ δὲ δόξα τῶν μεγάλων νικῶν ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Κίμωνα, τὸν υἱὸν τοῦ μαραθωνομάχου Μιλτιάδου.

Ὁ Κίμων κατ' ἀρχὰς μὲν μετὰ τοῦ Ἀριστείδου, ἔπειτα δὲ μόνος, κατέλαβε διὰ συντόμου δράσεως τὴν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος Ἡϊόνα, κατέστρεψε τὸ ἐν Σκύρω κρησφύγετον τῶν πειρατῶν Δολόπων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀπήλλαξε τὸ Αἰγαῖον, καὶ κατεναυμάχησε τῷ 465 π.Χ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐρυμέδοντος τῆς Παμφυλίας τὸν Περσικὸν στόλον, ἐξασφαλίσας ἐντελῶς τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ διαρκὴς ὅμως ἐμπόλεμος κατάστασις καὶ ἡ αὐστηρὰ ἀπαίτησις τῶν Ἀθηναίων νὰ ἐκπληροῦνται οἱ ὄροι καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῆς συμμαχίας, ἤρχισαν μετὰ τινα χρόνον νὰ δημιουργοῦν δυσαρεσκείας καὶ προστριβὰς τῶν συμμάχων πρὸς αὐτούς, συνεπέα τῶν ὁποίων αἱ συμμαχικαὶ πόλεις, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, κατεβιβάσθησαν εἰς τὴν τάξιν ὑποτελῶν. Τὴν θαυμαστὴν αὐξήσιν τῆς Ἀθηναϊκῆς δυνάμεως ὑπέβλεπεν ἡ Σπάρτη, ἀλλὰ περιστάσεις ἰδιαίτεραι καὶ ἡ ἀδρανὴς πολιτικὴ τῆς ἠμπόδιζον αὐτὴν νὰ ἐπέμβῃ ἐγκαίρως. Τὰς ὑπόπτους σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο πολιτειῶν παρῶξενεν ἔτι μᾶλλον ἡ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν

ἀποπομπή τῆς ἐκ μέρους τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλείσης πρὸς ἐκπόρθησιν τῆς Ἰθώμης δυνάμεως.

Καὶ συνήφθη μὲν τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Κίμωνος τῷ 449 π.Χ. πενταετῆς ἀνακωχῇ πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τῆς προκλητικῆς τῶν στάσεως συνετέλεσαν εἰς ταχεῖαν ῥῆξιν. Ἐνῶ δὲ οὗτοι ἠττήθησαν ὑπὸ τῶν ἠνωμένων Βοιωτῶν ἐν Κορωνείᾳ, διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Σπάρτης ἀπεστάτησαν τὰ Μέγαρα καὶ ἡ Εὐβοία, στρατὸς δὲ Πελοποννησίων ἐφθασεν εἰς Ἐλευσίνα. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἐπέκειτο πλέον, ὅτε διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Περικλέους, συνωμολογήθησαν τριακονταετῆς σπονδαὶ τῷ 445 π.Χ. μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Εὐβοίας, καθ' ἃς οἱ Ἀθηναῖοι κατέλιπον τὰς ἐν Πελοποννήσῳ κτήσεις τῶν καὶ συνήνεσαν, ἵνα οἱ Μεγαρεῖς προσέλθουν εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς Σπάρτης.

Αἱ τριακονταετῆς σπονδαὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαρκέσουν ἐπὶ πολὺ. Οἱ Σπαρτιάται ἔβλεπον μὲ φθόνον καὶ ζηλοτυπίαν τὴν αὐξήσιν τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐφοβοῦντο περὶ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἰδίου τῶν κράτους. Ἐζήτουν λοιπὸν κατάλληλον στιγμήν νὰ περιορίσουν αὐτήν. Ἐξ ἄλλου ἡ συμμαχία τῶν Ἀθηναίων εἶχε μεταβληθῆ εἰς αὐθαίρετον δεσποτείαν· ὡς ἐκ τούτου δὲ πολλὰ παράπονα ἠκούοντο κατ' αὐτῶν. Ἐνῶ δὲ τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀφορμὴ ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἀνάψῃ τὴν φλόγα τοῦ πολέμου. Ταύτην ἔδωκεν ἡ ἀνάμειξις τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν πόλεμον μεταξὺ Κορινθίων καὶ Κερκυραίων ἕνεκα τῆς Ἐπιδάμνου καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν πολιορκία τῆς ἀποστάσης Ποτειδαίας. Οὕτως ἤρχισεν ὁ μέγας Πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὁ ὁποῖος διήρесе τὴν Ἑλλάδα εἰς δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα καί, ἀφοῦ τὴν ἐξήντησεν ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς, τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ὄλεθρον.

Δύο ἐπεισόδια τοῦ πολέμου τούτου, τὰ κατὰ Πλάταιαν καὶ Λέσβον, παρατίθενται κατωτέρω ὡς ταῦτα ἱστορεῖ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς. Ἐπίσης παρατίθενται καὶ αἱ συναφεῖς πρὸς ταῦτα δημηγορίαι Πλαταιέων, Θηβαίων, Κλέωνος καὶ Διοδότου, ὡς καὶ ὁ Ἐπιτάφιος τοῦ Περικλέους.

Επιπλέον, η μελέτη των αποτελεσμάτων της έρευνας έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν διαφορετικές απόψεις σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών. Οι περισσότεροι από αυτούς πίστευαν ότι η αξιολόγηση των μαθητών είναι μια πολύπλοκη διαδικασία που απαιτεί την εφαρμογή πολλών διαφορετικών μεθόδων. Οι περισσότεροι από αυτούς πίστευαν ότι η αξιολόγηση των μαθητών είναι μια διαδικασία που απαιτεί την εφαρμογή πολλών διαφορετικών μεθόδων. Οι περισσότεροι από αυτούς πίστευαν ότι η αξιολόγηση των μαθητών είναι μια διαδικασία που απαιτεί την εφαρμογή πολλών διαφορετικών μεθόδων.

ΚΕΛΗΝΟΥ

Η μελέτη έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν διαφορετικές απόψεις σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών. Οι περισσότεροι από αυτούς πίστευαν ότι η αξιολόγηση των μαθητών είναι μια πολύπλοκη διαδικασία που απαιτεί την εφαρμογή πολλών διαφορετικών μεθόδων. Οι περισσότεροι από αυτούς πίστευαν ότι η αξιολόγηση των μαθητών είναι μια διαδικασία που απαιτεί την εφαρμογή πολλών διαφορετικών μεθόδων. Οι περισσότεροι από αυτούς πίστευαν ότι η αξιολόγηση των μαθητών είναι μια διαδικασία που απαιτεί την εφαρμογή πολλών διαφορετικών μεθόδων.

Επιπλέον, η μελέτη έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν διαφορετικές απόψεις σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών. Οι περισσότεροι από αυτούς πίστευαν ότι η αξιολόγηση των μαθητών είναι μια πολύπλοκη διαδικασία που απαιτεί την εφαρμογή πολλών διαφορετικών μεθόδων. Οι περισσότεροι από αυτούς πίστευαν ότι η αξιολόγηση των μαθητών είναι μια διαδικασία που απαιτεί την εφαρμογή πολλών διαφορετικών μεθόδων. Οι περισσότεροι από αυτούς πίστευαν ότι η αξιολόγηση των μαθητών είναι μια διαδικασία που απαιτεί την εφαρμογή πολλών διαφορετικών μεθόδων.

ΠΛΑΤΑΪΚΑ

ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΩΝ ΘΗΒΑΙΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΛΑΤΑΙΑΣ

(Β, 1 - 6)

1. Ἄρχεται δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων καὶ τῶν ἑκατέροις ζυμμάχων, ἐν ᾧ οὔτε ἐπεμείγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε ζυνεχῶς ἐπολέμουν· γέγραπται δὲ ἐξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

2. Τέσσαρα καὶ δέκα μὲν ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούταις σπονδαί, αἳ ἐγένοντο μετ' Εὐβοίας ἄλωσιν· τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἄργει τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἱερωμένης καὶ Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ καὶ Πυθοδώρου ἔτι τέσσαρας μῆνας ἄρχοντος Ἀθηναίους, μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην μηνὶ ἕκτῳ καὶ δεκάτῳ, ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων — ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν βιωταρχοῦντες Πυθάγγελός τε ὁ Φυλείδου καὶ Διέμπορος ὁ Ὀνητορίδου — ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ζῶν ὅπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας, οὐσαν Ἀθηναίων ζυμμάχιδά. ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέωξαν τὰς πύλας Πλαταιῶν ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι ἰδίας ἐνεκα δυνάμεως ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσις ὑπεναντίους διαφθεῖραι καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι· ἔπραξαν δὲ ταῦτα δι' Εὐρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου· προΐδόντες γὰρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἐβούλοντο τὴν Πλάταιαν αἰεὶ σφίσι διάφορον οὐσαν ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε καὶ τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστῶτος προκαταλαβεῖν. ἦ καὶ ῥᾶον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς

οὐ προκαθεστηκυίας. θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὄπλα τοῖς μὲν ἐπαγαγομένοις οὐκ ἐπέειπον, ὥστε εὐθύς ἔργου ἔχεσθαι καὶ ἰέναι ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν, γνῶμην δ' ἐποιοῦντο κηρύγμασί τε χρήσασθαι ἐπιτηδείοις καὶ ἐς ζύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν — καὶ ἀνεῖπεν ὁ κήρυξ, εἴ τις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ζυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὄπλα — νομίζοντες σφίσι ῥαδίως τούτω τῷ τρόπῳ προσχωρήσειν τὴν πόλιν.

3. Οἱ δὲ Πλαταιῆς, ὡς ἦσθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θηβαίους καὶ ἐξαπιναιῶς κατελιημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες καὶ νομίσαντες πολλῶ πλείους ἐσεληλυθέναι — οὐ γὰρ ἑώρων ἐν τῇ νυκτὶ — πρὸς ζύμβασιν ἐχώρησαν καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχαζον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον. πράσσοντες δὲ πῶς ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥαδίως κρατήσῃν· τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι καὶ ζυνελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινούς τοίχους παρ' ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὦσιν ἰόντες, ἀμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἵνα ἀντὶ τείχους ἦ, καὶ τᾶλλα ἐξήρτυον, ἧ ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ζύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἐτοῖμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ' αὐτούς, ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὔσι προσφέροιντο καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται, ἀλλ' ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὄντες ἦσους ὡσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν, προσέβαλόν τε εὐθύς καὶ ἐς χεῖρας ἦσαν κατὰ τάχος.

4. Οἱ δ' ὡς ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι, ζυνεστρέφοντό τε ἐν

σφίσιν αὐτοῖς καὶ τὰς προσβολάς, ἧ προσπίπτοιεν, ἀπεωθοῦντο. καὶ δις μὲν ἢ τρίς ἀπεχρούσαντο, ἔπειτα πολλῶ θορύβῳ αὐτῶν τε προσβαλόντων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν καὶ τραπόμενοι ἔφευγον διὰ τῆς πόλεως, ἄπειροι μὲν ὄντες οἱ πλείους ἐν σκότῳ καὶ πηλῶ τῶν διόδων, ἧ χρῆ σωθῆναι — καὶ γὰρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν —, ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας τοῦ μὴ ἐκφεύγειν, ὥστε διεφθείροντο πολλοί. τῶν δὲ Πλαταιῶν τις τὰς πύλας, ἧ ἐσῆλθον καὶ αἶπερ ἦσαν μόναι ἀνεωγμέναι, ἔκλησε συρακίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς τὸν μοχλόν, ὥστε μῆδὲ ταύτῃ ἔξοδον ἔτι εἶναι. διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν οἱ μὲν τινες αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες ἔρριψαν ἐς τὸ ἔξω σφᾶς αὐτοὺς καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους, οἱ δὲ κατὰ πύλας ἐρήμους, γυναικὸς δούσης πέλεκυν, λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλὸν ἐξῆλθον οὐ πολλοὶ — αἴσθησις γὰρ ταχεῖα ἐπεγένετο —, ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως σποράδες ἀπώλλυντο. τὸ δὲ πλεῖστον καὶ ὅσον μάλιστα ἦν ζυνεστραμμένον ἐσπίπτουσιν ἐς οἶκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους καὶ αἱ πλησίον θύραι ἀνεωγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, οἴομενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι καὶ ἀντικρυς δίοδον ἐς τὸ ἔξω. ὀρῶντες δὲ αὐτοὺς οἱ Πλαταιῆς ἀπειλημμένους ἐβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσιν, ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἶκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσωνται. τέλος δὲ οὗτοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων περιῆσαν κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ζυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι παραδοῦναι σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὄπλα χρήσασθαι, ὃ τι ἂν βούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταίᾳ οὕτως ἐπεπράγεσαν.

5. Οἱ δ' ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέ-

σθαι πανστρατιᾷ, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη τοῖς ἐσεληλυθόσι, τῆς ἀγγελίας ἅμα καθ' ὁδὸν αὐτοῖς ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων ἐπεβοήθουν. ἀπέχει δὲ ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτὸς ἐποίησε βραδύτερον αὐτοὺς ἐλθεῖν· ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἑρρῦη μέγας καὶ οὐ ῥαδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν ὑετῷ καὶ τὸν ποταμὸν μόλις διαβάντες ὕστερον παρεγένοντο, ἤδη τῶν ἀνδρῶν τῶν μὲν διεφθαρμένων, τῶν δὲ ζώντων ἐχομένων. ὡς δ' ἤσθοντο οἱ Θηβαῖοι τὸ γεγενημένον, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιῶν — ἦσαν γὰρ καὶ ἄνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ κατασκευή, οἷα ἀπροσδοκῆτου τοῦ κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου — ἐβούλοντο γὰρ σφίσι, εἴ τινα λάβοιεν, ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἦν ἄρα τύχασί τινες ἐζωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διανοοῦντο· οἱ δὲ Πλαταιῆς ἔτι διαβουλεωμένων αὐτῶν ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσσεσθαι καὶ δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω κήρυκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέγοντες ὅτι οὔτε τὰ πεποιημένα ὅσια δράσειαν ἐν σπονδαῖς σφῶν πειραθέντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τὰ τε ἔξω ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν· εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἀνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς ἔχουσι ζῶντας· ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἀνδρας.

6. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι καὶ ἐπομόσαι φασὶν αὐτοὺς· Πλαταιῆς δ' οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἀνδρας εὐθύς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων, ἦν τι ξυμβαίνωσι καὶ ἐπομόσαι οὐ φασιν. ἐκ δ' οὖν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος ἐσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἀνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες, καὶ Εὐρύμαχος εἷς αὐτῶν ἦν, πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. τοῦτο δὲ

ποιήσαντες ἕς τε τὰς Ἀθήνας ἄγγελον ἔπεμπον καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν τοῖς Θηβαίοις, τὰ τε ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα, ἧ ἑδόκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθὺς τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν γεγενημένα, καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἕς τὴν Πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύοντες εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν, οὓς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἂν τι καὶ αὐτοὶ βουλευσῶσι περὶ αὐτῶν· οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν· ἅμα γὰρ τῇ ἐσόδῳ γιγνομένη τῶν Θηβαίων ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξήκει, ὁ δὲ δεύτερος ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων, καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ἤδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέστελλον· ὁ δὲ κήρυξ ἀφικόμενος ἤυρε τοὺς ἀνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύσαντες ἕς Πλάταιαν σῆτόν τε ἐσήγαγον καὶ φρουροὺς ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχρειοτάτους ζῆν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐξεκόμισαν.

[Μετὰ τὰ συμβάντα ἐν Πλαταιαῖς καὶ τὴν φανεράν πλέον λύσιν τῶν συνθηκῶν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτοιμάζονται πρὸς τὸν πόλεμον. Ἀφοῦ δὲ παρεσκευάσθησαν καὶ ἐβολιδοσκόπησαν ἐκάτεροι τὰς διαθέσεις τῶν συμμάχων των, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι εἰσβάλλον τὸ θέρος τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ πολέμου (431) εἰς τὴν Ἀττικὴν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, οἱ ὅποιοι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον συναθροισθῆ εἰς τὴν πόλιν, ἐγκαταλιπόντες τὴν ὑπαιθρον, δὲν ἀντεπεξῆλθον τῇ προτροπῇ τοῦ Περικλέους. Ἔνεκα τούτου οἱ Πελοποννήσιοι ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν δήμους τινὰς τῆς Ἀττικῆς, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος (430) οἱ Πελοποννήσιοι εἰσβάλλον διὰ δευτέραν φοράν, ἀλλ' ἀναγκάζονται νὰ ἀποχωρήσουν ταχέως λόγῳ τοῦ ἐνσκήφαντος εἰς τὰς Ἀθήνας καταστρεπτικοῦ λοιμοῦ.

Ἐκ τοῦ φόβου δὲ τούτου τῆς νόσου τὸ τρίτον ἔτος τοῦ πολέμου (429) δὲν εἰσβάλλον πλέον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἀλλ' ἔρχονται κατὰ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων Πλαταιέων].

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ

(Β, 71 - 78)

71. Τοῦ δ' ἐπιγενομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δὲ ἐπὶ Πλάταιαν· ἠγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἐμελλε δηλώσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς εὐθύς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἔλεγον τοιαῦτα· « Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε οὐδ' ἄξια οὔτε ὑμῶν οὔτε πατέρων, ὧν ἐστε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιῶν στρατεύοντες. Πausanίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθέρωσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ Ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἣ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιῶν ἀγορᾷ ἱερὰ Διὶ ἐλευθερίῳ καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν, στρατεῦσαί τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς μηδ' ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μή, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδωσαν ἀρετῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης, ὑμεῖς δὲ τάναντία δρᾶτε· μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἤκατε· μάρτυρας δὲ θεοὺς τοὺς τε ὄρκιους τότε γενομένους ποιούμενοι καὶ τοὺς ὑμετέρους πατρώους καὶ ἡμετέρους ἐγγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν γῆν τὴν Πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὄρκους, εἴαν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους καθάπερ Pausanías ἐδικαίωσεν ».

72. Τόσαῦτα εἰπόντων τῶν Πλαταιῶν Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπε· « Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἣν ποιῆτε ὁμοῖα τοῖς λόγοις, καθάπερ γὰρ Pausanías ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοὶ τε αὐτονομεῖσθε καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι

μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν καὶ εἰσι
 νῦν ὑπ' Ἀθηναίους, παρασκευὴ δὲ τοσῆδε καὶ πόλεμος γε-
 γένηται αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως· ἥς μά-
 λιστα μὲν μετασχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὄρκιοις· εἰ δὲ
 μή, ἅπερ καὶ πρότερον ἤδη προυκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἄγετε
 νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, καὶ ἔστε μηδὲ μεθ' ἑτέρων, δέ-
 χεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μηδετέρους· καὶ
 τάδε ἡμῖν ἀρκέσει». ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ
 Πλαταιῶν πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν
 καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινῶσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι
 ἀδύνατα σφίσιν εἶη ποιεῖν, ἃ προκαλεῖται, ἄνευ Ἀθηναίων.—
 παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἶεν.— δεδιέναι
 δὲ καὶ περὶ τῆ πάσῃ πόλει μὴ ἐκείνων ἀποχωρησάντων Ἀθη-
 ναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὡς ἔνορ-
 κοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὖθις σφῶν τὴν πό-
 λιν πειράσωσι καταλαβεῖν· ὁ δὲ θαρσύνων αὐτοὺς πρὸς ταῦτα
 ἔφη· «Ἵμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας ἡμῖν παράδοτε τοῖς Λα-
 κεδαιμονίοις καὶ γῆς ὄρους ἀποδείξατε καὶ δένδρα ἀριθμῶ τὰ
 ὑμέτερα καὶ ἄλλο, εἴ τι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν· αὐτοὶ δὲ
 μεταχωρήσατε ὅποι βούλεσθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ἦ· ἐπειδὴν δὲ
 παρέλθῃ, ἀποδώσομεν ὑμῖν, ἃ ἂν παραλάβωμεν. μέχρι δὲ τοῦ-
 δε ἔξομεν παρακαταθήκην, ἐργαζόμενοι καὶ φορὰν φέροντες,
 ἢ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἱκανὴ ἔσεσθαι».

73. Οἱ δ' ἀκούσαντες ἐσῆλθον αὖθις ἐς τὴν πόλιν καὶ
 βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους ἔλεξαν ὅτι βούλονται, ἃ προ-
 καλεῖται, Ἀθηναίους κοινῶσαι πρῶτον καί, ἣν πείθωσιν αὐ-
 τοὺς, ποιεῖν ταῦτα. μέχρι δὲ τούτου σπείσασθαι σφίσιν ἐκέ-
 λευον καὶ τὴν γῆν μὴ δηοῦν· ὁ δὲ ἡμέρας τε ἐσπείσατο, ἐν αἷς
 εἰκὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἔτεμνεν· ἐλθόντες δὲ οἱ
 Πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους καὶ βουλευσάμενοι

μετ' αὐτῶν πάλιν ἤλθον ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοι-
 ἄδε· « οὐτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ, ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἀφ' οὗ
 ξυμμαχοὶ ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοί φασι ἐν οὐδενὶ ὑμᾶς προέ-
 σθαι ἀδικουμένους οὔτε νῦν περιόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ
 δύναμιν· ἐπισκήπτουσιν τε ὑμῖν πρὸς τῶν ὄρκων, οὐς οἱ πατέ-
 ρες ὤμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν ».

74. Τοιαῦτα τῶν πρέσβειων ἀπαγγειλάντων οἱ Πλαταιῆς
 ἐβουλεύσαντο Ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ
 γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὄρωντας καὶ ἄλλο πάσχοντας, ὅ τι ἂν
 ξυμβαίη· ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀπο-
 κρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστίν, ἃ Λακεδαιμόνιοι
 προκαλοῦνται. ὥς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν
 ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀρχίδα-
 μος ὁ βασιλεὺς κατέστη λέγων ὧδε· « Θεοὶ ὅσοι γῆν τὴν Πλα-
 ταίδα ἔχετε καὶ ἥρωες, ξυνίστορές ἐστε ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν
 ἀδίκως, ἐκλιπόντων δὲ τῶνδε προτέρων τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ
 γῆν τήνδε ἤλθομεν, ἐν ἧ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐζάμενοι ὑμῖν Μή-
 δων ἐκράτησαν καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ ἐναγωνίασθαι
 τοῖς Ἑλλησιν, οὔτε νῦν, ἣν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν· προκα-
 λεσάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα οὐ τυγχάνομεν· ξυγγνώμονες
 δὲ ἔστε τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέ-
 ροις, τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως ».

75. Τοσαῦτα ἐπιθειάσας καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρα-
 τόν. καὶ πρῶτον μὲν περισταύρωσαν αὐτοὺς τοῖς δένδρῃσιν,
 ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἐπεξιέναι, ἔπειτα χῶμα ἔχουσι πρὸς τὴν
 πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην τὴν αἴρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν στρα-
 τεύματος τοσοῦτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ
 τοῦ Κιθαιρῶνος παρῳκοδόμου ἐκατέρωθεν, φερμηδὸν ἀντὶ
 τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. ἐφό-

ρουν δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ καὶ λίθους καὶ γῆν καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύ-
τειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχουν ἑβδομήκοντα καὶ
νύκτας ξυνεχῶς, διηρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν
φέρειν, τοὺς δὲ ὕπνον τε καὶ σῆτον αἰρεῖσθαι. Λακεδαιμονίων
τε οἱ ξεναγοὶ ἐκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἠνάγκαζον ἐς
τὸ ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὀρῶντες τὸ χῶμα αἰρόμενον, ξύλιμον
τεῖχος ξυθέντες καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει, ἧ προσ-
εχοῦτο, ἐσωκοδόμουν ἐς αὐτὸ πλίνθους ἐκ τῶν ἐγγύς οἰκιῶν
καθαίρουσιν. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑψη-
λὸν γιγνόμενον ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα, καὶ προκαλύμ-
ματα εἶχε δέρρεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ
τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι ἐν ἀσφαλείᾳ τε
εἶναι. ἤρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα καὶ τὸ χῶμα οὐ
σχολαίτερον ἀντανῆει αὐτῷ. καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπι-
νοοῦσι· διελόντες τοῦ τείχους, ἧ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσεφό-
ρουν τὴν γῆν.

76. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι ἐν ταρσοῖς καλάμου
πηλὸν ἐνεύλλοντες ἐσέβαλλον ἐς τὸ διηρημένον, ὅπως μὴ δια-
χεόμενον, ὡσπερ ἡ γῆ, φοροῖτο. οἱ δὲ ταύτη ἀποκληρόμενοι
τοῦτο μὲν ἐπέσχον, ὑπόνομον δὲ ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες καὶ
ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα ὑφείλικον αὐθις παρὰ σφᾶς τὸν
χοῦν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστε ἐπιβάλλοντας
ἦσσαν ἀνύτειν ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος καὶ
ἰζάνοντος αἰεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὕτω
δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξεῖνυρον τότε
τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ
χῶμα, ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν αὐτοῦ ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ βραχέος
τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς μηνοειδὲς ἐς τὴν πόλιν ἐσωκοδόμουν,
ὅπως, εἰ τὸ μέγα τεῖχος ἀλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δέοι
τοὺς ἐναντίους αὐθις πρὸς αὐτὸ χοῦν, καὶ προχωροῦντας ἔσω

διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. ἅμα δὲ τῇ χώσει καὶ μηχανάς προσῆγον οἱ Πελοποννήσιοι τῇ πόλει, μίαν μὲν, ἣ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἐφόβησεν, ἄλλας δὲ ἄλλη τοῦ τείχους, ἅς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἀλύσει μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκατέρωθεν ἀπὸ κεραιῶν δύο ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνεκλύσαντες ἐγκαρσίας, ὅποτε προσπεσεῖσθαί πη μέλλοι ἢ μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἀλύσει καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες, ἣ δὲ ῥύμη ἐμπίπτουσα ἀπεκαύλιζε τὸ προὔχον τῆς ἐμβολῆς.

77. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς αἶ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἐλεῖν τὴν πόλιν πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιτο, πνεύματος γενομένου ἐπιφλέξει τὴν πόλιν οὔσαν οὐ μεγάλην· πᾶσαν γὰρ δὴ ιδέαν ἐπενόουν, εἴ πως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθείη. φοροῦντες δὲ ὕλης φακέλους παρέβαλλον ἀπὸ τοῦ χώματος εἰς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως, ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως, ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν, ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ζὺν θείῳ καὶ πίσσῃ ἤψαν τὴν ὕλην. καὶ ἐγένετο φλόξ τοσαύτη, ὅσῃ οὐδεὶς πω ἔς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον χειροποίητον εἶδεν· ἤδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταύτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν καὶ τοὺς Πλαταιᾶς τᾶλλα διαφυγόντας ἐλαχίστου ἐδέγησε διαφθεῖραι· ἐντὸς γὰρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι, πνεῦ-

μά τε εἰ ἐπεγένετο αὐτῇ ἐπίφορον, ὅπερ καὶ ἤλπιζον οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἂν διέφυγον. νῦν δὲ καὶ τόδε λέγεται ξυμβῆναι, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ καὶ βροντὰς γενομένας σφρέσαι τὴν φλόγα καὶ οὕτω παυθῆναι τὸν κίνδυνον.

78. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος μὲν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ πλεόν ἀφέντες περιτείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον· τάφος δὲ ἐντός τε ἦν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ἧς ἐπλινθεύσαντο. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς, καταλιπόντες φυλακὰς τοῦ ἡμίσεος τείχους — τὸ δὲ ἡμισυ Βοιωτοὶ ἐφύλασσαν — ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ πλῆθος τὸ ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρότερον ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, αὐτοὶ δὲ ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀγδοήκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ξύμπαντες, ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο, καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει οὔτε δοῦλος οὔτ' ἐλεύθερος. τοιαύτη μὲν ἡ Πλαταιῶν πολιορκία κατεσκευάσθη.

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΕΞΟΔΟΣ

(Γ, 20 - 24)

20. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Πλαταιῆς — ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν — ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλείποντι ἐπιέζοντο καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων οὐδεμία ἐλπίς ἦν τιμωρίας οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοὶ τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἦν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένων τὴν πεῖραν

αὐτοῖς Θεαινέτου τε τοῦ Τολμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐπομπίδου τοῦ Δαϊμάχου, ὅς καὶ ἐστρατήγει· ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως τὸν κίνδυνον μέγαν ἠγγασάμενοι, ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθέλονται τρόπῳ τοιῶδε. κλίμακας ἐποίησαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων· ζυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ἧ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαλημιμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολὰς καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογιζομένου, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥαδίως καθορωμένοι ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ζυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον. νεμημένα ἠκοδόμητο, καὶ ἦν ζυνεχῆ ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖ-

21. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει· εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρὸς τε Πλαταιῶν καὶ εἴ τις ἐξῶθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι, διεῖχον δὲ οἱ περιβόλοι ἐκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ ἐκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανεμημένα ἠκοδόμητο, καὶ ἦν ζυνεχῆ ὥστε ἐν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἕς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἐξω, ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῆσαν. τὰς οὖν νύκτας, ὁπότε χειμῶν εἶη νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων, ὄντων δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγανῶν, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος, ᾧ περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν.

22. Οἱ δέ, ἐπειδὴ παρεσκευάστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ καὶ ἅμ' ἀσέληνον ἐξῆσαν. ἦ-

γοῦντο δὲ οἷπερ καὶ τῆς πείρας αἷτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν, ἣ περιεῖχεν αὐτούς, ἔπειτα προσέμιζαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνά τὸ σκοτεινὸν μὲν οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ κατακουσάντων· ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ἦσαν, ὅπως τὰ ὄπλα μὴ κρούμενα πρὸς ἀλλήλα αἰσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε τῇ ὀπλίσει καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον πόδα ὑποδεδεμένοι ἀσφαλείας ἔνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρῆμοὶ εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα φιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον, ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροΐβου καὶ πρῶτος ἀνέβη, μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἐπόμενοι, ἐξ ἐφ' ἐκάτερον τῶν πύργων, ἀνέβαινον· ἔπειτα φιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν, οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾶον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν, ὅποτε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἶεν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ἤσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες· κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα, ἣ πεσοῦσα δοῦπον ἐποίησε, καὶ αὐτίκα βοή ἦν, τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὤρμησεν· οὐ γὰρ ἤδει ὅ τι ἦν τὸ δεινὸν σκοτεινῆς νυκτὸς καὶ χειμῶνος ὄντος καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιῶν ὑπολελειμμένοι ἐξεληθόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων ἐκ τοῦμπαλιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἦκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς, ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοὶ τε ἦροντο ἐς τὰς Θηβας πολέμιοι. παρανῖσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τεί-

χους φρυκτούς πολλοὺς πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ἦ καὶ μὴ βοηθοῦεν, ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο.

23. Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιῶν ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀνεβεβήκεσαν καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τὰς τε διόδους τῶν πύργων ἐνστάντες αὐτοὶ ἐφύλασσον μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν, καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες, οἱ δ' ἐν τούτῳ οἱ πλείους πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος αἰεὶ ἴστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ χεῖλος κωλυτῆς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο, οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείνους ἐώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους ἐστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά, αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες ἤσσαν διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο, ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιῶν καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βριαίως κρυσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὑδατώδης μᾶλλον καὶ ἡ νύξ τοιοῦτω ἀνέμῳ ὑπονιφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόνις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφουξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.

24. Ὀρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδὸν ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῶν, νομίζοντες ἥμιστ' ἂν σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι τὴν ἐς τοὺς πολεμίους. καὶ ἅμα ἐώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἕξ ἢ ἑπτὰ σταδίου οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ἦσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδὸν ἐς Ἐρύθρας καὶ Ὑσιάς, καὶ λαβόμενοι τῶν ὁρῶν διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν, οἳ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν πρὶν ὑπερβαίνειν, εἰς δ' ἐπὶ τῇ ἕξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χῶραν ἐγένοντο τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδέν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμφσαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιῶν ἄνδρες οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

(Γ, 52)

52. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ Πλαταιῆς οὐκέτι ἔχοντες σῆτον οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῶδε τρόπῳ. προσέβαλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἐδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν βία μὲν οὐκ ἐβούλετο ἐλεῖν — εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαιμόνος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους καὶ ξυγχωροῖεν ὅσα πολέμῳ χωρὶα ἔχουσιν ἑκάτεροι ἀποδίδοσθαι, μὴ

ανάδοτος εἴη ἡ Πλάταια ὡς αὐτῶν ἐκόντων προσχωρησάντων — προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἐκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρῆσασθαι, τοὺς τε ἀδίκους κολάσειν, παρὰ δίκην δὲ οὐδένα. τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν· οἱ δὲ — ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ — παρέδωσαν τὴν πόλιν· καὶ τοὺς Πλαταιᾶς ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος δικασταί, πέντε ἄνδρες, ἀρίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατηγορία μὲν οὐδεμία προυτέθη, ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰσίν· οἱ δ' ἔλεγον αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου καὶ Λάκωνα τὸν Ἀειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων· καὶ ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ

(Γ, 53 - 59)

53. «Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὧ Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δὲ τινα ἔσεσθαι, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι, ὥσπερ καὶ ἐσμέν, γενέσθαι ἢ ὑμῖν, ἠγούμενοι τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν. τὸν τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν καὶ ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε, τεχμαιρόμενοι προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης, ἢ χρὴ ἀντειπεῖν, ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ἠτησάμεθα, τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἀποροι καθεστῶτες ἀναγκαζόμεθα καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι

εἰπόντας τι κινδυνεύειν· καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς ᾧδ' ἔχουσι αἰτίαν ἂν παράσχοι ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ᾖ. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθῶ. ἀγνώτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια ὧν ἄπειροι ἦτε, ὠφελούμεθ' ἂν. νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεσθαι, καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἡσσοῦς εἶναι τῶν ὑμετέρων ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα».

54. «Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια πρὸς τε τὰ Θηβαίων διάφορα καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, τῶν εὖ δεδραμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φαιμέν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμαχοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιθήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὖ παθόντας, φίλους δὲ νομίζοντας αὐτοὺς ἀμαρτάνειν μᾶλλον τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνηπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνου Βοιωτῶν· καὶ γὰρ ἠπειρώταί τε ὄντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχη τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῆ γενομένη παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Πausανία· εἴ τέ τι ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἑλλησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἰλώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν· ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν».

55. «Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἠξιώσαμεν εἶναι, πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον· ὑμεῖς δὲ αἴτιοι· δεομένων γὰρ συμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπε-

ώσασθε καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι, ὡς ἐγγυὸς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ' ἀποστῆναι Ἀθηναίων οὐκ ἠθελήσαμεν ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε, καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν καλόν, ἄλλως τε καὶ οὓς εὖ παθῶν τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ζυμμάχους καὶ πολιτείας μετέλαβεν, ἰέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς ἦν προθύμως. ἃ δὲ ἐκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ζυμμάχοις, οὐχ οἱ ἐπόμενοι αἴτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἐδράτο, ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα ».

56. « Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτοὶ ζύνιστε, δι' ὅπερ καὶ τάδε πάσχομεν· πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς καὶ προσέτι ἱερομηνία ὀρθῶς τε ἐτιμωρησάμεθα κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολεμιον ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι, καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμῖν τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ζυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καίτοι, εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἑλλήνες μᾶλλον τότε, ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἐτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί, ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερον ὁ βάρβαρος, οἶδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἀμαρτίας, εἰ ἄρα ἡμάρτηται τι, ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν, καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὐρήσετε καὶ ἐν καιροῖς, οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι, ἐπηνοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ζύμφορα πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλεία πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὦν

ἡμεῖς γενόμενοι καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαῶμεν, Ἀθηναίους ἐλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρῆ ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι γιγνώσκοντας καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσει, ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν αἰεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι καὶ τὸ παραυτίκα που ὑμῖν ὠφέλιμον καθιστῆται».

57. «Προσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνῶσεσθε μὴ τὰ εἰκότα — οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν —, ὁρᾶτε, ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας ἀπρεπές τι ἐπιγνώναι, οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σχῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησία διὰ Θηβαίους ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, ὅτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπωλλόμεθα καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλότατοις Θηβαίων ἡσώμεθα καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μὲν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῶ διαφθαῆναι, νῦν δὲ θανάτου δίκην κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἐρῆμοι καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδεὶς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἢ μόνῃ ἐλπίς, δέδιμεν, μὴ οὐ βέβαιοι ᾗτε».

58. «Καίτοι ἀξιούμεν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτε γενομένων καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας καμ-

φθῆναι ὑμᾶς καὶ μεταγνῶναι, εἴ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπέισθητε, τὴν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι αὐτοὺς μὴ κτείνειν, οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει, σῶφρονά τε ἀντὶ αἰσχυρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ ἡδονὴν δόντας ἄλλοις κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν· βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκειαν αὐτοῦ ἀφανίσει. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, ἀλλ' εὔνους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες ὅσια ἂν δικάζοιτε καὶ προνοοῦντες ὅτι ἐκόντας τε ἐλάβετε καὶ χεῖρας προῖσχομένους — ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἑλλησι μὴ κτείνειν τούτους—, ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους διὰ παντός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρα ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις, ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὠραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὔνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχοις ποτὲ γενομένοις. ὧν ὑμεῖς τούναντίον ἂν δράσαιτε μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκέψασθέ τε· Πυρσανίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτοὺς νομίζων ἐν γῆ τε φιλία τιθέναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς ἀτίμους γερῶν, ὧν νῦν ἰσχυροὶ, καταλείψετε; πρὸς δὲ καὶ γῆν, ἐν ἣ ἡλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνες, δουλώσετε, ἱερά τε θεῶν, οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν ἐσαμένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε ».

59. « Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τάδε οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἀμαρτάνειν οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀλλοτρίας ἕνεκα ἐχθρας μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας διαφθεῖραι, φείσασθαι δὲ καὶ

ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ οἴκτω σώφρονι λαβόντας, μὴ ὦν πεισόμεθα μόνον δεινότητα κατανοοῦντας, ἀλλ' οἰοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς, ὧτινί ποτ' ἂν καὶ ἀναξίω ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρόπον ἡμῖν καὶ ὡς ἡ χρεία προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινούς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πείσαι τάδε, προφερόμενοί θ' ὄρκους, οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ᾤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρώων τάφων, καὶ ἐπικαλούμεθα τοὺς κεκμηχότας μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις μηδὲ τοῖς ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι, ἡμέρας τε ἀναμιμνήσκομεν ἐκείνης, ἧ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες, νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν· ὅπερ δὲ ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ᾧδε ἔχουσι, λόγου τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ' αὐτοῦ, παύομενοι λέγομεν ἤδη ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν — εἰλόμεθα γὰρ ἂν πρό γε τούτου τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ, λιμῷ τελευτῆσαι—, ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν — καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἑᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλέσθαι—, ἐπισκῆπτομέν τε ἅμα μὴ, Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμώτατοι περὶ τοὺς Ἑλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, ἱκέται ὄντες, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι, γενέσθαι δὲ σωτῆρας ἡμῶν καὶ μὴ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἐλευθεροῦντας ἡμᾶς διολέσαι ».

60. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον· οἱ δὲ Θηβαῖοι δεισαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοί τι ἐνδῶσι, προσελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΘΗΒΑΙΩΝ

(Γ, 61 - 67)

61. «Τοὺς μὲν λόγους οὐκ ἂν ἤτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ οὗτοι βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο καὶ περὶ αὐτῶν ἕξω τῶν προκειμένων καὶ ἅμα οὐδὲ ἠτιαμένων πολλὴν τὴν ἀπολογίαν καὶ ἔπαινον, ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ ἀντιπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι, ἵνα μῆτε ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία ὠφελῆ μῆτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες κρίνητε.

Ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα τὸ πρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ ζυμμείκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν, οὐκ ἤξιον οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν, ἕξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον».

62. «Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνου Βοιωτῶν οὐ μηδίσει, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοί τε ἀγάλλονται καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσει μὲν αὐτοὺς οὐ φαμέν, διότι οὐδ' Ἀθηναίους, τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέα ὕστερον ἰόντων Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας μόνους αὖ Βοιωτῶν ἀπτικίσει. καίτοι σκέψασθε ἐν οἴῳ εἶδει ἑκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσάνομον πολιτεύουσα οὔτε κατὰ δημοκρατίαν ὅπερ δέ ἐστι νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτῳ δὲ τυράννου, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε

τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν, εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσῃ, κατέχοντες ἰσχύι τὸ πλῆθος ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὔσα ἑαυτῆς τοῦτ' ἔπραξεν, οὐδ' ἄξιον αὐτῇ ὄνειδίσαι, ὧν μὴ μετὰ νόμων ἤμαρτεν· ἐπειδὴ γοῦν ὁ τε Μῆδος ἀπῆλθε καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, σκέψασθαι χρῆ, Ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόντων τὴν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ' αὐτοῖς ποιεῖσθαι καὶ κατὰ στάσιν ἡδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλά, εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνεῖα καὶ νικήσαντες αὐτοὺς ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες καὶ παρασκευήν, ὅσῃν οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμόν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα».

63. «Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλον τε ἠδίκηκατε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν· ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρα τιμωρία, ὡς φατέ, Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ἐπάγεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον γε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἡδη ἐπὶ τῷ Μῆδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἱκανὴ γὰρ ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν καί, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλευέσθαι. ἀλλ' ἐκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἴλεσθε μᾶλλον τὰ Ἀθηναίων, καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δέ γε αἰσχίον καὶ ἀδικώτερον τοὺς πάντας Ἕλληνας καταπροδοῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ Ἀθηναίους μόνους, τοὺς μὲν καταδουλομένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ ἐλευθεροῦντας. καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε οὐδὲ αἰσχύνῃς ἀπῆλλαγμένην· ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς φατέ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικούσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κα-

τέσσητε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδόμενας ».

64. « Δῆλόν τε ἐποιήσατε οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα μόνοι οὐ μῆδισαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι, ὑμεῖς δὲ τοῖς μὲν ταῦτὰ βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τάναντία. καὶ νῦν ἀξιούτε, ἀφ' ὧν δι' ἐτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοί, ἀπὸ τούτων ὠφελεῖσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἴλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε, καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σφίζεσθαι. ἀπελίπετε γὰρ αὐτὴν καὶ παραβάντες ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων ἢ διεκωλύετε, καὶ ταῦτα οὔτε ἄκοντες ἔχοντές τε τοὺς νόμους, οὐσπερ μέχρι τοῦ δεῦρο, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν τε πρὶν περιτειχίζεσθαι πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ἡμῶν, ὥστε μηδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες ἂν οὖν ὑμῶν δικαιοτέρον πᾶσι τοῖς Ἑλλησι μισοῖντο, οὔτινες ἐπὶ τῶ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε; καὶ ἂ μὲν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε, ἂ δὲ ἡ φύσις αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές· μετὰ γὰρ Ἀθηναίων ἀδικὸν ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μῆδισμὸν καὶ τὸν ὑμέτερον ἐκούσιον ἀττικισμὸν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν ».

65. « Ἄ δὲ τελευταῖά φατε ἀδικηθῆναι — παρανόμως γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνία ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν —, οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἀμαρτεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρὸς τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα καὶ τὴν γῆν ἐδηοῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν. εἰ δὲ ἄνδρες

ὕμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἐκόντες, τί ἀδικούμεν ; οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἐπομένων. ἀλλ' οὐτ' ἐκεῖνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὔτε ἡμεῖς· πολῖται δὲ ὄντες ὡσπερ ὑμεῖς καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομίσαντες ἐβούλοντο τοὺς τε ὑμῶν χεῖρους μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι, τοὺς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν, σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἄλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες, ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους ».

66. « Τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν· οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὕστερον δὲ κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν ἐσελθόντες, τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ λόγοις τε πείθειν ὡστε ἐξελθεῖν, ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χερσίν ἀπεκτείνετε οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν — κατὰ νόμον γὰρ δὴ τινα ἔπασχον —, οὓς δὲ χεῖρας προῖσχομένους καὶ ζωγράφαντες ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν μὴ κτενεῖν ὕστερον παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε ; καὶ ταῦτα τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τὴν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν ψευθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἦν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν, ὅμως φρατὲ ἡμᾶς παρανομησαι καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ

ἀντιδοῦναι δίκην. οὐκ, ἦν γε οὗτοι τὰ ὀρθὰ γινώσκωσι πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε».

67. «Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἕνεκα ἐπεξήλομεν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὀσιώτερον τιμωρημένοι. καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς, εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες ἐπικλασθῆτε, ἄς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρὸν τι δρῶσι διπλασίας ζημίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσηκόντων ἀμαρτάνουσι, μηδὲ ὀλοφυρμῶ καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθων, πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβωόμενοι καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν πολλῶν δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, ὧν πατέρες οἱ μὲν πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες ἀπέθανον ἐν Κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι κατ' οἰκίας ἐρῆμοι πολλῶν δικαιοτέραν ὑμῶν ἰκετείαν ποιοῦνται τοῦσδε τιμωρήσασθαι. οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἶδε, τὰ ἐναντία ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυτοῦς ἔχουσι· τοὺς γὰρ ἀμείνους ζυμμάχους ἐκόντες ἀπέωσαντο. παρενόμησάν τε οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκη κρίναντες καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν· ἔννομα γὰρ πείσονται καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προῖσχύμενοι, ὥσπερ φασίν, ἀλλ' ἀπὸ ζυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες· ἀμύνατε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῶ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν, ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν, ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα, καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν, ποιήσατε δὲ τοῖς Ἕλλησι παράδειγμα οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες ἀλλ' ἔργων, ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων βραχεῖα ἢ ἀπαγγελία

ἀρκεῖ, ἀμαρτανομένων δὲ λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκα-
λύμματα γίνονται. ἀλλ' ἦν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς,
κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσηθε,
ἤσσόν τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσει».

ΠΛΑΤΑΙΩΝ ΚΑΤΑΔΙΚΗ

(Γ, 68)

68. Τοιαῦτα δὲ οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δι-
κασταὶ νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσις ὀρθῶς ἔξειν, εἴ τι
ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθὸν πεπόνθασι, διότι τὸν τε ἄλ-
λον χρόνον ἠξίουσαν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παισα-
νίου μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν καὶ ὅτε ὕστερον ἂ
πρὸ τοῦ περιτειχίσθαι προείχοντο αὐτοῖς, κοινούς εἶναι κατ'
ἐκείνας, οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει
ἔκσπονδοὶ ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὐθις τὸ αὐτὸ
ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμο-
νίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες
εἰσίν, ὅποτε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον καὶ ἐξαίρστον
ἐποίησαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ Πλαταιῶν μὲν αὐτῶν οὐκ
ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν, οἳ ξυ-
επολιορκοῦντο· γυναῖκας δὲ ἠνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνι-
αυτὸν μὲν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσις ἐκ-
πεπτωκόσι καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιῶν περι-
ῆσαν ἔδωσαν ἐνοικεῖν· ὕστερον δὲ καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος
πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων ὠκοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ κατα-
γώγιον διακοσίων ποδῶν, πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κά-
τωθεν καὶ ἄνωθεν, καὶ ὄροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλα-
ταιῶν ἐχρήσαντο, καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἐπιπλα,
χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες ἀνέθεσαν τῇ Ἡ-

ρα καὶ νεῶν ἑκατόμπεδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ζύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ, ἐπειδὴ Ἀθηναίων ζύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησεν.

ΛΕΣΒΙΑΚΑ

ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ

(Γ, 1—18)

1. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα τῶ σίτῳ ἀκμάζοντι ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν — ἠγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς —, καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδῆον τὴν γῆν· καὶ προσβολαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἱππέων, ὅπῃ παρείκοι, καὶ τὸν πλεῖστον ὄμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμεῖναντες δὲ χρόνον, οὐ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

2. Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων εὐθύς Λέσβος πλὴν Μηθύμνης ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων, βουλευθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου — ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο —, ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον ἢ διανοοῦντο ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε καὶ σῖτον, καὶ ἅ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες αὐτοῖς διάφοροι καὶ Μηθυμναῖοι καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἴδια ἄνδρες κατὰ στάσιν, πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βία καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν συγγενῶν ὄντων ἐπὶ ἀποστάσει ἐπέιγονται· καὶ εἰ μὴ τις προκαταλήψεται ἤδη, στερήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβου.

3. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι — ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου καὶ ἀκμάζοντος — μέγα μὲν ἔργον ἠγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν καὶ δύναμιν ἀκέραιον, καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας, μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μυτιληναίους τὴν τε ξυνοίκισιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ἐξαπιναιῶς τεσσαράκοντα ναῦς, αἱ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλείν· Κλειππίδης δὲ ὁ Δεινίου τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει· ἐσηγγέθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἕξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν ἣ πανδημεὶ Μυτιληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω· καὶ ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πεῖρα, εἰ δὲ μὴ, Μυτιληναίοις εἰπεῖν ναῦς τε παραδοῦναι καὶ τείχη καθελεῖν, μὴ πειθομένων δὲ πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες ὤχοντο· τὰς δὲ τῶν Μυτιληναίων δέκα τριῆρεις, αἱ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν διαβάς ἐς Εὐβοίαν καὶ πεζῇ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθὼν, ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν, πλῶ χρησάμενος καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλου. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον τὰ τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φραζάμενοι ἐφύλασσον.

4. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολὺ ὕστερον καταπλεύσαντες ὡς ἐώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν Μυτιληναίων ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν ἐκπλου μὲν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυ-

μαχίαν ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος, ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν ἀττικῶν νεῶν λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραυτίκα, εἰ δύναιντο, ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὧσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι τῶν τε διαβαλλόντων ἓνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, οἳ ὥρμουν ἐν τῇ Μαλέᾳ πρὸς βορέαν τῆς πόλεως· οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπῶρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες αὐταῖς ἔπρασσον, ὅπως τις βοήθεια ἦξει.

5. Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ὡς οὐδὲν ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος πλὴν Μηθύμνης· οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν καὶ Ἴμβριοι καὶ Λήμνιοι καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ζυμμάχων. καὶ ἔξοδον μὲν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μυτιληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ἣ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι οὔτε ἐπηλίσαντο οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἠσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς βουλόμενοι, εἰ προσγένειτό τι, κινδυνεύειν· καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται καὶ Ἑρμαιώνδας Θηβαῖος, οἳ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δύναμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλου κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει, καὶ παρῆνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν.

6. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πολὺ ἐπιρρωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν ὀρῶντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων, καὶ περιορισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως καὶ τοὺς ἐφόρους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μυτιληναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι προσβεβοηθήκοτες ἤδη, τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορὰ ἢ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

8. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεῶς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπιάζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλευσῶνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν· ἦν δὲ Ὀλυμπιάς ἦ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιαῦδε.

[Ἡ κρατοῦσα δυσμενῆς γνώμη περὶ τῶν ὑφισταμένων συμμάχων δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς· διότι ἡ συμμαχικὴ ἡμῶν σχέσις πρὸς τὰς Ἀθήνας, ἔχουσα βάσιν τὴν κοινὴν κατὰ τῶν Μήδων ἄμυναν, ἔχασε πλέον τὴν ἰσχύν της, ἀφ' ἧς οἱ Ἀθηναῖοι ὑποτάσσουν κατὰ σειρὰν τὰς συμμαχικὰς πόλεις. Ὅτι δὲ ἡ αὐτονομία της διετηρήθη μέχρι σήμερον, ὀφείλεται εἰς συμφεροντολογικὸν ὑπολογισμὸν ἐκ μέρους των. Ἡ πρόθεσις των λοιπὸν αὐτῆ τῆς ὑποταγῆς τῶν συμμάχων κατέστησεν ἀναπόφευκτον τὴν ἔγξιν καὶ ὑπελείπετο ποῖος πρῶτος θὰ παραβῆ τὴν συμμαχίαν. Τοῦτο ἐπράξαμεν ἡμεῖς ὡς ἀσθενέστεροι.

Ἔθεν εἶναι εὐκαιρία τώρα βοηθοῦντες ἡμᾶς νὰ καταβάλητε τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι ἔχουν φθαρῆ ἀρκετὰ ἐκ τῆς νόσου, τῆς χρηματικῆς δαπάνης καὶ τῆς ἀποστασίας τῶν συμμάχων. Ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον σας ἐπιβάλλον τὴν βοήθειαν αὐτήν].

15. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μυτιληναῖοι εἶπον· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους ζυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποίησαντο καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολὴν τοῖς τε ζυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἰέναι ἐς τὸν Ἴσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν ὡς ποιησόμενοι, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὄλκους παρεσκευάζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν καὶ ναυσὶ καὶ πεζῶ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δ' ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ζυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ζυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἀρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

16. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τε εἰσι μὴ κινουῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπὶ ῥαδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν ἐσβάντες αὐτοὶ τε πλὴν ἱππέων καὶ πεντακοσιομεδίμων καὶ οἱ μέτοικοι, καὶ παρὰ τὸν ἰσθμὸν ἀναγαγόντες ἐπίδειξιν τε ἐποιοῦντο καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου, ἧ δοκοῖη αὐτοῖς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὀρῶντες πολὺν τὸν παράλογον τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἠγοῦντο οὐκ ἀληθῆ καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἰ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκευάζον ὅ τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

18. Μυτιληναῖοι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ Λακε

δαιμόνιοι περί τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι· καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προὔχῳρει, ἤ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσσης καὶ Πύρρας καὶ Ἐρέσου, καὶ κατασθησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα καὶ τεῖχη κρατύναντες διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐπ' Ἀντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης πληγέντες ὑπὸ τε τῶν Ἀντισσαίων καὶ τῶν ἐπικούρων ἀπέθανόν τε πολλοὶ καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πυνθανόμενοι ταῦτα, τοὺς τε Μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἶργειν, πέμπουσι περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν καὶ χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται καὶ περιτειχίζουσι Μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἀπλῶ τείχει· φρούρια δ' ἔστιν οὗ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκαταφοδόμητο· καὶ ἡ μὲν Μυτιλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἶργετο, καὶ ὁ χειμῶν ἤρχετο γίγνεσθαι.

ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΥΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

(Γ, 25 - 33)

25. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χάρδραν τινά, ἣ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτειχίσμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς τὴν Μυτιλήνην, καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται, ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς, προαποπεμφθῆναί τε

αὐτὸς τούτων ἔνεκα καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι ἐθάρσουν τε καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἤσσον εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ζυμβαίνειν. ὃ τε χειμῶν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ζυνέγραψε.

26. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς τὴν Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν, ἄρχοντα Ἀλκίδα, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάζαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ζύμμαχοι ἐσέβαλον, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι ἤσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μυτιλήνην καταπλεύσασαι ἐπιβοηθήσωσιν. ἤγειτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης ὑπὲρ Πausανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱὸς βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατὴρ δὲ ἀδελφὸς ὢν. ἐδήλωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τὰ τε πρότερον τετμημένα, εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν· ἐπιμένοντες γὰρ αἰεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον ὡς ἤδη πεπεραιωμένων ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς, ὧν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῆτος, ἀνεχώρησαν καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

27. Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἶ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἦκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῆτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ζυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὰδε. ὁ Σάλαιθος καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς ὀπλίξει τὸν δῆμον πρότερον ψιλὸν ὄντα ὡς ἐπεξίαν τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δέ, ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε ἡμροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ζυλλόγους τε γιγνόμενοι ἢ τὸν σῆτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερόν καὶ διανέμειν

ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν.

28. Γινόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν οὐτ' ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὄντες, εἴ τ' ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρὸς τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίους μὲν ἐξεῖναι βουλευῆσαι περὶ Μυτιληναίων, ὅποῖον ἂν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιάν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν· ἐν ὧσιν δ' ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μῆτε δῆσαι Μυτιληναίων μηδένα μῆτε ἀνδραποδίσαι μῆτε ἀποκτεῖναι. ἢ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο· οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσι· Πάχης δ' ἀναστήσας αὐτούς ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρι οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀντισσαν τριήρεις προσεκτήσατο καὶ τᾶλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο, ἢ αὐτῶ ἐδόκει.

29. Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλείοντες περὶ τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον, προσμείξαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ πυθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἐάλωκε· βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι κατέπλευσαν ἐς Ἐμβρατον τῆς Ἐρυθραίας· ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἐάλωκυῖα ἑπτὰ, ὅτε ἐς τὸ Ἐμβρατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς ἐβουλευόντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς ὁ Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἡλεῖος τάδε.

30. α' Αλκίδα καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν· κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὐρήσομεν, κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ἧ̄ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἂν τινα σφίσι πολέμιον καὶ ἡμῶν ἢ ἀλκή τυγχάνει μάλιστα οὔσα· εἰκὸς δὲ καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον ὡς κεκρατηκότων διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτός, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον, εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστὶν ὑπόλοιπος εὔνους, καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἐν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο καὶ τοῖς πολεμίσις ἐνορῶν ἐπιχειροῖη, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ».

31. Ὁ μὲν τοσαῦτα εἰπὼν οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδα. ἄλλοι δὲ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι οἱ ξυμπλέοντες παρήνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὀρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν — ἐλπὶδα δ' εἶναι, οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῆχθαι —, καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὔσαν Ἀθηναίων ἔν' ὑφέλωσι καὶ ἅμα, ἣν ἐφορμῶσι σφίσιν, αὐτοῖς δαπάνη γίγνηται· πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσοῦθην ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμεῖζαι.

32. Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει, καὶ προσσχῶν Μυοννήσῳ τῇ Τηρίων τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εὐλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλοὺς. καὶ ἐς τὴν Ἐφεσον καθορ-

μισαμένου αὐτοῦ Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπὸ ἀνάγκης ξυμμάχους· εἰ τε μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξασθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἔξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπέεισθη τε καὶ Χίων ἄνδρας, ὅσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε καὶ τῶν ἄλλων τινάς· ὀρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς Ἀττικάϊς καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μὴ ποτε Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων ἐς Ἰωνίαν παραβαλεῖν.

33. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο· ὦφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου ἔτι περὶ Κλάρων ὀρμῶν — αἱ δ' ἀπ' Ἀθηναίων ἔτυχον πλέουσαι—, καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους ὡς γῆ ἔκούσιος οὐ στήσων ἄλλη ἢ Πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἤλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν· ἀτειχίστου γὰρ οὐσίας τῆς Ἰωνίας μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις· αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ἢ τε Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Πάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ

(Γ, 35 - 50)

35. Ὁ δὲ Πάχης ἀφικόμενος ἐς τὴν Μυτιλήνην τὴν τε Πύρραν καὶ Ἐρεσον παρεστήσατο, καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον ἀποπεμπεῖ ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μυτιληναίους ἀνδρας ἅμα, οὓς κατέθετο, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως· ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλεόν. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μυτιλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον, ἧ αὐτῷ ἐδόκει.

36. Ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθου οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθύς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἃ παρεχόμενον τὰ τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν — ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο — ἀπάξειν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἐδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους, ὅσοι ἠβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι, ἐπικαλοῦντες τὴν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἐποίησαντο, καὶ προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὀρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες ἐς Ἴωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι· οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρησάσθαι Μυτιληναίους· καὶ τῇ ὑστεραῖα μετάνοιά τις εὐθύς ἦν αὐτοῖς καὶ ἀναλογισμὸς ὡμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνώσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ' ἤσθοντο τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ζυμπράσσοντες, παρεσκευάσαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὐθις γνώμας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥᾶον,

διότι καὶ ἐκείνοις ἐνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλεόν τῶν πολι-
τῶν αὖθις τινὰς σφίσιν ἀποδοῦναι βουλευσασθαι. καταστά-
σης δ' εὐθύς ἐκκλησίας ἄλλαι τε γινῶμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέ-
γοντο καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ὅσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνεπι-
κῆκει ὥστε ἀποκτεῖναι, ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν
πολιτῶν τῷ τε δήμῳ παρά πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος,
παρελθῶν αὖθις ἔλεγε τοιάδε.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ ΚΛΕΩΝΟΣ

(Γ, 37 - 40)

37. « Πολλάκις μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε ἔγνων δημο-
κρατίαν ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἐτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ
νῦν ὑμετέρα περι Μυτιληναίων μεταμελεία. διὰ γὰρ τὸ καθ'
ἡμέραν ἀδεῆς καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐς τοὺς
ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε, καὶ ὅ τι ἂν ἡ λόγῳ πεισθέντες ὑπ'
αὐτῶν ἀμάρτητε ἢ οἴκτω ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς
ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι, οὐ
σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς ἐπιβου-
λεύοντας αὐτοὺς καὶ ἄκοντας ἀρχομένους, οἳ οὐκ ἐξ ὧν ἂν
χαρίζεσθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν
ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε. πάντων δὲ δει-
νότατον, εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει, ὧν ἂν δόξη πέρι,
μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χεῖροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένῃ πό-
λις κρείσσω ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύριοις, ἀμαθία τε μετὰ
σωφροσύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας, οἳ τε
φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ξυνετατέρους ὡς ἐπὶ τὸ
πλεόν ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. οἳ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων
σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ
κοινὸν περιγίγνεσθαι, ὡς ἐν ἄλλοις μεῖζοσιν οὐκ ἂν δηλώσαν-
τες τὴν γνώμην, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς

πόλεις· οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ ἑαυτῶν ζυνέσει ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τὸν τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον, κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ ὀρθοῦνται τὰ πλείω. ὡς οὖν χρῆ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας μὴ δεινότητι καὶ ζυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν».

38. «Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτὸς εἰμι τῇ γνώμῃ καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὔθις περὶ Μυτιληναίων λέγειν καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποησάντων, ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἡδίκηκῶτων μᾶλλον — ὁ γὰρ παθῶν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρα τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται, ἀμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον ἀντίπαλον ὃν μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀν λαμβάνοι—, θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν καὶ ἀξιώσεων ἀποφαίνειν τὰς μὲν Μυτιληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὐσας, τὰς δ' ἡμετέρας ζυμφορὰς τοῖς ζυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἢ τῷ λέγειν πιστεύσας τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἐγνωσται ἀγωνίσαιτ' ἄν, ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας παράγειν πειράσεται. ἢ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιαῶνδε ἀγῶνων τὰ μὲν ἄθλα ἑτέροις δίδωσιν, αὐτῇ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δ' ὑμεῖς κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων, τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὔειπόντων σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι, τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ δρασθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθὲν, ἀπὸ τῶν λόγῳ καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπαταῆσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ζυνέπεσθαι ἐθέλειν, δοῦλοι ὄντες τῶν αἰεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθότων, καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μή, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τοιαῦτα λέγουσι μὴ ὕστεροι ἀκολουθήσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ,

ὁξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι τὰ λεγόμενα καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα, ζητοῦντές τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς· ἀπλῶς τε ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσώμενοι καὶ σοφιστῶν θεαταῖς εἰοκότες καθήμενοι μᾶλλον ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις».

39. «Ὡν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς ἀποφαίνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἡδικοκίας ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοὶ ἦσαν πρὸς αὐτούς, αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἡμῶν τοιαῦτα εἰργάσαντο, τί ἄλλο οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε καὶ ἐπέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν—ἀπόστασις μὲν γε τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστίν—ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ εἰ καθ' αὐτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὅκνον μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινὰ· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο, ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐν ᾧ γὰρ ᾤθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. εἴθε δὲ τῶν πόλεων, αἷς ἂν μάλιστα ἀπροσδόκητος καὶ δι' ἐλαχίστου εὐπραξία ἔλθῃ, ἐς ὕβριν τρέπειν· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα ἀσφαλέστερα ἢ παρὰ δόξαν· καὶ κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ῥᾶον ἀπωθοῦνται ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται. χρῆν δὲ Μυτιληναίους καὶ πάλοι

μηδὲν διαφερόντως τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τιμηθῆσθαι, καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξέβρισαν· πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν. κολασθέντων δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἢ αἰτία προστεθῆ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γὰρ ὑμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τραπομένοις, νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἠγγησάμενοι βεβαιοτέρου ξυναπέστησαν. τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε, εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἐκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὄντινα οὐ βραχεία προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἡ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ἢ ἡ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύεται τὰ τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν πόλιν ἐφθαρμένην παραλαβόντες τῆς ἐπετείας προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν, τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ πολεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἔξομεν, καὶ ὃν χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν».

40. «Οὐκ οὐκ δεῖ προθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστὴν οὔτε χρήμασιν ὠνητήν, ὡς ξυγγνώμην ἀμαρτεῖν ἀνθρωπίνως λήψονται. ἄκοντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν· ξυγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τότε πρῶτον καὶ νῦν διαμάχομαι μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἰκτῶ καὶ ἠδονῇ λόγων καὶ ἐπιεικείᾳ, ἀμαρτάνειν· ἔλεός τε γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοίους δίκαιος ἐντιδίδοσθαι καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὐτ' ἀντοιχιτιούνας ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας αἰεὶ πολεμίους· οἳ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἔξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχεία ἠσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ

ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήψονται· καὶ ἡ ἐπεικεία πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδεῖους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσσεσθαι μᾶλλον δίδοται ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίως τε καὶ οὐδὲν ἦσσαν πολεμίους ὑπολειπομένους. ἐν τε ξυνηλῶν λέγω· πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τὰ δίκαια ἐς Μυτιληναίους καὶ τὰ ζῦμφορα ἅμα ποιήσετε, ἄλλως δὲ γνόντες τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιοῦσθε. εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεῶν ἄρχοιτε. εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσήκον, ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκὸς τοι καὶ τούσδε ζυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι καὶ μὴ ἀναληγτότεροι οἱ διαφυγόντες τῶν ἐπιβουλευσάντων φανῆναι, ἐνθυμηθέντες ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προὑπάρξαντας ἀδικίας· μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται καὶ διόλλυνται, τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἐχθροῦ. ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν χαλεπώτερος διαφυγὼν τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ.

Μὴ οὖν προδῶται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν, γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε καὶ τοῖς ἄλλοις ζυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, ὃς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. τότε γὰρ ἦν γνῶσιν, ἦσσαν τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ζυμμάχοις ».

41. Τοιαῦτα μὲν Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διόδωτος ὁ Εὐκράτους, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μυτιληναίους, παρελθὼν καὶ τότε ἔλεγε τοιαῦτα.

42. « Ούτε τούς προθέντας τὴν διαγνώμην αἴθις περὶ Μυτιληναίων αἰτιῶμαι οὔτε τούς μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλευέσθαι ἐπαινῶ, νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐβουλίᾳ εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν, ὧν τὸ μὲν μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ μετὰ ἀπαιδευσίας καὶ βραχύτητος γνώμης. τούς τε λόγους ὅστις διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει· ἀξύνετος μὲν, εἰ ἄλλῃ τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι, διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πείσαι εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλὼν ἐκπλήξαι ἂν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τούς ἀκουσομένους. χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προκατηγοροῦντες ἐπίδειξιν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατητιῶντο, ὁ μὴ πείσας ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος ἀπεχώρει· ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης πείσας τε ὑποπτος γίγνεται· καὶ μὴ τυχῶν μετὰ ἀξυνεσίας καὶ ἀδικος. ἢ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε· φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται τῶν συμβούλων. καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τούς τοιοῦτους τῶν πολιτῶν· ἐλάχιστα γὰρ ἂν πεισθεῖ ξυναμαρτάνειν. χρῆ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην μὴ ἐκφοβοῦντα τούς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι. ἄμεινον λέγοντα, τὴν δὲ σώφρονα πόλιν τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλευόντι μὴ προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μὴδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης, καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μὴδ' ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ ὁ τε κατορθῶν ἦκιστα ἂν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι, ὁ τε μὴ ἐπιτυχῶν ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ χαριζόμενός τι καὶ αὐτός, προσάγεσθαι τὸ πλῆθος ».

43. «Ὡν ἡμεῖς τάναντία δρωμέν, καί προσέτι, ἦν τις καί ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἕνεκα τὰ βέλτιστα δ' ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκίσεως τῶν κερδῶν τὴν φανεράν ὠφελίαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ τὰ γαθὰ ἀπὸ τοῦ εὐθέως λεγόμενα μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν, ὥστε δεῖν ὁμοίως τὸν τε τὰ δεινότατα βουλόμενον πείσαι ἀπάτῃ προσάγεσθαι τὸ πλῆθος καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα ψευδάμενον πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ τὰς περινοίας εὔ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς μὴ ἐξαπατήσαντα ἀδύνατον· ὁ γὰρ διδοὺς φανερώς τι ἀγαθὸν ἀνυποπτεύεται ἀφανῶς πῆ πλεον ἐξείν. χρῆ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῶδε ἀξιοῦν τι ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοποῦντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραινέσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὁ τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπόμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε· νῦν δὲ πρὸς ὀργὴν ἦντιν' ἂν τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιούτε καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, αἶ' πολλὰ οὔσαι ξυνεξήμαρτον».

44. «Ἐγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῶν ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἦν τε γὰρ ἀποφῆνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον· ἦν τε καὶ ἔχοντάς τι ξυγγνώμης, ἔσῃ, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος. καὶ τοῦτο, ὁ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἦσσαν ἀφίστασθαι θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τάναντία γινώσκω. καὶ οὐκ ἀξιώ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι.

δικαιότερος γάρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μυτιληναίους τάχ' ἂν ἐπισπάσασιτο· ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἔξουσιν».

45. «Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημίαι πρόκεινται καὶ οὐκ ἴσων τῶδε, ἀλλ' ἐλασσόνων ἀμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδεὶς πῶ καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι ἦλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισταμένη τίς πῶ ἦσσω τῇ δοκῆσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν, ἢ οἰκείαν ἢ ἄλλων ζυμμαχία, τούτῳ ἐπεχείρησε; πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδία καὶ δημοσία ἀμαρτάνειν, καὶ οὐκ ἔστι νόμος, ὅστις ἀπείρξει τούτου, ἐπεὶ διεξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι προστιθέντες, εἴ πως ἦσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐτάς, παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος εὐρετέον ἐστὶν ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει, ἀλλ' ἢ μὲν πενία ἀνάγκη τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἢ δ' ἐξουσία ὕβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι, αἱ δ' ἄλλαι ζυντυχίαι ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐκάστη τις κατέχεται ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἢ τε ἐλπίς καὶ ὁ ἔρωσ ἐπὶ παντί, ὁ μὲν ἠγούμενος, ἢ δ' ἐφεπομένη. καὶ ὁ μὲν τὴν ἐπιβουλήν ἐκφροντίζων, ἢ δὲ τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα πλεῖστα βλάπτουσι, καὶ ὄντα ἀφανῆ κρείσσω ἐστὶ τῶν ὀρωμένων δεινῶν. καὶ ἢ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἐλασσον ζυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν· ἀδοκῆτως γάρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει καὶ οὐχ ἦσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων τε, ἐλευθερίας ἢ ἄλλων ἀρχῆς, καὶ μετὰ πάντων ἔ-

καστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι αὐτὸν ἐδόξασεν. ἀπλῶς τε ἀδύνατον καὶ πολλῆς εὐθείας, ὅστις οἶεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὀρμωμένης προθύμως τι πρᾶξιαι, ἀποτροπὴν τινα ἔχειν ἢ νόμων ἰσχύι ἢ ἄλλῳ τῷ δεινῷ».

46. « Οὐκ οὐκ χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐγγεγῶφ πιστεύσαντας χεῖρον βουλευσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἀμαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ ὅτι νῦν μὲν, ἣν τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις γινῶ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἂν ἐς ζύμβασιν δυνατὴ οὔσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δὲ τίνα οἴεσθε ἦντινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἢ νῦν παρασκευάσεσθαι, πολιορκία δὲ παρατενεῖσθαι ἐς τοῦσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ ζυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη δαπανᾶν καθημένους διὰ τὸ ἀξύμβρατον, καὶ ἦν ἔλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην παραλαβεῖν καὶ τῆς προσόδου τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ἰσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷδε. ὥστε οὐ δικαστάς ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι ἢ ὄραν ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες ταῖς πόλεσιν ἔξομεν ἐς χρημάτων λόγον ἰσχυρούσαις χρῆσθαι, καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. οὐ νῦν τούναντίον δρῶντες, ἦν τινα ἐλεύθερον καὶ βία ἀρχόμενον εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἴομεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ ἀφισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆναι σφόδρα φυλάσσειν καὶ προκαταλαμβάνειν, ὅπως μὴδ' ἐς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσι, κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν ».

47. « Ὑμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν καὶ τοῦτο ἀμαρτά-

νοιτε Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὖνους ἐστὶ καὶ ἢ οὐ ξυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις ἢ, ἐὰν βιασθῆ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς, καὶ τῆς ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τῶν Μυτιληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδὴ τε ὄπλων ἐκράτησεν, ἐκὼν παρέδωκε τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν ἀδικήσετε τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὁ βούλονται μάλιστα· ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις τὸν δῆμον εὐθύς ξύμμαχον ἔξουσι προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικουσιν ὁμοίως κεῖσθαι καὶ τοῖς μὴ. δεῖ δέ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως, ὁ μόνον ἡμῖν ἐτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῶν ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἐκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι ἢ δικαίως οὐς μὴ δεῖ διαφθεῖραι· καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὐρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὃν ἅμα γίγνεσθαι».

48. «Ὑμεῖς δὲ γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι καὶ μῆτε οἰκτωπλέον νείμαντες μῆτ' ἐπιεικεία, οἷς οὐδὲ ἐγὼ εἴω προσάγεσθαι, ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων πείθεσθέ μοι Μυτιληναίων οὐς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικούντας κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐὰν οἰκεῖν. τάδε γὰρ ἐς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά· ὅστις γὰρ εὐβουλευεται πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστὶν ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοία ἐπιών».

49. Τοιαῦτα δὲ Διόδοτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας οἱ Ἀθηναῖοι ἤλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι, ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθύς

ἄλλην ἀπέστειλον κατὰ σπουδὴν, ὅπως μὴ φθασάσης τῆς προ-
 τέρας εὐρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν. προεῖχε δὲ ἡμέρα καὶ
 νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέ-
 σβειων τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιστα καὶ μεγάλα ὑποσχομένων, εἰ
 φθάσειαν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη, ὥστε ἦσθιόν τε
 ἅμα ἐλαύνοντες οἶνω καὶ ἐλαίῳ ἄλφιστα πεφυραμένα, καὶ οἱ μὲν
 ὕπνον ἤρουντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύ-
 ματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος καὶ τῆς μὲν προτέρας νεῶς οὐ
 σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιούτω
 τρόπῳ ἐπειγομένης, ἣ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα
 ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα,
 ἣ δ' ὕστερα αὐτῆς ἐπικατάγεται καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖ-
 ραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἣ Μυτιλήνη ἤλθε κινδύνου.

50. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς
 αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμη διε-
 φθειραν οἱ Ἀθηναῖοι — ἦσαν δὲ ὀλίγω πλείους χιλίων —, καὶ
 Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ
 φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς
 γῆς πλὴν τῆς Μηθυμναίων τρισχιλίου, τριακοσίου μὲν τοῖς
 θεοῖς ἱεροῦς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κλη-
 ρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι τα-
 ξάμενοι τοῦ κλήρου ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μναῖς φέρειν
 αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπεί-
 ρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν, καὶ
 ὑπήκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως
 ἐγένετο.

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(Β, 34 - 46)

34. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι Ἀθηναῖοι τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι δημοσίᾳ ταφὰς ἐποίησαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων τρόπῳ τοιῷδε. τὰ μὲν ὅσα προτίθενται τῶν ἀπογενομένων πρότερον σκηρὴν ποιήσαντες καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκαστος, ἣν τι βούληται. ἐπειδὴν δὲ ἡ ἐκφορὰ ἦ, λάρνακας κυπαρισσῖνας ἄγουσιν ἅμαξαι φυλῆς ἐκάστης μίαν· ἔνεστι δὲ τὰ ὅσα, ἧς ἕκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ εὐρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, καὶ γυναῖκες πάρεισιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον ὀλοφύρομεναι. τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστίου τῆς πόλεως καὶ αἰεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων πλὴν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι· ἐκείνων δὲ διαπρεπῆ τὴν ἀρετὴν κρίναντες αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. ἐπειδὴν δὲ κρύψωσι γῆ, ἀνὴρ ἡρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμη τε δοκῆ μὴ ἀξύνετος εἶναι καὶ ἀξιώσει προήκη, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρόποντα· μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. ὧδε μὲν θάπτουσι καὶ διὰ παντός τοῦ πολέμου, ὅποτε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐγρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ἡρέθη λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προσελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὀμίλου, ἔλεγε τοιάδε.

35. « Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς

ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὄρατε, καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. ὅ τε γὰρ ζυνειδῶς καὶ εὖνους ἀκροατῆς τάχ' ἂν τι ἐνδεεστέρως πρὸς ἃ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται νομίσειε δηλοῦσθαι, ὅ τε ἄπειρος ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀκούει· μέχρι γὰρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοὶ εἰσι περὶ ἐτέρων λεγόμενοι, ἐφ' ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσά τι ὧν ἤκουσε· τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἐπόμενον τῷ νόμῳ πειραῖσθαι ὑμῶν τῆς ἐκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὡς ἐπὶ πλεῖστον».

36. «Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον· δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν· κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσῃν ἔχομεν ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οἶδε οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἐπηυξήσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτήθη, ἢ εἴ τι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ Ἑλληνα πολέμιον ἐπιόντα προθύμως ἠμυνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἑάσω. ἀπὸ δὲ οἷας τε ἐπιτηδεύσεως ἤλθομεν ἐπ'

αὐτὰ καὶ μεθ' οἷας πολιτείας καὶ τρόπων ἐξ οἷων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶτον εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπὶ τε τῶ παρόντι οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ καὶ τὸν πάντα ὄμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ζῦμφορον εἶναι ἐπακοῦσαι αὐτῶν ».

37. « Χρῶμεθα γὰρ πολιτεία οὐ ζηλούση τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται. μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκίμει, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλεόν ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πεινίαν, ἔχων δὲ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανεία κεκώλυται. ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾷ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελεία τῶν ἀδικουμένων κείνται καὶ ὅσοι ἕγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσι ».

38. « Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μὲν γε καὶ θυσίαις διητησίαις νομίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐπεσέρχεται δὲ διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα, καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειότερα τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ».

39. « Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξηνηλασίαις ἀπειργομέν τινα ἢ μαθήματος ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἂν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφελῆθαι, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλεόν καὶ ἀπάταις ἢ τῶ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθύς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται, ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτώμενοι οὐδὲν ἤσσαν ἐπὶ τοὺς κινδύνους ἰσοπαλεῖς χωροῦμεν. τεκμήριον δέ· οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτοῦς, μεθ' ἀπάντων δὲ ἐς τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι, τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἄλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν· ἄθρόα τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πω πολέμιος ἐνέτυχε διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν τῇ γῆ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιπεμψιν· ἦν δὲ που μορίῳ τινὶ προσμείζωσι, κρατήσαντές τε τινὰς ἡμῶν πάντας ἀνχοῦσιν ἀπεῶσθαι καὶ νικηθέντες ὑφ' ἀπάντων ἡσῆσθαι. καίτοι εἰ ῥαθυμία μᾶλλον ἢ πόνων μελέτη καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλεόν ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκαμνεῖν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους τῶν αἰεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι, καὶ ἐν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις ».

40. « Φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ μετ' εὐτελείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· πλοῦτῳ τε ἔργου μᾶλλον καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα, καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινα αἰσχρόν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ αἴσχιον. ἐνὶ τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια καὶ ἐτέροις ἕτερα πρὸς ἔργα τετραμμένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γινῶναι· μόνοι γὰρ τὸν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ'

ἀχρεῖον νομιζομεν, καὶ οἱ αὐτοὶ ἤτοι κρίνομέν γε ἢ ἐνθυμού-
 μεθα ὀρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλά-
 βην ἡγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδασθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρό-
 τερον ἢ ἐπὶ αὐτῶν ἔργῳ ἔλθεῖν. διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τό-
 δε ἔχομεν ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν
 ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος,
 λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως
 κριθεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γινώσκοντες καὶ
 διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν
 ἡναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς· οὐ γὰρ πάσχοντες εὖ, ἀλλὰ δρῶντες
 κτώμεθα τοὺς φίλους. βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν ὥστε
 ὀφειλομένην δι' εὐνοίας ᾧ δέδωκε σφύζειν· ὁ δὲ ἀντοφείλων
 ἀμβλύτερος, εἰδῶς οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ἐς ὀφείλημα τὴν ἀρετὴν
 ἀποδώσων. καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῶ ἢ
 τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεῶς τινα ὠφελοῦμεν ».

41. « Ἐυνελών τε λέγω τὴν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος
 παιδευσιν εἶναι καὶ καθ' ἕκαστον δοκεῖν ἂν μοι τὸν αὐτὸν
 ἄνδρα παρ' ἡμῶν ἐπὶ πλείστ' ἂν εἶδη καὶ μετὰ χαρίτων μά-
 λιστ' ἂν εὐτραπέλωσ τὸ σῶμα αὐταρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς
 οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἢ ἔργων ἐ-
 στὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἢ δύναμις τῆς πόλεως, ἦν ἀπὸ τῶνδε
 τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. μόνη γὰρ τῶν νῦν ἀκοῆς
 κρείσσω ἐς πεῖραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὔτε τῷ πολεμίῳ ἐπ-
 ελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ' οἷων κακοπαθεῖ, οὔτε τῷ ὑ-
 πηκόῳ κατάμεμψιν ὡς οὐχ ὑπὸ ἀξίων ἄρχεται. μετὰ μεγά-
 λων δὲ σημείων καὶ οὐ δὴ τοι ἀμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν
 παρασχόμενοι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα,
 οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὀμήρου ἐπαινέτου οὔτε ὅστις ἔ-
 πεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἢ ἀ-
 λήθεια βλάβει, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν

τῇ ἡμετέρα τόλμη καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε κάγαθῶν αἰδία ξυγκατοικίσαντες, περὶ τοιαύτης οὖν πόλεως οἷδε τε γενναίως δικαιουῖντες μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λειπομένων πάντα τινὰ εἰκὸς ἐθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς κάμνειν ».

42. « Δι' ὃ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μὴδὲν ὑπάρχει ὁμοίως, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' οἷς νῦν λέγω φανεράν σημείοις καθιστάς. καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα· ἅ γὰρ τὴν πόλιν ὑμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν, καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσόρροπος ὥσπερ τῶνδε ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη. δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν πρώτη τε μὴνούσα καὶ τελευταία βεβαιούσα ἢ νῦν τῶνδε καταστροφή. καὶ γὰρ τοῖς τᾶλλα χεῖροσι δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι· ἀγαθῶ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ ἐκ τῶν ἰδίων ἐβλαψαν. τῶνδε δὲ οὔτε πλούτου τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη, οὔτε πενίας ἐλπίδι, ὡς κἂν ἔτι διαφυγῶν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο· τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες ἐβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὀρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ὀξιοῦντες πεποιθέναι· καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμύνησθαι καὶ παθεῖν κάλλιον ἡγησάμενοι ἢ τὸ ἐνδόντες σφύζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δ' ἔργον τῷ σώματι ὑπέμειναν, καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῆ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν ».

43. «Καὶ οἶδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοῖδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρῆ ἀσφαλεστέραν μὲν εὐχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν ὠφελίαν, ἣν ἂν τις πρὸς οὐδὲν χειρὸν αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνει, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ' ἡμέραν ἔργῳ θεωμένους καὶ ἔραστὰς γιγνομένους αὐτῆς, καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξα εἶναι, ἐνθυμουμένους ὅτι τολμῶντες καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυρόμενοι ἄνδρες αὐτὰ ἐκτῆσαντο, καὶ ὅποτε καὶ πείρα του σφαλεῖεν, οὐκ οὖν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ προῖέμενοι. κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες ἰδίᾳ τὸν ἀγῆρων ἔπαινον ἐλάμβανον καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν ᾧ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἰεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ ἀείμνηστος καταλείπεται. ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ' ἐκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιδαιτᾶται. οὐς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες καὶ τὸ εὐδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον τὸ εὐψυχον κρίναντες, μὴ περιορᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἂν τοῦ βίου, οἷς ἐλπίς οὐκ ἔστιν ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἣν τι πταίσωσιν. ἀλγεινότερα γὰρ ἀνδρὶ γε φρόνημα ἔχοντι ἢ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις ἢ ὁ μετὰ ῥώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἅμα γιγνόμενος ἀναίσθητος θάνατος».

44. «Δι' ὅπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον ἢ παραμυθῆσομαι. ἐν πολυτρόποις

γὰρ ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες, τὸ δ' εὐτυχές, οἳ ἂν τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, ὥσπερ οἶδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ λύπης, καὶ οἷς ἐνευδαιμονῆσαί τε ὁ βίος ὁμοίως καὶ ἐντελευτῆσαι ξυνεμετρήθη. χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα πείθειν ὄν, ὧν καὶ πολλάκις ἐξέτε ὑπομνήματα ἐν ἄλλων εὐτυχίαις, αἷς ποτε καὶ αὐτοὶ ἠγάλλεσθε· καὶ λύπη οὐχ ὧν ἂν τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν στερίσκηται, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἐθάς γενόμενος ἀφαιρεθῆ. καρτερεῖν δὲ χρή καὶ ἄλλων παιδῶν ἐλπίδι, οἷς ἐτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι· ἰδίᾳ τε γὰρ ὧν οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγιγνόμενοί τισιν ἔσονται, καὶ τῇ πόλει διχόθεν, ἕκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι καὶ ἀσφαλείᾳ, ξυνοίσει· οὐ γὰρ οἷόν τε ἴσον τι ἢ δίκαιον βουλευέσθαι, οἳ ἂν μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου παραβαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. ὅσοι δ' αὖ παρηβήκατε, τὸν τε πλέονα κέρδος, ὃν ἠτύχεῖτε, βίον ἠγεῖσθε καὶ τόνδε βραχὺν ἔσεσθαι καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρων μόνον, καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινὲς φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι».

45. « Παισὶ δ' αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε ἢ ἀδελφοῖς ὄρω μέγαν τὸν ἀγῶνα — τὸν γὰρ οὐκ ὄντα ἅπας εἶωθεν ἐπαινεῖν —, καὶ μόλις ἂν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ ὁμοιοὶ ἀλλ' ὀλίγῳ χεῖρους κριθεῖτε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τὸ ἀντίπαλον, τὸ δὲ μὴ ἐμποδῶν ἀνανταγωνίστῳ εὐνοίᾳ τετίμηται. εἰ δὲ με δεῖ καὶ γυναικειᾶς τι ἀρετῆς, ὅσαι νῦν ἐν χηρείᾳ ἔσονται, μνησθῆναι, βραχείᾳ παραινέσει ἅπαν σημανῶ. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χεῖροσι γενέσθαι ὑμῖν μεγάλη ἢ δόξα καὶ ἥς ἂν ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἢ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος ἦ».

46. « Εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον ὅσα εἶχον

πρόσφορα, καὶ ἔργῳ οἱ θαπτόμενοι τὰ μὲν ἤδη κεκόσμηται,
τὰ δὲ αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίᾳ ἢ πόλις μέ-
χρι ἡβῆς θρέψει, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδέ τε καὶ τοῖς λει-
πομένοις τῶν τοιῶνδε ἀγῶνων προτιθεῖσα· ἄθλα γὰρ οἷς κεί-
ται ἀρετῆς μέγιστα, τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσι.
νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι ὃν προσήκει ἐκάστῳ ἅπιτε ».

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΜΕΤΟΣ 2

Ι. ΠΛΑΤΑΪΚΑ

Εισβολή τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς.

(Β, 1 - 16)

1. ἐνθένδε = ἀπὸ ταύτης τῆς πολεμικῆς πράξεως, δηλ. τῆς εἰσβολῆς τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 431 π.Χ. **ἑκατέροις**· ἀντὶ ἑκατέρων, ἐν ᾧ· εἰς τὸ ἐνθένδε = ἀπὸ τῆς ὁποίας. **οὔτε ἐπεμείγνυντο ἔτι ἀκηρυκτὶ παρ' ἀλλήλους** = οὔτε ἤρχοντο πλέον εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς ἀλλήλους ἀνευ κηρύκων. **καταστάντες τε**· δηλ. εἰς τὸν πόλεμον = καὶ ἀφοῦ ἔκαμαν ἀρχὴν τοῦ πολέμου. **ἐξῆς** = κατὰ σειράν. **κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα**· τὸ θέρος κατὰ Θουκυδίδην ἦτο ὀκτάμηνον διάστημα, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, ὁ δὲ χειμῶν τετράμηνον, ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου. Ἡ διαίρεσις αὕτη στηρίζεται εἰς τὴν φύσιν τῶν ἱστορούμενων γεγονότων· διότι τὸ μὲν θέρος, δηλ. τὸ ἔαρ, θέρος καὶ φθινόπωρον, ἐγίνοντο αἱ κυρίως πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις, τὸν δὲ χειμῶνα αἱ πολεμικαὶ παρασκευαί.

2. ἐνέμειναν = διετηρήθησαν ἐν ἰσχύϊ. **αἱ τριακοντούτειες σπονδαί**· ἡ ἐν ἔτει 445 π.Χ. συναφθεῖσα εἰρήνη μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, ἡ ὁποία ἐγένετο μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Περικλέους ὑποταγὴν τῆς ἀποστάσης Εὐβοίας. **πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει**· τῷ 431 π.Χ. μετὰ τὴν ἐν Ποτειδαίᾳ μάχην. **ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἀργεὶ ἱερωμένης** (= ἱερείας οὐσης)· ἡ Χρυσὶς ἦτο ἱερεία τῆς Ἡρας ἐν Ἀργεὶ· ἡρίθμουν δὲ οἱ Ἀργεῖοι τοὺς χρόνους ἀπὸ τῶν ἱερείων. Ἐπειδὴ ἐπὶ Θουκυδίδου δὲν ὑπῆρχε χρονολογικὴ ἀφετηρία, ὀρίζει οὗτος τὴν ἔναρξιν τοῦ Πελ. πολέμου ἀναφέρων τὰς χρονολογίας τριῶν ἐπιφανεστέρων πόλεων, τοῦ Ἀργους, τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν. ἀρχοντος = ὅτε ἐμελλε νὰ εἶναι ἄρχων (ἐπώνυμος). **βοιωταρχοῦντες**· τὸ πολίτευμα τῶν Βοιωτῶν ἦτο ὀλιγαρχικόν, τὴν ἀνωτάτην δὲ ἐξουσίαν ἤσκουν 11 βοιωτάρχαι κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι, ὧν οἱ δύο ἐκ Θηβῶν. **ἐπηγάγοντο**.

δηλ. αὐτούς = προσεκάλεσαν αὐτούς. **ἰδίας ἔνεκα δυνάμεως** = ἵνα αὐτοὶ ἐνισχυθῶσι πολιτικῶς. **τοὺς σφίσις ὑπεναντίους** = τοὺς πολιτικούς των ἀντιπάλους. **προσποιῶ τί τι** = προσθέτω τί τι. **δυνατωτάτου** = ἔχοντος μεγίστην πολιτικὴν ἰσχύν. **διάφορος** = ἐχθρᾶ. **μῆπω φανεροῦ καθεστῶτος** = ἐνῶ ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀρχίσει φανερά. **ἦ καὶ ῥᾶον** = διὰ τοῦτο καὶ εὐκολώτερον. **φυλακῆς οὐ προκαθηστηκίας** = ἐπειδὴ δὲν ἦτο τοποθετημένη πρὸ τῆς πόλεως (ἢ πρότερον) φρουρά. **τίθεμαι τὰ ὄπλα** = παρατάσσομαι. **ἔργου ἔχεσθαι** = νὰ ἐπιλαμβάνωνται τοῦ ἔργου (δηλ. τῆς συλλήψεως καὶ τοῦ φόνου τῶν δημοκρατικῶν). **γνώμην ἐποιοῦντο** = ἐδόκει αὐτοῖς. **ἐπιτηδείους** = φιλικούς. **ἐς ξύμβασιν καὶ φιλίαν ἀγαγεῖν τὴν πόλιν** = νὰ προσκαλέσουν εἰς συμβιβασμὸν καὶ φιλικὴν συνεννόησιν τοὺς πολίτας. **καὶ ἀνεῖπεν** = καὶ ὄντως (= καὶ) ἐκήρυξε. **κατὰ τὰ πάτρια** = κατὰ τὰς συνθήκας τῶν προγόνων (καθ' ἃς ἡ Πλάταια ἀνῆκεν εἰς τὴν βοιωτικὴν συμμαχίαν).

3. **ἑξαπιναίως** = αἰφνιδιαστικῶς. **πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν** = ἤλθον εἰς συμβιβασμὸν. **τοὺς λόγους**· δηλ. τὰς γενομένας διὰ τοῦ κήρυκος προτάσεις. **ἄλλως τε καὶ** = καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι. **ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον** = δὲν ἐπέιραζαν κανένα. **πράσσοντες δέ πως ταῦτα** = ἐνῶ δέ, τρόπον τινά, διεπραγματεύοντο ταῦτα. **τῷ πλήθει οὐ βουλομένῳ ἦν** = τὸ πλήθος οὐκ ἐβούλετο. **ἐπιχειρητέα εἶναι** = ἐπιχειρητέον εἶναι. **ἔξαρτύω** = παρασκευάζω. **ἦ** = ὅπως. **ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν** = ὅσον ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις. **φυλάξαντες ἐτι νύκτα** = ἀφοῦ ἐφύλαξαν (ἐπερίμενον), ὥστε νὰ εἶναι ἀκόμη νύξ. **περίθρον** = ὄρθρος βαθύς. **ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλωτέροις οὔσι** (τοῖς Θηβ.) **προσφέροιντο** (οἱ Πλατ.) **καὶ σφίσις ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται** = ἵνα μὴ ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν (τῶν Θηβ.), ὅτε θὰ ἔχουν περισσότερον θάρρος διὰ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ (ἵνα μὴ οἱ Θηβ.) εὐρίσκωνται εἰς τὴν αὐτὴν (πλεονεκτικὴν) θέσιν μὲ αὐτούς. **ἀλλά... φοβερῶτεροι** (οἱ Θηβ.) = ἔχοντες περισσότερον φόβον. **ἦσους ὡς τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν** = (νὰ) εἶναι κατώτεροι αὐτῶν, ποὺ εἶχον γνῶσιν τοῦ ἑσωτερικοῦ τῆς πόλεως, (ὀδῶν καὶ παρόδων). **κατὰ τάχος** = ταχέως.

4. **ξυνηστρέφοντό τε ἐν σφίσις αὐτοῖς** = συνεπυκνοῦντο. ἦ

προσπίπτειν = όπου κάθε φοράν ἐπετίθεντο. (οἱ Πλ.) ὄλολυγῆ χρῶ-
 μαι = ἐκβάλλω θρηνώδη φωνήν. ὑετός = βροχή. ἐν σκότῳ καὶ πηλῶ
 = μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν λάσπην. ἦ = δι' ὧν. μηνός· ἡ νύξ
 ἦτο ἀσέληνος, ἐπειδὴ ἦτο τὸ τέλος τοῦ (σεληνιακοῦ) μηνός. τοῦ μὴ ἐκ-
 φεύγειν = ὥστε νὰ μὴ διαφεύγη κανεὶς· στυράκιον· τὸ κάτω μέρος
 τοῦ ἀκοντίου. βάλανος· σιδηρᾶ ῥάβδος, ἡ ὁποία, εἰσαγομένη εἰς τὴν ὀπὴν
 τοῦ μοχλοῦ καὶ τῆς πύλης, δὲν ἄφηνε τὸν μοχλὸν νὰ κινῆται. ταύτη =
 διὰ τοῦτου τοῦ μέρους. αἰσθησις ταχεῖα ἐπεγένετο (τοῖς Πλ.) =
 ταχέως ἀντελήφθησαν τοῦτο οἱ Πλαταιεῖς. ἄλλη = εἰς ἄλλο μέρος.
 σποράδες = σποραδικῶς. ἀντικρυς = εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. ἀπει-
 λημένοις = ἀποκεκλεισμένοις. ὡσπερ ἔχουσι = ἄνευ ἀναβολῆς. πε-
 ριῆσαν = ἔζων. οὕτως ἐπεπράγεσαν. = αὐτὸ τὸ τέλος εἶχον.

5. εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη = ἂν τυχὸν δὲν ἐπῆγγαινε καλὰ ἡ
 ἐπιχείρησις. γενόμενον = ἐπελθόν. ἐρρῦη μέγας = ἐπλημμύρισεν,
 ὥστε ἔγινε μέγας. ἔχομαι ζῶν = αἰχμαλωτίζομαι. κατασκευὴ =
 ἅπαντα ἡ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐγκατάστασις, ἐργαλεῖα κλπ. οἶα... γενο-
 μένου = ἐπειδὴ πράγματι τὸ κακὸν ἐπῆλθεν ἀπροσδοκῆτως ἐν καιρῶ
 εἰρήνης. ὑποτοπέω = ὑποπτεύω. ὄσιος = ὁ συμφώνως πρὸς τὸν θεῖον
 νόμον. τὰ ἔξω... μὴ ἀδικεῖν. = μὴ βλάπτειν τὰ ἔξω, δηλ. τοὺς ἀνθρώ-
 πους, ἀγροὺς, κατασκευὴν.

9. ἐπομόσαι φασί = λέγουν ὅτι ἐπεβεβαίωσαν δι' ὄρκου τοὺς λό-
 γους των. οὐ φασιν = ἀρνοῦνται. ἦν τι ξυμβαίνωσι = ἂν καταλήξουν
 εἰς συμφωνίαν τινά. πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες = μετὰ
 τοῦ ὁποίου διεξήγαγον τὰς διαπραγματεύσεις οἱ προδόται. ὑπόσπον-
 δος = ὁ ἐξησφαλισμένος διὰ σπονδῶν. καθίσταντο πρὸς τὰ παρόν-
 τα = ἐκανόνιζον σύμφωνα πρὸς τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν. μη-
 δὲν νεώτερον ποιεῖν = μηδὲν νεωτερίζειν = νὰ μὴ κάμνουν κανὲν κα-
 κόν. ἐπιστέλλω = παραγγέλλω. τοὺς ἀχρειοτάτους = τοὺς καθ' ὄλο-
 κληρίαν ἀχρήστους (ἀμάχους, δηλ. γέροντας, ἀσθενεῖς, ἀναπήρους).

Πλαταιῶν πολιορκία.

(B, 71 - 78)

71. τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους· κατ' Ἰούνιον τοῦ τρίτου ἔτους
 τοῦ πολέμου, ἦτοι τῷ 429 π.Χ. οὐκ ἐσέβαλον· φοβούμενοι τὴν νό-

σον, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους ἐθέριζε τοὺς ἐντὸς τῶν ~~τειχῶν~~
 Ἀθηναίους. **καθίσας τὸν στρατὸν** = στρατοπεδεύσας. **ὦν ἔστε** = ἐκ
 τῶν ὁποίων κατάγεσθε. **ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης** = νὰ
 ἀναλάβουν μετ' αὐτοῦ, νὰ συμμερισθῶσι, τὸν κίνδυνον τῆς μάχης. Διὰ
 τούτων ὑπαινίσσεται τοὺς Θηβαίους, οἱ ὁποῖοι μηδίζοντες τότε ἴδεν
 ἠθέλησαν νὰ συμμετάσχουν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν ἀγῶνων. **ἀπε-**
δίδου = ἔδιδε τὸ προνόμιον (νὰ εἶναι κύριοι τῆς χώρας των) ἢ ὡς τι-
 μητικὴν ὀφειλῆν. **ἀμύνω τινί** = βοηθῶ τινα. **τοὺς ὄρκιους γενομέ-**
νους = τοὺς ὁποίους ἐπεκαλέσθησαν τότε εἰς τοὺς ὄρκους. **ἡμετέρους**
ἐγχωρίους οἱ ἐγχώριοι θεοὶ προστατεύσαντες τοὺς ὑπὲρ τῆς χώρας
 πολεμήσαντας ἔγιναν θεοὶ καὶ τῶν περὶ τὸν Πausανίαν Λακεδαιμο-
 νίων, τῶν πατέρων δηλ. τῶν νῦν ἐπιδρομέων. **δικαιῶ** = κρίνω δίκαιον.

72. **ὑπολαβὼν** = λαβὼν τὸν λόγον. **ξυνελευθεροῦτε**· προστ. =
 προσπαθεῖτε νὰ τοὺς ἐλευθερώσετε σὺν ἡμῖν. **αὐτῶν**· δηλ. τῶν ξυνο-
 μοσάντων καὶ ὑπ' Ἀθηναίους νῦν ὄντων. **ἧς** = ταύτης δέ, δηλ. τῆς
 πρὸς ἀπελευθέρωσιν προσπαθείας. **μάλιστα** = πρὸ πάντων. **εἰ δέ**
μή· δηλ. βούλεσθε μετασχεῖν· **προκαλοῦμαι τι** = προτείνω τι. **τὰ**
ὑμέτερα αὐτῶν = τὰ κτήματά σας. **μηδὲ μεθ' ἑτέρων** = μετὰ μη-
 δετέρων. **ἐπὶ πολέμῳ** = πρὸς πολεμικοὺς σκοποὺς. **οὐκ ἐπιτρέ-**
πωσι· δηλ. νὰ τηρήσουν οὐδετερότητα. **ὡς ἔνορκοι ὄντες** = ἐπὶ
 τῇ ἰδέᾳ ὅτι περιλαμβάνονται εἰς τὰς ἐνόρκους συμφωνίας. **κατὰ τὸ**
δέχεσθαι = ὡς πρὸς τὸ δέχεσθαι. **γῆς ὄρους ἀποδείξατε** = καθο-
 ρίσατε τὰ σύνορα τῆς χώρας σας. **ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν** = ἀριθμηθῆ-
 ναι. **μεταχωρήσατε** = ἀπέλθετε. **φορὰν φέροντες** = πληρώνοντες
 ποσὸν τι (ἀπέναντι τῶν προσόδων, τὰς ὁποίας θὰ στερηθῆτε).

73. **ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι** = κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν
 ὁποίων ἦτο δυνατόν νὰ μεταβοῦν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ ἐπιστρέψουν
 (οἱ Πλαταιεῖς πρέσβεις). **τέμνω τὴν γῆν** = καταστρέφω τὴν χώραν
 (κυρίως διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀγρῶν καὶ δενδροτομιῶν). **ἐν τῷ**
πρὸ τοῦ χρόνῳ = πρότερον. **φασί... ἐν οὐδενὶ προέσθαι ὑμᾶς** =
 λέγουν ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιστάσει σᾶς ἐγκατέλειψαν. **περιορῶ** = ἀδια-
 φορῶ. **ἐπισκῆπτω** = παραγγέλλω. **μηδὲν νεωτερίζειν** = νὰ μὴν κά-
 μνετε καμμίαν μεταβολήν.

74. **βουλευόμαι** = αποφασίζω. **έντεϋθεν δή** = τότε.. **άνεχεσθαι**· όρώνας... πάσχοντας. **ές έπιμαρτυρίαν καθίσταμαι** = έπικαλοῦμαι ως μάρτυρας. **ξυνίστορες** = μάρτυρες. **τήν άρχήν**· έπιρ. = κατ' άρχάς. **έκλιπόντων τό ξυνώμοτον** = παραβάντων τήν μεθ' όρκου γενομένην συμφωνίαν. **παρέσχετε εύμενή έναγωνίσασθαι** = παρέχετε εύμενή κατá τόν έν αύτῇ άγώνα. **είκότα** = λογικά. **ξυγνώμονές έστε... νομίμως** = συγκατανεύετε, όπως, όσοι μέν κάμνουν πρῶτοι άρχήν νά άδικούν, τιμωροῦνται διά τήν άδικίαν, όσοι δέ νομίμως έπιδιώκουν τήν τιμωρίαν, τήν έπιβάλλουν.

75. **έπιθειάζω** = έπικαλοῦμαι τούς θεούς ως μάρτυρας. **καθίστη ές πόλεμον** = παρεσκεύαζε πρός πόλεμον. **περισταυρόω** = περιφράσω διά πασσάλων. **έχουν** (του χῶμα - χώννυμι) = έσώρευον χῶμα. **παρωκοδόμου ένκατέρωθεν** = όχοδόμου παραλλήλως έκατέρωθεν του έπισωρευομένου χῶματος. **φορηδόν** = σταυρωτά. **έπί πολὺ** = εἰς μεγάλην έκτασιν. **φορέω** = έπισωρεύω. **άνύτειν** = νά συντελῆ εἰς τήν άνύψωσιν. **διηρημένοι κατ' άναπαύλας... αίρείσθαι** = διηρημένοι εἰς τμήματα οὕτως, ώστε άλλοι μέν νά μεταφέρουν ύλικά, άλλοι δέ νά τρώγουν καί νά κοιμῶνται ἤ... ώστε, όταν τό έν εργάζεται, τό άλλο νά έχη άνάπαυσιν (νά ξεκουράζεται). **ξεναγοί**· Λακεδαιμόνιοι άποστελλόμενοι ως άρχηγοί τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων, τά όποια είχον καί ίδίους άρχηγούς. **τείχος** = προτείχισμα, ἤ **προσεχοῦτο** = εκεί όπου συνεσφραεῦετο τό χῶμα. **ξύνδεσμος** = μέσον συνδέσεως. **δέρρεις**· (ἤ δέρρις) = άκατέργαστα δέρματα. **διφθέραι** = κατειργασμένα δέρματα. **οιστός** = βέλος. **οὐ σχολαίτερον** = μέ τήν αύτήν ταχύτητα. **άντανῆει αύτῶ** = εκ παραλλήλου πρός αύτό ύψοῦτο. **διελόντες... γῆν** = άφου έχάλασαν μέρος του τείχους, εκεί όπου έγίνετο ἡ πρόσχωσις, έφερον μέσα (εἰς τήν πόλιν) τό χῶμα.

76. **ταρσοί καλάμου** = κοφίνια καλάμενια. **έν ταρσοῖς... διηρημένον** = γεμίζοντες μέ πληλόν καλάθια έρριπτον αύτά μέσα εἰς τό σχηματιζόμενον άνοιγμα (χάσμα) εκ τῆς άφαιρέσεως του χῶματος (ύπό τῶν Πλ.). **διαχεόμενον ύποκ.** τό **διηρημένον** = διασκορπιζόμενον. **ἡ γῆ** = ό άλλος σωρός του χῶματος. **φοροῦμαι** = μεταφέρομαι. **ταύτη** (ούτω) **άποκληόμενοι**· δηλ του έσφορεῖν τήν γῆν. **τουτο...** **έπέσχον** = έθεσαν τέρμα εἰς τήν προσπάθειάν (των) αύτήν. **ξυντεκμη-**

ράμενοι = υπολογίσαντες ακριβῶς τὸ μέρος, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ἐγίνετο ἢ ἐπιχωμάτωσις. **ὕφειλκον** = εἶλκον κάτωθεν κρυφίως. **ὥστε ἐπιβάλλοντας... τοῦ χῶματος** = ὥστε, ἐνῶ ἔρριπτον ἀπ' ἐπάνω χῶμα, ὀλιγώτερον τοῦ δέοντος κατάρθωνον, ἐπειδὴ κρυφίως τὸ χῶμα ἀπεσύρετο κάτωθεν. **ἰζάνω** = κατακαθίζω. **προσεπεξεγῆυρον** = πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπενόησαν κατὰ τῶν ἀντιπάλων. **τὸ κατὰ τὸ χῶμα** = τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὴν γινομένην ἐπίχωσιν. **ἀπὸ τοῦ βραχέος**· δηλ. ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ὑψωθῆ. **ἐκ τοῦ ἐντὸς** = ἀπὸ τὸ μέσα μέρος. **μνηοειδής** = δρεπανοειδής. **ἐς τὴν πόλιν** = μετὰ τὸ κυρτὸν αὐτοῦ βλέπον πρὸς τὴν πόλιν. **ὅπως... ἀντέχοι** = ἵνα χρησιμεύῃ ὡς ἀντιτείχισμα. **ἐν ἀμφιβόλῳ... γίγνεσθαι** = προσβάλλεσθαι πανταχόθεν. **ἐπὶ μέγα κατέσεισε** = ἐκλόνησε εἰς μεγάλην ἔκτασιν (ἢ μεγάλως). **μηχανάς**· ἢ κυριωτέρα πολιορκητικὴ μηχανὴ παρά τοῖς ἀρχαίοις ἦτο ὁ κριός. **ἀνακλάω** = σύρω πρὸς τὰ ἄνω. **κεραία**· ἢ προέχουσα δοκὸς γεράνου. **ἀπὸ τῆς τομῆς ἐκατέρωθεν** = ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων (τῶν δοκῶν), **ἐπικεκλιμένων καὶ ὑπερτεινουσῶν** = ἐχουσῶν ἐπικλινῆ θέσιν, κεκαμμένων καὶ προεξεχουσῶν (ὅπως αἱ κεραῖαι τῶν ἀτμοπλοίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτῶνται αἱ λέμβοι). **ἀνελκύσαντες ἐγκαρσίας** = ἀνελκύσαντες, ὥστε νὰ εἶναι πλάγια. **ῥύμη** = μεθ' ὀρμῆς **ἀποκαυλίζω** = ἀποκόπτω τὸν καυλόν· ἐνταῦθα δὲ τὸ προέχον ἄκρον τῆς μηχανῆς (τοῦ κριοῦ) **ἐμβολή** = ἡ κεφαλὴ τοῦ κριοῦ.

77. **τῷ χῶματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο** = πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς ἐπιχωματώσεως κατεσκευάζετο τὸ μνηοειδὲς τεῖχος. **ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν** = μετὰ τὰ διατιθέμενα φοβερὰ καὶ κοπιώδη μέσα. **πᾶσαν ἰδέσιν ἐπενόουν** = τὸ πᾶν, κάθε μέσον, ἐσοφίζοντο. **σφίσειν** = ὑπ' αὐτῶν, ὕλης φρακέλους = δεμάτια ξύλων. **παρέβαλλον** = ἔρριπτον ἄλλα ἐπ' ἄλλων (= παρά)· **ἐπιπαρანέω** = ἐπισωρεύω πρὸς τούτοις. **ἐπιπαρένησαν... ἐπισχεῖν** = ἔπειτα, ἐκτὸς τούτων, ἐπεσώρευσαν εἰς ὅσον περισσύτερον μέρος καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πόλεως ἠδύναντο νὰ φθάσουν ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου τῆς προσχώσεως (ἐνν. ἐξακοντίζοντες). **ἤδη γάρ... ἀνῆκε** = διότι μέχρι τότε ξύλα ξηρὰ (κλάδοι, φύλλα) τριφθέντα ὑπὸ τῶν ἀνέμων μεταξὺ τῶν μόνων τῶν ἀνέδωκαν πῦρ καὶ φλόγα. **ἐντὸς πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι** = ἐντὸς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς πόλεως (ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πυρκαϊᾶς) δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πλησιάσῃ κανεὶς. **ἐπίφορος** ὁ ἐπὶ τι φέρων, εὐνοϊκός.

78. **διαμαρτάνω τινός** = ἀστοχῶ εἰς τι. **διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον** = διαιρέσαντες τὴν ὄλην ἔκτασιν (περιοχὴν) εἰς τμήματα. **πλινθεύομαι** = κατασκευάζω πλίνθους. **περὶ ἄρκτούρου ἐπιτολὰς** = κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἄρκτούρου· εἶναι δὲ ὁ ἄρκτούρος ἀστὴρ μέγιστος ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Βοώτου ἐμφανιζόμενος ἐσπρινός μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος, πρωινός δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου. Ἐνταῦθα νοεῖται ἢ κατὰ Σεπτέμβριον γινομένη ἐπιτολή. **κατεσκευάσθη** = διωργανώθη.

Πλαταιέων ἔξοδος.

(Γ, 20 - 24)

20. **χειμῶνος**· δηλ. τοῦ 428 π.Χ. **τῷ σίτῳ ἐπιλείποντι** = ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου. **τιμωρία** = βοήθεια. **ἐπιβουλεύουσιν ἐξελθεῖν** = ἀποφασίζουσιν νὰ ἐξέλθουν. **ἦν δύνωνται βιάσασθαι** = ἂν δύνανται νὰ τὸ ἐπιτύχουν διὰ τῆς βίας. **πεῖρα** = ἀπόπειρα, ἐπιχείρησις. **ἀποκνέω τὸν κίνδυνον** = ἐκ φόβου ἀπέχω τοῦ κινδύνου. **πως** = κάπως. **ξυμεμετρήσαντο ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων** = εὔρον τὸ ὅλον μέτρον (τῶν κλιμάκων) διὰ (καταμετρήσεως) τῶν σειρῶν τῶν πλίνθων. **ἐξαηλιμμένον** = καλῶς (= ἐκ) ἀβεστωμένον. **λογισμὸς** = ὑπολογισμὸς (τῶν στρώσεων). **οὐ πολὺ ἀπέχοντος** = διότι καὶ ἡ ἀπόστασις (ἀπὸ τοῦ τείχους) δὲν ἦτο μεγάλη, **ἐβούλοντο**· δηλ. ἀναβαίνειν.

21. **πρὸς τε Πλαταιῶν...** **ἐπίοι** = καὶ πρὸς τὸ μέρος τῶν Πλαταιῶν καὶ ἂν ἴσως κανεὶς ἐξῶθεν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπήρχετο. **διέχω** = ἀπέχω. **πόδας**· ὁ πούς ἰσοῦται πρὸς 0,30 τοῦ μέτρου περίπου. **μάλιστα** = περίπου, **διὰ δέκα ἐπάλξεων** = εἰς κάθε δέκα ἐπάλξεις· αἱ ἐπάλξεις ἦσαν προμαχῶνες ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ἀμυνομένοι προσέβαλλον τοὺς ἐπερχομένους. **διήκω** = φθάνω. **παρὰ πύργον** = ἐξῶθεν (πλησίον) τοῦ πύργου. **ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῆσαν** = ἀλλὰ διὰ μέσου αὐτῶν διήρχοντο (ὁσάκις δηλ. στρατιώτης ἤθελε νὰ μεταβῇ ἀπὸ ἐπάλξεώς τινος εἰς ἄλλην κειμένην πέραν τοῦ πύργου). **νοτερός** = βροχερός. **ὄντων δι' ὀλίγου** = εὐρισχομένων εἰς μικρὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα. **στεγανός** = ἐστεγασμένος.

22. **παρεσκευάστο**· ἀπροσ. = παρασκευῆ ἐγεγόνει. **τηρήσαν-**

τες = περιμεινάντες. **χειμέριος** = χειμερινός. **περιέχω τινά** = περιβάλλω τινά. **ἀνά τὸ σκοτεινόν** = μέσα εἰς τὸ σκότος. **ψόφω δέ...** **τοῦ ἀνέμου** = ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνεμος ἔκαμνε πάταγον καλύπτοντα τὸν ἐκ τῆς προσεγγίσεως αὐτῶν κρότον. **διέχοντες** = ἀφήνοντες μεγάλα διαστήματα μεταξύ των. **εὐσταλεῖς τῇ ὀπλίσει** = ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι. **τὸν ἀριστερόν...** **ὑποδεδεμένοι**· ὅταν κανεῖς ἔχη γυμνὸν ὑποδήματος τὸν ἓνα πόδα, πατεῖ στερεώτερα εἰς λασπῶδες ἔδαφος. **ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν** = διὰ νὰ βαδίζουσιν ἀσφαλεῖς εἰς λασπῶδη τόπον. **μεταπύργιον** = τὸ μεταξύ τῶν δύο πύργων διάστημα. **προσέθεσαν** = ἐτοποθέτησαν. **ὁπότε εἶεν...** = ὅταν θὰ ἐπλησίαζον. **καταβάλλω** = ῥίπτω κάτω. **ἀντιλαμβανόμενος ἀπὸ τῶν ἐπάλλξων** = ἐνῶ προσεπάθει νὰ πιασθῇ... **ἐκ τοῦμπαλιν** = ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους. **ὅπως ἦκιστα τὸν νοῦν ἔχοιεν** = διὰ νὰ μὴ προσέχουν καθόλου. **κατὰ χώραν** = εἰς τὴν θέσιν των. **φρυκτοὶ πολέμιοι** = σήματα διὰ πυρῶν δηλοῦντα ἐμφάνισιν πολεμίων. **παρανίσχον** (παρ.-ἀν-ίσχω) **φρυκτούς** = παραλλήλως πρὸς αὐτοὺς ὕψωναν φρυκτούς. **φρυκτωρία** = ἡ διὰ πυρῶν μακρόθεν συνεννόησις. **καὶ τοῦ ἀσφαλούς ἀντιλάβοιντο** = καὶ πατήσουν εἰς ἀσφαλὲς ἔδαφος.

23. ἐν τούτῳ δηλ. τῷ χρόνῳ. **τὰς διόδους τῶν πύργων** = τὰς πρὸς τοὺς πύργους φερούσας ὁδοὺς. **οἱ μὲν**· δηλ. οἱ ἀναβάντες ἐπὶ τῶν πύργων καὶ ἐν ταῖς διόδοις. **οἱ δέ**· δηλ. οἱ λοιποὶ Πλαταιεῖς. **ἀπώσαντες** = καταρρίψαντες (ἵνα μὴ δυσχεραίνεται ἡ ἀνάβασις). **ὁ διακομιζόμενος αἰεὶ** = ὁ ἐκάστοτε ὑπερβαίνων τὸ τεῖχος καὶ τὴν τάφρον. **αὐτοῖς ἐπεφέροντο** = ἐπήρχοντο κατ' αὐτῶν. **ἔς τὰ γυμνά**· εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ σώματος τὰ μὴ κεκαλυμμένα ὑπὸ τῆς ἀσπίδος, δηλ. τὰ δεξιὰ. **φθάνουσι...** **διαβάντες** = ἐπρόφθασαν καὶ διέβησαν. **κρύσταλλος...** **ὥστε ἐπελθεῖν** = κρύσταλλος ὄχι στερεός, ὥστε νὰ πατήσῃ τις ἐπάνω καὶ νὰ περάσῃ. **ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου ἢ βορέου ὕδατώδης μάλλον** = ἀλλὰ τοιοῦτος (κρύσταλλος), ὁποῖος συμβαίνει νὰ εἶναι, ὅταν πνέῃ ἀπηλιώτης ἢ βορρᾶς ὕδατώδης μάλλον (ἢ βέβαιος = στερεός). **νύξ ὑπονιφομένη** = νύξ, καθ' ἣν χιονίζει σιγὰ σιγὰ (ἀλλ' ἀδιακόπως). **διάφρευξις** = φυγή.

24. **Ἀνδροκράτης**· ἦρωσ τιμώμενος ἐν Πλαταιαῖς, τοῦ ὁποίου τὸ μνημεῖον ἦτο ἔξω τῶν τειχῶν. **νομίζοντες...** **τραπέσθαι** = νομί-

ζοντες, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑποπτεύσουν (οἱ Πελ.) ποσῶς, ὅτι (οἱ Πλατ.) ἐτράπησαν (ἐπῆραν) ταύτην τὴν ὁδόν. **τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν διώκοντας** = ἀκολουθοῦντας ἐν τῇ διώξει τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας ἄγουσαν. **λαβόμενοι τῶν ὀρῶν** = ἀφοῦ ἐπῆραν τὰ βουναῖα πετράποντο = ἐγύρισαν ὀπίσω. **κατὰ χώραν ἐγένοντο** = ἐπανήλθον εἰς τὰς θέσεις των. **ὡς οὐδεὶς περίεστι** = ὅτι δὲν ἐσώθη κανεὶς. **ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς** = ἐζήτουν νὰ κάμουν σπονδὰς, διὰ νὰ σηκώσουν καὶ θάψουν τοὺς νεκροὺς.

Πλαταιῶν παράδοσις

(Γ, 52)

52. **εἰρημένον ἦν** = εἶχε δοθῆ ἔντολή. **εἰ... ξυγχωροῖεν** = ἐὰν ἐγίνετο ἀμοιβαία παραχώρησις. **ἀποδίδομαι** = δίδω ὀπίσω. **μὴ ἀναδοτος εἶη** = μὴ δοθῆ ὀπίσω. **παρὰ δίκην** = παρὰ τὸ δίκαιον. **ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ** = ἐν ἐσχάτῃ ἀδυναμίᾳ, τελείως ἐξηνητλημένοι. **ἐπικαλοῦμαι** = προσκαλῶ. **ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰσὶ**· οἱ Λακεδαιμόνιοι διὰ τῆς ἐρωτήσεως ἔθεσαν πρὸ διλήμματος τοὺς Πλαταιεῖς, διότι, ἂν ἀπαντήσουν οὗτοι ὅτι τοὺς εὐηργέτησαν, θὰ τοὺς ἀντιταχθῆ ὅτι ψεύδονται, ἐφ' ὅσον ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Λακεδ., ἂν δὲ εἶπουν ὅχι, τότε θὰ καταδικασθοῦν κατὰ τὴν ὁμολογίαν των. **προτάξαντες σφῶν αὐτῶν** = ἀφοῦ ὤρισαν τοὺς συνηγόρους των.

Δημηγορία Πλαταιῶν

(Γ, 53 - 59)

53. **οὐ τοιάνδε... δίκην ὑφέξειν** = ὅτι δὲν θὰ ὑποστῶμεν τοιαύτην δίκην (οἶαν δηλ. ὑπέχομεν διὰ τοῦ ἐρωτήματος· πρβλ. Γ, 42,4). **οἰόμενοι... ἡγούμενοι**· αἱ μετοχαὶ αὗται περιέχουν τοὺς λόγους, διατὶ πιστεύσαντες... τὴν παράδοσιν ἐποίησάμεθα. **δεξάμενοι** = εἰ δεξαίμεθα, ἀπόδοσις δὲ τό : τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι = θὰ ἠμπορούσαμεν πρὸ πάντων νὰ εὕρωμεν τὸ δίκαιόν μας. **ὥσπερ καὶ ἐσμέν**· δηλ. οὐκ ἐν ἄλλοις δικασταῖς. **ἐν δικασταῖς γενέσθαι** = νὰ παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον δικαστῶν. **ἀμφοτέρων** δηλ. νομιμωτέρας δίκης καὶ δικαίων δικαστῶν **τὸν ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι** = ὅτι ὁ ἀγὼν εἶναι περὶ ζωῆς ἢ θανάτου. **κοινὸς** = δίκαιος, ἀμερόληπτος. **τεκμαιρόμενοι... οὐ προγεγεννημένης** = συμπεραίνοντες

ἐκ τοῦ ὅτι δὲν διευτυπώθη πρότερον κατηγορία. **λόγον ἤτησάμεθα**· δηλ. τὴν ἄδειαν νὰ ὀμιλήσωμεν (πρβλ. Γ, 52), **τό τε ἐπερώτημα βραχὺ** (= σύντομον) ὄν· αἰτ. ἀπόλυτος ἀναφ. εἰς τὸ τεκμαιρόμενοι. **ῶ** (δηλ. ἐπερωτήματι) **ἀποκρίνασθαι... γίγνεται** = πρὸς τὸ ὅποιον ἐπερώτημα ἢ ἀληθῆς ἀπόκρισις ἀποβαίνει ὀλεθρία (εἰς τὸν ἀποκρινόμενον)· **τὰ δὲ ψευδῆ**· δηλ. ἀποκρίνασθαι. **Ἐλεγχον ἔχει** = ἀποδεικνύεται (ψευδῆς)· **πανταχόθεν ἄποροι καθεστῶτες** = ἐπειδὴ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως εὐρισκόμεθα εἰς ἀμηχανίαν. **ὁ μὴ ῥηθῆις λόγος** = τὸ μὴ ῥηθῆναι λόγον = ἡ σιωπή. **τοῖς ὧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράσχοι** = δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν (= αἰτίαν) τῶν εὐρισκομένων εἰς τοιαύτην κατάστασιν (εἰς τὴν θέσιν μας). **πρὸς τοῖς ἄλλοις** = ἐκτὸς τῶν ἄλλων δυσχερειῶν. **ἢ πειθῶ** = τὸ πεῖσαι ὑμᾶς = ἡ δύναμις τοῦ πείθειν. **ἀγνώτες ὄντες ἀλλήλων** (ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς) = ἐὰν ἤμεθα ἀγνωστοὶ μεταξύ μας. **ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια** = ἐπεσενεγκόντες ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν = προσάγοντες εἰς τὸ δικαστήριόν σας (= εἰς) πρὸς ὑπεράσπισίν μας (= ἐπὶ) ἀποδείξεις. **ἄπειροι ἦτε** = δὲν ἐγνωρίζετε. **καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ... = δέδιμεν μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσους εἶναι τῶν ὑμετέρων** = καὶ φοβούμεθα οὐχὶ μήπως ἐκ τῶν προτέρων καταδικάσαντες τὰς ὑπηρεσίας ἡμῶν ὡς κατωτέρας τῶν ἰδικῶν σας. Ἐννοοῦνται αἱ ὑπηρεσίαι, ἃς οἱ Πλαταιεῖς παρέσχον ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ. **ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε**· δηλ. τὸ ἥσους εἶναι = θεωρῆτε αὐτὸ ὡς κατηγορίαν ἡμῶν. **ἄλλοις** (δηλ. τοῖς Θεβαίοις) **χάριν φέροντες** = χαριζόμενοι = πρὸς εὐχαρίστησιν ἄλλων. **ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα** = (μήπως) εἰσαγώμεθα εἰς κρίσιν προαποφασισμένην, εὐρισκώμεθα πρὸ εἰλημμένης ἀποφάσεως.

54. **παρεχόμενοι ἄ... διάφορα** = ἀναφέροντες τὰς δικαιολογίας (λόγους), τὰς ὑποίας ἔχομεν ὡς πρὸς τὰς διαφορὰς ἡμῶν με τοὺς Θεβαίους. **εὐ δεδραμένα** = αἱ εὐεργεσίαι. **γάρ** = δηλαδή. **πρὸς τὸ ἐρώτημα**· ἢ πρὸς σημ. ἀναφορὰν. **φραμὲν γάρ... εἰ ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς μὴ εὐ παθόντας** = ἀποκρινόμεθα ὅτι, ἐὰν μὲν ἐρωτᾶτε ἡμᾶς ὡς ἐχθρούς σας, δὲν ἔχετε ὑμεῖς ἀδικηθῆ, ἐὰν δὲν εὐηργετήθητε ἀπὸ ἡμᾶς. **αὐτούς** = ὑμᾶς αὐτούς. **τὰ δὲ ἐν εἰρήνῃ**· εἰς τὸ ἀγαθοὶ = ἔσσαν ἀφορᾶ δὲ εἰς τὴν διαγωγὴν ἡμῶν ἐν τῇ εἰρήνῃ· **ἀγαθοὶ γεγενήμεθα** = ἔχομεν δευχθῆ γενναῖοι, ἐντιμοὶ, ἀμεμ-

πτοι. **νῦν** (= ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ)· **κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ τότε** (= ἐν τοῖς Μηδικοῖς)· **ξυνεπιθέμενοι** = μεθ' ὑμῶν ἐπιθέμενοι. **ἐς ἐλευθερίαν** = ἵνα διατηρήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν. **μόνοι Βοιωτῶν**· δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ κατὰ γράμμα, διότι πλὴν αὐτῶν καὶ οἱ Θεσπιεῖς κατὰ τὸν Ἡρόδοτον καὶ οἱ Ἀλιάρτιοι κατὰ τὸν Πausανίαν ἔλαβον μέρος. **μάχη** = κατὰ τὴν μάχην. **Πausανία**· ὁ Π. ἦτο ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων ἐν Πλαταιαῖς. **παρὰ δύναμιν** = ὑπὲρ δυνάμιν **ὄτε περ δὴ** = καθ' ἣν μάλιστα στιγμήν. **περιέστη τὴν Σπάρτην** = ἔστη περὶ τὴν Σπάρτην = κατέλαβε τὴν Σπ. **ἐς Ἰθώμην Εἰλώτων ἀποστάντων**· βραχυλογ. = ἀποστάντων καὶ ἀποχωρησάντων, **σεισμόν**· τὸν γενόμενον τῷ 464 π.Χ. Ὡς γνωστόν, οἱ Σπαρτιᾶται τόσοσ πολλὸ ἐφοβήθησαν ἐκ τῆς ἀποστασίας τῶν Εἰλώτων, ὥστε ἔστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν Περικλείδαν ζητοῦντες βοήθειαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν τὸν Κίμωνα. **οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν** = δὲν εἶναι δίκαιον νὰ λησμονῆτε.

55. **τοιούτοι ἠξιώσαμεν εἶναι** = ἐθεωρήσαμεν πρέπον νὰ εἴμεθα τοιούτοι. **ἐβίασαντο** = μετεχειρίσθησαν βίαν καθ' ἡμῶν. Τὸ ἀναφερόμενον ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ῥήτορος εἶναι ἀληθές, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδ. VI, 108. Πιεζόμενοι δηλ. τότε οἱ Πλαταιεῖς ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Λακεδαιμ., ἀλλ' οὗτοι παρέπεμψαν αὐτοὺς εἰς τοὺς Ἀθην. ὡς κατοικοῦντας πλησίον. **ἐκπρεπέστερον** = ἐξω τοῦ πρέποντος, ἀσύνηθες πάθημα. **ἐμελλήσατε**· δηλ. πείσεσθαι. **εἰ** = ὅτι. **οὐκ ἠδικοῦμεν** = δὲν ἡμεθα ἔνοχοι ἀδικίας. **ἀπωκνεῖτε** = ἐδιστάζετε. **καλόν** = ἐντιμον. **ἄλλως τε καὶ** = καὶ πρὸ πάντων. πολιτείας (= ἰσοπολιτείας) **μετέλαβε**· ἐνταῦθα λέγει ὁ Θουκυδίδης ὅτι οἱ Ἀθην. εἶχον δώσει προηγουμένως εἰς τοὺς Πλαταιεῖς ἰσοπολιτείαν, ἥτις συνίστατο εἰς τὸ ὅτι πᾶς πολίτης, ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πόλιν μετοικῶν, ἐγένετο μόνιμος πολίτης ταύτης, εἰς ἣν μετόκει. **παραγγελλόμενα**· δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. **ἃ δὲ ἑκάτεροι... τῆς συμμάχοις** = ὅσα δὲ ἑκάτεροι (ὑμεῖς καὶ οἱ Ἀθην.) ὡς ἡγεμόνες τῶν συμμάχων παραγγέλλετε εἰς αὐτοὺς. **οἱ ἐπόμενοι**· δηλ. ἑκατέρους. **ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα** = ἐπὶ τὰ ἄδιστα.

56. τὸ **τελευταῖον**· ἐνν. ὁ ἠδίκησαν = τὴν τελευταίαν ἀδικίαν ἐν σπονδαῖς· ἐνν. τὰς τριακοντούτεϊς σπονδάς. **ἱερομηνία** (ἱερὰ

εὐγνωμοσύνην ἀντί τῆς αἰσχροῦς (ἀτίμου) τῆς παρά τῶν Θηβαίων. **κακία** = δυσφημία, κακὸν ὄνομα. **ἀντιλαβεῖν** = ἀντί τῆς ἡδονῆς λαβεῖν. **δύσκεια** = κακὸν ὄνομα. **οὐκ ἐχθροὺς ἡμᾶς τιμωρήσεσθε** = ἡμεῖς, οὐς τιμωρήσεσθε, οὐκ ἐσμεν ἐχθροί. **τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιεῖν** = παρέχειν ἡμῖν ἀσφάλειαν. **προνοοῦντες** = ἄν, πρὶν ἀποφασίσετε, λάβετε ὑπ' ὄψιν. **χεῖρας προῖσχομένους** (τοῦ προῖσχω = παρέχω) = τὰς ἑαυτῶν χεῖρας προβάλλοντας, ἱκετεύοντας. **ὁ νόμος τοῖς Ἑλλήσι** = ἡ συνθήκη ἢ καθιερωμένη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. **διὰ παντός** = καθ' ὅλον τὸν πρότερον χρόνον. **θήκη** = τάφος. **ἐσθήμασι**· ἐνδύματα προσεφέροντο εἰς τοὺς νεκροὺς, ἀκόμη δὲ καὶ ὅ,τι ἄλλο ἦτο προσφιλὲς εἰς αὐτοὺς ζῶντας. **ώραῖα** = ὄριμοι καρποί, τῆς ἐποχῆς. **ἀπαρχαί**· ἦσαν ἡ προσφορά καὶ θυσία τῶν πρώτων καρπῶν. **ἐπιφέρω** = προσφέρω. **ἄμαιμος** = συμπολεμιστής. **ὀρθῶς** = δικαίως. **τοιούτους** δηλ. φίλους. **τί ἄλλο** δηλ. ποιήσετε. **αὐθένταις** = τοῖς φονεῦσι. Οὕτω λέγονται οἱ Θηβαῖοι ὡς φονεῖς τῶν πατέρων αὐτῶν, διότι εἶχον ταχθῆ μετὰ τῶν Περσῶν καὶ συνεπολέμουν μετ' αὐτῶν. **ἀτίμους γερῶν** = ἐστερημένους τιμῶν. Οἱ Θηβαῖοι, ἐγκαθιστάμενοι ἐν Πλαταιαῖς ὡς φονεῖς τῶν πατέρων, δὲν δύνανται νὰ λατρεύουν αὐτούς. **ὧν νῦν ἴσχουσιν** = ἃ νῦν ἴσχουσιν (ἔχουσιν). **ἐρημοῦτε**· εἰς θέσιν μέλλοντος — ἐρημώσετε. **εἰσαμένων ἰδρυσάντων**. **Τὸ εἰσαμένοι** = ἀόρ. τοῦ ἴζω. Εἶναι καθιερωμένος ὄρος ἐπὶ τῶν ἰδρυτῶν τῶν ἱερῶν καὶ ναῶν· ἐφρόντισεν δὲ ὁ Θουκ. νὰ ἐπεξηγήσῃ τὴν λέξιν διὰ τῶν **κτισάντων**, διότι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ ἦτο ἀρχαϊκή.

59. **οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης τάδε** = δὲν συμβιβάζονται πρὸς τὴν φήμην σας αὐτά. **φείσασθαι** (ληπτέον ἀπολύτως) **δέ... λαβόντας** = νὰ μᾶς λυπηθῆτε διὰ νὰ καμθῆτε κρίνοντες τὸ πρᾶγμα μὲ λελογισμένην συμπάθειαν (δηλ. προερχομένην ἐκ τῆς συνειδήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας). **ὡς ἀστάθμητον... ξυμπέσοι** = πόσον ὀλίγον δύνανται κανεῖς νὰ ὑπολογίσῃ κατὰ τίνος ποτὲ καὶ χωρὶς νὰ πταίῃ (καὶ ἂν δὲν τὸ ἀξίξῃ) θὰ ἐπιπέσῃ ἢ συμφορὰ (ἢ πόσον ἀπροσδιόριστον εἶναι ποῖον θὰ εὕρῃ, ὁ ὁποῖος δυνατὸν νὰ μὴ τὸ ἤξιζε, καὶ τότε θὰ τὸν εὕρῃ ἢ συμφορὰ). **ἡμεῖς τε...** ἀντιτίθεται πρὸς τὸ ὑμετέρας δόξης· ὡς δηλ. κινδυνεύει ἢ δόξα ὑμῶν, οὕτως ὑπολείπεται ὑμῖν μόνον ἢ ἱκεσία. **ὡς ἡ χρεια προάγει** = καθὼς ἢ ἀνάγκη ἀπαιτεῖ. **ἐπιβωόμενοι θεοὺς τοὺς ὀμοβωμίους** = ἐπικαλούμενοι τοὺς εἰς τοὺς

αὐτοὺς βωμοὺς τιμωμένους θεοῦ· δηλ. ἐν Ὀλυμπίᾳ. Δελφοῖς. πεί-
σαι τάδε· ἐκ τοῦ ἐπιβωόμενοι· δηλ. φείσασθαι καὶ ἐπικλασθῆναι·
προσφερόμενοι = προβάλλοντες πρὸς ὑπεράσπισιν ἡμῶν. **ἰκέται γι-
γνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῶν τάφων**· τὸ ὑμῶν ἐκ τοῦ τάφων,
τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἰκέται = σᾶς καθικετεύομεν καταφεύγοντες εἰς τὴν
προστασίαν τῶν τάφων, ἔνθα κεῖνται οἱ πατέρες ὑμῶν. **ἐπικαλούμε-
θα... Θηβαίους** = ἐπικαλούμεθα τοὺς ἀποθανόντας νὰ μὴ περιέλθωμεν
εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Θηβαίων. **μετ' αὐτῶν**· δηλ. τῶν κεκμηκότων.
ᾧδε ἔχουσι = εἰς εὐρισκομένους εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. **μετ' αὐτοῦ**· δηλ.
τοῦ τελευτᾶν· **πρὸ γε τούτου** δηλ. τοῦ παραδοθῆναι. **τῷ αἰσχίστῳ**·
διότι ὁ λιμὸς ἐπιφέρει ἄδοξον θάνατον, καθ' ὅσον ἀποθνήσκει τις χωρὶς
νὰ πράξῃ τι γενναῖον. **ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας** = εἰς τὴν αὐτὴν
θέσιν (εἰς ἣν δηλ. ἤμεθα πρὸ τῆς παραδόσεως) ἀφοῦ ἐπαναφέρετε.
τὸν ξυντυχόντα... ἐλέσθαι = ἐξορκίζομεν νὰ μὴ παραδοθῶμεν ἐκ
τῶν ὑμετέρων χειρῶν, εἰς ἃς παρεδώσαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς μετὰ προη-
γουμένην διαβεβαίωσιν πίστεως (= ὑμῖν πιστεύσαντες).

60. **πρὸς τὸν λόγον** = ἀπέναντι τῆς πειστικότητος τοῦ λόγου.
προσελθόντες· δηλ. ἐνώπιον τῶν πέντε δικαστῶν. **ἐνδῶσί τι** = δεί-
ξουν κάποιαν ὑποχώρησιν. **ἐκείνοις**· δηλ. τοῖς Πλαταιεῦσι· **παρὰ γνώ-
μην** = παρ' ἐλπίδα. **τῆς ἀποκρίσεως** = παρ' ὅσον ἀπῆτει ἢ ἀπόκρισις.

Δημηγορία Θηβαίων

(Γ, 61 - 67)

61. **τοὺς μὲν λόγους** = τούτους τοὺς μακροτέρους λόγους. **οὔτοι**·
δηλ. οἱ Πλαταιεῖς. **ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι** = στρέφαντες καθ' ἡμῶν
τὸν λόγον. **καὶ μὴ περὶ αὐτῶν ἔξω τῶν προκειμένων καὶ ἄμα**
**οὐδὲ (περὶ αὐτῶν) ἠτιαμένων (ὑπό τινος) πολλὴν τὴν ἀπολο-
γίαν ἐποίησαντο καὶ ἔπαινον (πραγμάτων), ὧν οὐδεὶς ἐμέμ-
ψατο** = καὶ δὲν ἔκαμνον ἔξω τῆς ὑποθέσεως μακρὰν τὴν περὶ αὐτῶν
ἀπολογία καὶ μάλιστα χωρὶς κανεὶς νὰ τοὺς κατηγορήσῃ καὶ ἔπαινον
διὰ πράγματα, διὰ τὰ ὅποια κανεὶς δὲν τοὺς ἔψεξε. **πρὸς μὲν τά**·
δηλ. πρὸς τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας· **τῶν δέ**· δηλ. τῆς περὶ ἐαυτῶν
ἀπολογίας καὶ τοῦ ἐπαινοῦ. **ἢ ἡμετέρα κακία** = ἡ κακία, ἣν νομίζου-
σιν, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν. Τοῦτο ἐλέχθη μετὰ τινος εἰρωνείας. **δόξα** = φή-
μη. **διάφορος** = ἐχθρὸς. **ξυμμείκτους...** ἔσχομεν = ἐκδιώξαντες ἀν-

θρώπους μιγάδας· ἦσαν δὲ οὗτοι Θυράκες, Πελασγοί, Ὑάντες. οὐκ ἤξιουν οὗτοι = δὲν κατεδέχοντο οὗτοι. **προσηναγκάζοντο**· ἔνν. ἐμμένειν τοῖς πατρίοις ἔθεσι· κυρίως πρὸς τὸ μὴ παραβαίνειν τὰ πάτρια.

62. **τῇ αὐτῇ ιδέα**· εἰς τὸ ἀπτικίσαι = μὲ τὴν αὐτὴν πρόθεσιν. ἐν οἴῳ εἶδει· δηλ. πολιτείας = (ἐν ὁποίῳ) ὁποῖον πολίτευμα ἔχοντες. **κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον** = καθ' ἣν ὅλοι οἱ εὐγενεῖς εἶναι ὁμότιμοι. **ὑπερ ἔστι νόμοις καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον** = τὸ ὁποῖον εἶναι ὅλως ἀντίθετον πρὸς τοὺς νόμους καὶ πρὸς τὸ ἰδεῶδες καλῶς συντεταγμένης πολιτείας. **ιδίας δυνάμεις... σήσειν** = ἐλπίζαντες ὅτι θὰ καταστοῦν ἰσχυρότεροι. **τὰ τοῦ Μήδου** = οἱ Μῆδοι. **κατέχοντες ἰσχύι** = κρατοῦντες διὰ τῆς βίας. **ἐπηγάγοντο αὐτὸν** = προσεκάλεσαν τοὺς Μήδους πρὸς τὸ συμφέρον των. **αὐτοκράτωρ** = κυρία αὐταῆς. **μὴ μετὰ νόμων** = εὐρισκομένη εἰς ἔκνομον κατάστασιν. **τοὺς νόμους ἔλαβε** = ἀνέκτησεν (ἢ πόλις) τὸ νόμιμόν της πολιτευμα. **καὶ κατὰ στάσιν ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλά** = καὶ ἐνῶ κατεῖχον ἔνεκα τῶν ἐμφυλίων ἐρίδων τὸ περισσότερο μέρος αὐτῆς. ἐν **Κορωνεῖα** πρὸς δυσμὰς τῆς Κωπαίδος. Ἐνταῦθα ἠττήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 446 π.Χ. ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν, Εὐβοσῶν κλπ.

63. **ἀξιώτεροι** δηλ. ἡμῶν. **ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ** = διὰ νὰ ἡμπορῆτε νὰ μᾶς ἀποκρούσετε. **οὐκοῦν χρῆν... πρὸς ἡμᾶς** = λοιπὸν ἔπρεπε νὰ προσκαλῆτε αὐτοὺς ὑμεῖς μόνον ἐναντίον μας. **ὑπάρχον γε ὑμῖν**· ἔνν. μὴ ζυνεπιέναι = ἂν καὶ ἦτο εἰς τὸ χέρι σας. **εἴ τι προσήγεσθε** = ἂν τυχὸν ἦναγκάζεσθε. **ἐπὶ τῷ Μήδῳ** = κατὰ τοῦ Μήδου. **προβάλλεσθε** = πρὸς προστασίαν σας προβάλλετε. **παρέχειν**· ἔνν. ὑμῖν = ἐπιτρέπειν. **τοὺς μὲν** δηλ. Ἀθηναίους. **τοὺς δέ**· δηλ. Λακεδαιμονίους. **οὐκ ἴσῃν χάριν ἀνταπέδοτε** = δὲν ἀνταπεδώκατε ἴσῃν εὐεργεσίαν (ἀλλὰ μείζονα)· ἐκεῖνοι δηλ. σᾶς ἐβοήθησαν ἀδικουμένους, ὡς λέγετε, σεῖς δὲ τοὺς ἐβοηθήσατε ἀδικούντας. **καίτοι τὰς ὁμοίας... ἀποδιδόμενας** = καὶ ὁμῶς τὸ νὰ μὴ ἀποδίδῃ τις τὰς ὁμοίας ὑποχρεώσεις εἶναι μᾶλλον ἐπονείδιστον παρά (τὸ νὰ μὴ ἀποδίδῃ) τὰς δικαίως ὀφειλομένας, πρὸς ἀδικίαν ὁμῶς (πρὸς τὸ ἐτέρους ἀδικῆσαι) ἀποδιδόμενας.

64. **τε** = καὶ οὕτω. **μόνοι**· ἔνν. Βοιωτῶν. **τοῖς μὲν**· δηλ. Ἀθηναίοις. **τοῖς δέ**· δηλ. Θηβαίοις (ἡμῖν) **ἀξιοῦτε ἀφ' ὧν** (ἀπὸ τούτων ᾧ) **ἐγένεσθε ἀγαθοί... ὠφελῆσθαι** = ἔχετε τὴν ἀξίωσιν νὰ ὠφε-

λήσθε διὰ πράξεις, τὰς ὁποίας ἐκάματε, διὰ τὰ ὠφελήσετε καὶ εὐχαριστήσετε ἄλλους. **ἀλλ' οὐκ εἰκός·** ἔνν., ἐστὶν ὠφελείσθαι. **ξυναγωνίζεσθε·** προστ. = διαμένετε συναγωνισταί καὶ σύμμαχοι. **τὴν τότε ξυνομοσίαν·** τὴν γενομένην κατὰ τὸν γνωστὸν χρόνον ἔνορκον συμμαχίαν. Πότε ἐγένετο αὕτη; **ξυγκατεδουλοῦσθε** = σὺν τοῖς Ἀθηναίοις κατεδουλοῦσθε. Οἱ Ἀθηναῖοι βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν συμμάχων τῶν Πλαταιέων κατέλαβον τὴν Αἴγιναν. **διεκωλύετε·** δηλ. ἐτέρους καταδουλοῦσθαι αὐτούς, **ἔχοντές τε τοὺς νόμους** = αὐτόνομοί τε ὄντες = μὴ ὑπακούοντες εἰς δυνάστας (ὅπως ἡμεῖς πρβλ. Γ, 62). **τὴν τελευταίαν πρόσκλησιν ἡμῶν ἐς ἡσυχίαν** = ὅτε ἡμεῖς προσεκαλέσαμεν ὑμᾶς εἰς εἰρηνικὴν οὐδετερότητα (πρβλ. Β, 72, 1). **κακῶ** = δουλώσει (τῶν Ἑλλήνων). **ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε** = ἐδείξατε γενναϊότητα. **οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε** = ἀπεδείξατε τώρα ὅτι δὲν ἀνήκον (δὲν ἦσαν ἴδια) εἰς ὑμᾶς. **ἃ δὲ ἡ φύσις ... ἐς τὸ ἀληθές** = ὅσα δὲ ἡ φύσις ὑμῶν πάντοτε ἐπεθύμει, ἐξελεγχθέντα ἀπεδείχθησαν ἀληθῆ, ἦλθον εἰς τὸ φανερόν. **τοιαῦτα ἀποφαίνομεν** = τοιαύτας ἀποδείξεις προσάγομεν.

65. **ἃ δὲ τελευταῖα** = ὡς πρὸς τὰ τελευταῖα δὲ ἀδικήματα. **ἡμεῖς αὐτοὶ** = μόνοι, ἀπρόσκλητοι. **τῆς ἔξω συμμαχίας·** δηλ. πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. **οἱ γὰρ ἄγοντες... τῶν ἐπομένων·** παραφθεῖ τὰ ἐν κεφ. 55, 4 λεχθέντα ὑπὸ τῆν Πλαταιέων: « οὐχ οἱ ἐπόμενοι αἴτιοι ἀλλ' οἱ ἄγοντες ». **πλείω παραβαλλόμενοι** = διακυβεύοντες περισσότερα συμφέροντα (ὡς πρῶτοι χρήμασι καὶ γένει). **τοὺς ὑμῶν χειροῦς... γενέσθαι** = οἱ ἐξ ὑμῶν χειρότεροι νὰ μὴ γίνουν ἀκόμη χειρότεροι. **τοὺς τε ἀμείνους... ἔχειν** = καὶ οἱ καλύτεροι νὰ τιμῶνται ἀναλόγως τῆς ἀξίας των. **σωφρονισταί ὄντες τῆς γνώμης** = περιστέλλοντες τὴν ὁρμὴν τῆς ψυχῆς ὑμῶν. **τῶν σωμάτων ἄλλοτριούτες** = τῶν πολιτῶν στεροῦντες. **ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες** = συμφιλιώνοντες ὑμᾶς πρὸς τοὺς ὁμοφύλους σας (τοὺς Βοιωτοὺς).

66. **πολιτεύω** = εἶμαι πολίτης. **χωρήσαντες ἔνν. πρὸς ἡμᾶς. εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμεν... πρᾶξαι** = καὶ ἂν τυχὸν ἐφαινόμεθα ὅτι ἐπράξαμέν τι ὁπωσοῦν ἀπρεπές (ἀδικον). **οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ἐσελθόντες** = εἰσελθόντες ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ λαοῦ. **ἐν χειρὶν** = ἐν τῇ συμπλοκῇ. **κατὰ νόμον τινά** = συμφώνως πρὸς τινὰ νόμον (συνήθειαν). **χειρας προῖσχομαι** = ἐκτείνω χειρας ἰκέτιδας.

ίκετεύω. **παρὰ νόμῳ** = παρὰ τὴν συνθήκην (τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἐφόνευον τοὺς ἰκέτας, πρ.βλ. 67, 6). **πῶς οὐ δεινά εἴργασθε** = πῶς δὲν διεπράξατε ἀπάνθρωπον πρᾶξιν. **τρεις ἀδικίας**· δηλ. ὄντα. **ἐν ὀλίγῳ** = ἐν βραχεῖ χρόνῳ. **λυθεῖσα ὁμολογία** = ἡ παράβασις τῆς συνθήκης. **ἡ ψευθεῖσα ὑπόσχεσις** = ἡ ἀθέτησις τῆς ὑποσχέσεως. **ἀντιδοῦναι δίκην** = ἀντὶ τούτων δοῦναι δίκην = κολασθῆναι. **οὐκ ἔνν.** **τοῦτο γενήσεται** (μὴ ἀντιδοῦναι δίκην). **ἦν τὰ ὀρθὰ γινώσκωσι** = ἂν κρίνωσι δικαίως (οἱ Λακεδ.).

67. **ἐπεξήλθομεν** = ἐξεθέσαμεν λεπτομερῶς. **ἵνα ὑμεῖς μὲν... καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ... τετιμωρημένοι** = ἵνα ὑμεῖς μὲν γνωρίζετε ὅτι δικαίως θὰ καταδικάσετε αὐτούς, ἡμεῖς δὲ ὅτι δικαιότερα ἐκδίκησιν ἔχομεν λάβει δι' ὑμῶν. Οἱ Θηβαῖοι ἔνεκα τῆς ζωηρᾶς τῶν ἐπιθυμίας φαντάζονται ὡς τετελεσμένην τὴν τιμωρίαν. **εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο** = ἂν τυχόν τις καὶ ἔγινε (εἶναι ἡ πραγματική). **ἐπικλασθῆτε**· πρβλ. 59, 1. **ζημίας**· ἔνν., αἰτίους εἶναι. **οὐκ ἐκ προσηκόντων** = ὄχι ὡς ἀρμόζει εἰς αὐτούς (διὰ τὰς προτέρας ἀρετάς). **ὀλοφυρμῶ**· δηλ. αὐτῶν. **οἰκτῶ**· δηλ. ὑμῶν αὐτῶν. **ἐπιβωώμενοι** πρβλ. 58,3. **σφετέραν ἐρημίαν** = τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπομόνωσιν. **τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην** = τοὺς νέους ἡμῶν (τὸ ἄθος τῶν πολιτῶν μας), οἱ ὅποιοι ἐφονεύθησαν ὑπὸ τούτων. **ἄγοντες** = πειρώμενοι ἄγειν. **ἐν Κορωνείᾳ**· πρβλ. 62,3. Ἐνταῦθα οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ ἀφήσωσιν ἐλευθέρους τοὺς Βοιωτοὺς. **τὰ ἐναντία** = τὸναντίον. **ἐπίχαρτοι εἶναι** = (εἶναι ἄξιοι), ὥστε νὰ χαίρη κανεὶς διὰ τὰ κακά, τὰ ὅποια πάσχουν. **δι' ἑαυτοῦς** = ἐξ αἰτίας τῶν. **πλέον ἢ** = μᾶλλον ἢ, **μισοῖ ἢ δίκην** = (ὠθούμενοι) ἀπὸ τοῦ μίσους ἢ ἀπὸ τοῦ δίκαιον. **καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσῃν τιμωρίαν** = καὶ διότι δὲν τιμωροῦνται καὶ τῶρα μὲ ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀδίκημά των τιμωρίαν **ἀμύνατε τῷ νόμῳ** = προστατεύσατε τὸν νόμον. **ὦν** = δι' ὅσα. **καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν** = καὶ μὴ διὰ τῶν λόγων τούτων ἀπωσθῶμεν προσβεβλημένοι ἐνώπιον ὑμῶν. Διὰ τούτων παρφθεῖ τοὺς λόγους τῶν Πλατ. ἐν .57, 4. **οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες ἀλλ' ἔργων** = ὅτι δὲν θὰ δικάσετε λόγους ἀλλ' ἔργα. Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ῥητορικοὺς ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὅποιους ἡσχολοῦντο τότε οἱ Ἀθηναῖοι. **βραχεῖα**· ἔνν. οὐσα. **ἁμαρτανομένων δὲ** (τῶν ἔργων)... γίνονται

= όταν δὲ τὰ ἔργα περιέχουσιν ἀμαρτήματα, λόγοι μὲ ὠραίας λέξεις καλλωπισθέντες γίνονται προκαλύμματα αὐτῶν, ἣν κεφαλαιώσαντες **διαγνώμας ποιήσισθε** = ἂν διατυπώσαντες περιληπτικὰς ἀποφάσεις διακοινώσῃτε αὐτάς. Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὸ βραχὺ ἐπερώτημα τῶν Λακ. δικαστῶν 52, 4 « εἴ τι Λακ. ἀγαθὸν εἴργασθε ». πρὸς τοὺς **ξύμπαντας** δηλ. ὅχι μόνον πρὸς ἐνόχους. **ἤσσόν τις ἐπ' ἀδίκους ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσῃ** = ὁ καθένας ὀλιγώτερον θὰ καταφύγῃ εἰς ὠραίους λόγους διὰ νὰ καλύπτῃ ἀδίκους πράξεις.

Πλαταιέων καταδίκη

(Γ, 68)

68. **νομίζοντες... ὀρθῶς ἔξῃν** = φρονοῦντες (καὶ μετὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τῶν Πλαταιέων) ὅτι ὀρθὸν εἶναι νὰ ἐπιμείνουν εἰς τὸ ἐρώτημα. **προείχοντο** = προέτειναν. **κοινούς**· δηλ. εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους, ἐπομένως οὐδετέρους. **κατ' ἐκείνας**· δηλ. τὰς σπονδὰς τοῦ Πανσάνιου. **τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσῃ** = διὰ τὴν δικαίαν ἀπαίτησιν αὐτῶν (τῶν Λακ.) **ἔκσπονδοι** = ἀπηλλαγμένοι τῶν δεσμῶν τῆς συνθήκης. Ἦσαν δὲ ἀπηλλαγμένοι οἱ Λακ., διότι οἱ Πλατ. ἀπέρριψαν τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιδάμου γενομένας εἰς αὐτοὺς προτάσεις περὶ οὐδετερότητος (πρβλ. Β, 72 : « καὶ ἔστε μὴδὲ μεθ' ἑτέρων). **ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες** = ὀδηγοῦντες ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἕνα ἕνα χωριστά. **ὁπότε μὴ φαῖεν** = ἐὰν δὲν ἔδιδον καταφατικὴν ἀπάντησιν. **ἑξαιρέτον ἐποιήσαντο** = ἐξήρσαν. **κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι** = ἐξορίστοις ἕνεκα πολιτικῆς στάσεως, **τὰ σφέτερα φρονοῦντες** = λακωνίζοντες. **καθελόντες ἐς ἔδαφος** = καταδαφίσαντες. **ἐκ τῶν θεμελίων** = ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τῶν θεμελίων· διότι τὰ ἰδιωτικὰ οἰκήματα ἦσαν κατεσκευασμένα ἐκ πλίνθων πλὴν τῶν θεμελίων, τὸ δὲ καταγώγιον ἅπαν ἦτο ἐκ λίθων. **καταγώγιον**· οἰκήμα διὰ τοὺς ξένους, οἱ ὁποῖοι ἐπεσκέπτοντο τὸν ναὸν τῆς Ἥρας. **θυρώματα** = κουφώματα. **τοῖς ἄλλοις** = μὲ τὰ ἄλλα ὑλικά. **δημοσιώσαντες** = κηρύξαντες δημοσίαν. **ἀπεμίσθωσαν** = ἔδωκαν ἐπὶ ἐνοικίᾳ. **ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο** = ἀπετράποντο, ἐφάνησαν δυσμενεῖς. **σχεδὸν δέ τι... ἕνεκα** = καὶ σχεδὸν καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν οἱ Λακ. ἐφάνησαν τόσον δυσμενεῖς πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς ἕνεκα τῶν Ἑθβαίων.

Π. ΛΕΣΒΙΑΚΑ

Μυτιληναίων ἀποστασία

(Γ, 1 - 18)

1. **θέρους**· ἐνν. τὸ θέρος τοῦ 428, τετάρτου ἔτους τοῦ πολέμου. **ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι** = ὅτε ὁ σῖτος ἦτο ὄριμος πρὸς θερισμόν, ἦτοι περὶ τὸ τέλος τοῦ σημερινοῦ Μαΐου. Διατὶ ἔκαμνον τὸν Μάιον τὰς εἰσβολάς ; **ἐγκαθεζόμενοι** = ἐν αὐτῇ (μονίμως) στρατοπεδεύσαντες. **εἰώθεσαν** ἐνν. γίγνεσθαι. **ἔδη παρείκοι** = ὅπου τοὺς ἤρχετο βολικά. **προεξιόντες τῶν ὄπλων** = ἐξερχόμενοι τοῦ στρατοπέδου καὶ προχωροῦντες ἀπ' αὐτοῦ. **οὐ εἶχον τὰ σιτία** = ἐφ' ὅσον χρόνον εἶχον τροφάς. **διελύθησαν κατὰ πόλεις** = διαλυθέντες ἤλθον ἕκαστοι εἰς τὰς πόλεις τῶν.

2. **Μήθυμα** πόλις τῆς Λέσβου ἀφωσιωμένη εἰς τοὺς Ἀθηναίους. **τῶν λιμένων τὴν χῶσιν...** **ἔδει ἀφικέσθαι** = ἐπερίμεναν νὰ τελειώσῃ τὸ κλείσιμον τῶν στομιῶν τῶν λιμένων καὶ νὰ φθάσουν ὅσα ἐχρειάζοντο ἐκ τοῦ Πόντου. **διάφορος** = ἐχθρός. **πρόξενοι**· οὕτω ἐκαλοῦντο οἱ ἀναλαμβάνοντες τὰς ὑποθέσεις ξένης πόλεως, τῆς ὁποίας οἱ πολῖται, ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἰδικήν τῶν χώραν, ἀπέλαυνον τῆς προστασίας καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν πρὸς διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεων τῶν· κάτι ἀνάλογον πρὸς τοὺς σημερινοὺς πρεσβευτάς. **ξυνοικίζουσι τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μυτιλήνην βία** = ἐξαναγκάζουν τοὺς Λεσβ. (τοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς χωρίοις) νὰ κατοικήσουν εἰς τὴν Μυτιλήνην. **καὶ τὴν παρασκευὴν...** **ἐπείγονται** = ἐπισπεύδουν τὴν προετοιμασίαν τῶν **ξυγγενῶν**· ἦσαν ὅλοι Αἰολεῖς. **ἤδη** = ἐν τάχει, εὐθύς.

3. **ἄρτι καθισταμένου** = ὁ ὁποῖος μόλις εἶχεν ἀρχίσει. **μέγα ἔργον** = ἐπικίνδυνον πρᾶγμα. **Λέσβον προσπολεμώσασθαι** = νὰ καταστήσουν τὴν Λέσβον πολεμίαν πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι πολεμίους. **ἀκέ-**

ραιο = ἀβλαβής, **μείζον μέρος...** **είναι** = αποδίδοντες μεγαλύτεραν σημασίαν εἰς τὴν ἑαυτῶν ἐπιθυμίαν νὰ μὴ εἶναι ἀληθῆ (ἢ εἰς τὰς καταγελλίας). **τὴν ξυνοίκισιν διαλύειν** = νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὴν συν-οίκισιν (νὰ ἀποστείλουν εἰς τὰ ἴδια τοὺς μετακομισθέντας εἰς τὴν πόλιν). **Μαλόεις**· ἐπιθ. τοῦ Ἀπόλλωνος (ἴσως ἐκ τοῦ μᾶλον = μῆλον = πρόβατον), διότι ἦτο ἀγροτικὸς θεός. **ἄφρω** = αἰφνιδίως. **ἦν μὲν ξυμβῆ ἡ πείρα**· ἐνν. εὖ ἔχει = ἂν μὲν ἐπιτύχη ἢ ἀπόπειρα, ἔχει καλῶς. **κατὰ τὸ ξυμμαχικόν** = συμφώνως πρὸς τὰς ἐκ τῆς συμμαχίας ὑποχρεώσεις. **ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο** = ἔθεσαν ὑπὸ ἐπιτήρησιν. **Γεραιστός**· ἀκρωτήριον, λιμὴν καὶ πόλιν τῆς Εὐβοίας. **ὀλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν** = εὐρῶν φορτηγῶν πλοίων ἑτοιμον πρὸς ἀναχώρησιν. **πλεῶ χρησάμενος** = πλεύσας μὲ εὐνοικὸν ἄνεμον. **τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν...** ἐφύλασσον = ὅλα τὰ ἄλλα τὰ σχετικὰ μὲ τὰ τείχη καὶ τοὺς λιμένας ἐφύλασσον, ἀφοῦ τὰ ἡμιτελῆ ἔφραξαν.

4. **τὰ ἐπεσταλμένα** = τὰ προσταχθέντα. **λόγους ἤδη προσέφερον** = τώρα πλέον (ἐν τῇ ἀνάγκῃ) ἐπρότειναν διαπραγματεύσεις. **παραιτύκα** = πρὸς τὸ παρόν. **ὁμολογία τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι** = νὰ ἀπομακρύνουν ἀφ' ἑαυτῶν μὲ ἐπιεικεῖς τινας ὄρους. **ἀνακωχή**· ὅπως καὶ σήμερον. **οἱ διαβάλλοντες** = οἱ καταδόται. **ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων** = διότι δῆθεν αὐτοὶ δὲν θὰ διαταράξουν τὰς συμμαχικὰς σχέσεις. **οὐ γὰρ ἐπίστευον...** **προχωρήσειν** = διότι δὲν ἤλπιζον, ὅτι θὰ ἐπιτύχουν αὐτά, πού ἐπερίμεναν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. **ταλαιπώρως** = μὲ κόπον. **διὰ τοῦ πελάγους**. δηλ. μὴ προσορμιζόμενοι εἰς νήσους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρεῖχεν ἀσφάλειαν καὶ εὐκολίαν εἰς τὰ πλοῖα. **αὐτοῖς ἔπρασσαν** = διεπραγματεύοντο μετ' αὐτῶν.

5. **Ἰμβριοι καὶ Λήμνιοι**· διότι οὗτοι, κληροῦχοι τῶν Ἀθηναίων ὄντες, ἦσαν πιστοὶ εἰς αὐτούς. **ὀλίγοι τινές**· ἴσως οἱ Τενέδιοι, διότι ὑπᾶπτευσον τοὺς Μυτιληναίους. **ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον**· δηλ. τὸ ἐν Μαλέα. **οὔτε ἐπηλύισαντο** = οὔτε διενυκτέρευσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. **ἐκ Πελοποννήσου...** **κινδυνεύειν** = διότι ἤθελον νὰ διεξάγουν τὸν ἀγῶνα μαζὶ μὲ τὴν Πελοποννησιακὴν βοήθειαν καὶ μὲ ἄλλην δύναμιν, ἐὰν ἀπὸ κανὲν μέρος προσήρχετο. **φθάσαι τὸν ἐπίπλου** = νὰ φθάσουν πρὸ τῶν ἐπερχομένων πλοίων.

6. **ἐπιρρωσθέντες** = λαβόντες θάρρος. **οὐδὲν ἰσχυρόν** = οὐδε-

μίαν σοβαράν αντίστασιν. **περιορμισάμενοι** = αποκλείσαντες διὰ πλοίων. **τούς ἐφόρμους ἐποιοῦντο** = ἐφώρμουν, ἤτοι ἔχοντες τὰ πλοῖα ἠγκυροβολημένα πλησίον τῶν λιμένων ἀπέκλειον αὐτούς· **τῆς θαλάσσης...** **εἶργον τούς Μυτιληναίους** = ἀπέκλειον τῆς θαλάσσης τούς Μυτ. ὥστε νά μὴ χρησιμοποιοῦν αὐτήν. **ναύσταθμον πλοίων** = πλεονασμὸς = ναύσταθμος. **ἀγορά** = τόπος ἀγορᾶς. **τὰ περὶ Μυτ...** οὕτως ἐπολεμείτο = ὁ περὶ τὴν Μυτ. πόλεμος τοιουτοτρόπως διεξήγετο.

8. ἐπὶ τῆς πρώτης νεώς· ἰδὲ Γ, 4. **Ὀλυμπιάζε παρῆναι**· ἐκεῖ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων θὰ παρευρίσκοντο ὅλοι οἱ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμ. καὶ θὰ συνεζήτουν μετ' αὐτῶν οἱ Σπαρτιαταί. **Δωριεὺς Ῥόδιος**· υἱὸς τοῦ περιφήμου Ὀλυμπιονίκου Διαγόρου. **ἦν δὲ Ὀλυμπιάς**. ἦτο ἡ 88ῃ Ὀλυμπιάς, ἤτοι 428 π.Χ. **κατέστησαν ἐς λόγους** = συνῆλθον εἰς σύσκεψιν.

15. **τοῖς δύο μέρεσι**· τὸ ἄλλο τρίτον ἔμενεν, ἵνα φυλάττη ἐκάστην πόλιν. **ἄλκους**· ὄργανα, διὰ τῶν ὁποίων τὰ πλοῖα εἴλκοντο ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἡ ὑπερνεώλκησις πλοίων διὰ τῶν ἰσθμῶν ἦτο συνήθης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. **ὑπεροίσοντες**· δηλ. τὰς ναῦς = ἵνα μεταφέρουν τὰ πλοῖα (ἀπὸ τοῦ Κορινθιακοῦ εἰς τὸν Σαρωνικόν). **ἐν καρποῦ ξυγκομιδῆ ἦσαν** = ἠσχολοῦντο μὲ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν. **ἀρρωστία τοῦ στρατεύειν** = ἐν ἀπροθυμίᾳ εἰς τὴν ἐκστρατείαν.

16. **αὐτούς**· τούς Λακ. **διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν** = διότι ἐθεώρουν αὐτούς ἀσθενεῖς, ἀνισχύρους. **ἀναγαγόντες** = ἀναγαγόμενοι = ἀποπλεύσαντες. **ἡ δοκοίη αὐτοῖς** = εἰς ὅποιον μέρος ἐνόμιζον αὐτοὶ κατάλληλον. **πολὺν τὸν παράλογον** = ἐντελῶς ἀπροσδόκητα. Διότι οἱ Ἀθην. παρὰ τὰς πληροφορίας τῶν Μυτιλ. ἐν 13, 4 ἐνίσχυσαν τούς στόλους των εἰς τὰ διάφορα μέρη. **ἄπορα νομίζοντες** = νομίζοντες ἀκατόρθωτα. **περιοικίδα**· = τὴν χώραν τῶν περιοίκων ἐν τῇ Λακωνίᾳ καὶ Μεσσηνίᾳ. **ἐπ' οἴκου** = οἴκαδε. **ὄ τι πέμψουσι** = ἵνα τοῦτο πέμψωσι.

18. **ὡς προδιδομένην** = νομίζοντες ὅτι διεξήγοντο συνεννοήσεις ἐν τῇ πόλει (Μηθύμνη) περὶ παραδόσεως αὐτῆς. **ἐπίκουροι**· δηλ. οἱ μισθοφόροι (πρβλ. Γ, 2, 2). **οὐ προυχώρει, ἢ προσεδέχοντο** = δὲν ἐπήγαιναν καλὰ τὰ πράγματα, ὅπως ἐπερίμενον. **Ἄντισσα, Πύρρα,**

Ἔρεσος· ἰδὲ χάρτην τῆς Λέσβου εἰς τὸ τέλος. **καταστησάμενοι βεβαιότερα** = καταστήσαντες πρὸς τὸ συμφέρον των ἀσφαλέστερα. **κρατύναντες** = ἐνισχύσαντες. **ἐκβοήθεια** = ἔξοδος ἐναντίον (τῶν ἐχθρῶν). **πληγέντες** = κατὰ κράτος ἠττηθέντες. **οἱ δὲ αὐτερέται πλεύσαντες** = οἱ ἴδιοι (δηλ. οἱ ὀπλίται) πλεύσαντες καὶ ὡς κωπηλάται. **ἔστιν οὖ** = εἰς τινα μέρη. **καρτερά** = ὀχυρά σημεῖα.

Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους.
Μυτιληναίων παράδοσις.
 (Γ, 25 - 33)

25. **κατὰ χαράδραν** = διὰ χαράδρας. **ἢ ὑπερβατὸν ἦν** = ὅπου ἦτο δυνατόν νὰ ὑπερβαθῆ (πατηθῆ) τὸ τεῖχος. **προέδροις** = τοῖς ἄρχουσι τῶν Μυτιληναίων. **ἦσσαν εἶχον τὴν γνώμην ὥστε ξυμβαίνειν** = ἦσαν ὀλιγώτερον διατεθειμένοι νὰ συνθηκολογῶσι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

26. **ἄρχοντα προστάξαντες** = διορίσαντες ἄρχοντα. **ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι** = περιπίπτοντες εἰς σύγχυσιν λόγῳ τῆς συνδυασμένης ἐπιθέσεως. **ὅπως ἦσσαν ἐπιβοηθήσωσι** = ἵνα μὲ μικροτέραν ἰσχὺν (δύναμιν) σπεύδουν πρὸς καταδίωξιν (τῶν 40 πλοίων). **Κλεομένης**· υἱὸς τοῦ Πausανίου τοῦ νικητοῦ τῶν Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς. **ὑπὲρ Πausανίου** = ὡς ἐπίτροπος τοῦ (βασιλέως) Πausανίου. Οὗτος ὡς νέος ἐπετροπεύετο ὑπὸ τοῦ θεοῦ του Κλεομένου. **δὴ** = ὡς γνωστόν. **μετὰ τὴν δευτέραν**· καθ' ἣν μόνον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ λόγῳ τῆς ἐνσκηψάσης νόσου. **ἐπιμένοντες** = ἀναμένοντες. **ἔργον** = κατόρθωμα. **ὡς ἤδη πεπεραιωμένων** = μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι εἶχον πλέον φθάσει, **ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες** = διέτρεξαν λεηλατοῦντες τὸ περισσότερον μέρος τῆς χώρας. **οὐδὲν ἀπέβαινε** = τίποτε δὲν ἐπραγματοποιεῖτο (ὡς πρὸς τὰς ἐκ Λέσβου εἰδήσεις). **ὁ σῖτος** = τὰ τρόφιμα.

27. **ἐνεχρόνιζον** = ἐβράδυνον. **καὶ αὐτοῖς**· δηλ. ὡς καὶ οἱ Μυτιληναῖοι δὲν ἐπερίμεναν τὰς ναῦς πλέον. **ὀπλίζει**. ἐνν. δίδει τὸν βαρὺν ὀπλισμόν, ὃν ἔφερον μόνον οἱ ἀριστοκρατικοί, ἐνῶ αἱ κατώτεροι τάξεις ὑπηρέτουν ὡς ψιλοί. **ψιλὸν ὄντα** = ἐλαφρῶς ὀπλισμένον. **κατὰ ξυλλόγους γιγνόμενοι** = συναθροιζόμενοι καθ' ὀμάδας. **δυνατοῦς** = ὀλιγαρχικούς. **ξυγχωρήσαντες** = ξυμβάντες = συνθηκολογήσαντες.

28. οἱ ἐν τοῖς πράγμασι = οἱ ἰθύνοντες, οἱ ὀλιγαρχικοί. εἰ ἀπομωθήσονται τῆς ξυμβάσεως = ἂν ἀποκλεισθοῦν ἀπὸ τὴν συνθήκην (δηλ. ἐάν γίνῃ αὕτη ὑπὸ μόνου τοῦ δήμου ἄνευ τῶν δυνατῶν). κοινῇ = ἀπὸ κοινουῦ δηλ. μετὰ τῶν δημοκρατικῶν. στρατόπεδον = στρατός. ὥστε = ἐπὶ τῷ ὄρω. αὐτοῦς· δηλ. τοὺς Μυτιληναίους. ἐν ὄσῳ δ' ἂν ἔλθωσι πάλιν = μέχρι δὲ τῆς ἐπανόδου. αὕτη ἐγένετο = ἦτο αὕτη. οἱ πράξαντες = οἱ διαπραγματευθέντες. μάλιστα· εἰς τὸ πράξαντες. οὐκ ἠνέσχοντο = δὲν ἔμειναν ἡσυχοί. ὅμως· δηλ. ἂν καὶ ἦσαν ἀσφαλεῖς κατὰ τὴν σύμβασιν. καθίζουσι ἀμτβ. = καταφεύγουν ὡς ἰκέται. ἀναστήσας... ὥστε μὴ ἀδικῆσαι = (πείσας) αὐτοὺς νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ τοὺς βωμοὺς μὲ τὴν ὑπόσχεσιν (ὄρον) ὅτι δὲν θὰ τοὺς βλάψῃ. Ἄνοσιον ἐθεωρεῖτο ἡ ἀπομάκρυνσις ἰκέτου ἀπὸ τοὺς βωμοὺς. κατὰτίθεται = θέτει πρὸς ἀσφάλειαν. τοῖς Ἀθηναίοις δόξῃ τι = λάβουν ἀπόφασίν τινα οἱ Ἀθηναῖοι. καθίστατο = ἐτακτοποιεῖ.

29. σχολαῖοι = βραδέως. τοὺς ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν Λέσβῳ προσκαθημένους. πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ ἔσχον = ἕως οὗ τέλος προσωρμίσθησαν εἰς τὴν Δήλον. Ἐρυθραία· χερσόνησος τῆς Ἰωνίας ἀπέναντι τῆς Χίου. μάλιστα = ἀκριβῶς. τῇ Μυτιλήνῃ ἑάλωκυῖα = ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Μυτιλήνης, ἐκ τῶν παρόντων = ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως.

30. πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι = πρὶν μᾶς πάρουν εἶδησιν. ὥσπερ ἔχομεν = ἀμέσως. ἀνδρῶν νεωστί... εὐρήσομεν = θὰ εὐρωμεν μεγάλην ἔλλειψιν προφυλακτικῶν μέτρων ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγου ἔχουν καταλάβει πάλιν. κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ = καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ θάλασσαν. ἧ = ὅπου. ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι... ἂν πολέμιον = ἐλπίζουν ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτεθῇ ἐναντίον των ἐχθρὸς τις. καὶ ἡμῶν ἡ ἀλικὴ οὔσα = καὶ ἡμεῖς (κατὰ θάλασσαν) κυρίως συμβαίνει νὰ εἴμεθα ἰσχυροί. προσπίπτω = ἐπιτίθεμαι. τῶν ἔνδον· δηλ. τῶν ὀλιγαρχικῶν. καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα = ὅτι δυνάμεθα νὰ γίνωμεν κύριοι τῆς καταστάσεως. μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον = ἄς μὴ διστάσωμεν νὰ ἀναλάβωμεν τὸν κίνδυνον. τὸ καινὸν τοῦ πολέμου = τὰ ἀπρόοπτα τοῦ πολέμου. δ (κοινὸν) εἶ τις... ὀρθοῖτο = ἀπὸ τὸ ὅποῖον (δηλ. τὸ ἄφνω καὶ νυκτὸς ἀπροσδοκῆτους προσπεσεῖν) ἐάν τις στρατηγὸς ἤθελε προφυλάσσειται, ὡσάκις τὸ παρατηρεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν του (= τὸ) θεωρεῖ

ἐνδεχόμενον διὰ τὸν ἑαυτὸν του) καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ὅσάκις παρατηρεῖ, ὅτι συμβαίνει (τὸ τοιοῦτο, δηλ. τὸ προσπεσεῖν αὐτοῖς ἄφνω) εἰς τοὺς ἐχθροὺς, πάρα πολλὰ δύναται νὰ ἐπιτύχη (νὰ κατορθώσῃ).

31. οὐδενὶ ἀκουσίως ἀφίχθαι = ὅτι ἔχομεν ἔλθει ἀρεστοὶ εἰς ὄλους. τὴν πρόσοδον ταύτην· τὸν συμμαχικὸν φόρον τὸν ἀπὸ τῶν ἰωνικῶν καὶ αἰολικῶν πόλεων προερχόμενον. Ὁ φόρος οὗτος ἐπὶ Ἀριστείδου ἀνήρχετο εἰς 460 τάλαντα καὶ βραδύτερον εἰς 600 καὶ πλέον. ἴνα, ἣν ἐφορμῶσι... γίγνηται = ἴνα, ἐὰν (οἱ Ἀθηναῖοι) ἀναγκάζωνται νὰ ἀποκλείσωσιν αὐτοὺς (τοὺς Πελοποννησίους), δαπανῶσι χρήματα (οἱ Ἀθην.). Πισσοῦθνην· σατράπην τῆς Λυδίας. ἐνεδέχετο = ἀπεδέχετο, τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν = ἀπέκλινε μᾶλλον πρὸς τὴν γνώμην. τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει = εἶχεν ἔλθει ὕστερον ἀπὸ τὴν ἄλωσιν τῆς Μυτιλήνης. προσμείγνυμι = προσεγγίζω.

32. ἄρας (τὰς ναῦς) = ἀποπλεύσας. παρέπλει· δηλ. παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Ἰωνίας. προσσχῶν (προσίσχω) = προσεγγίσας. Τηίων· κατοίκων τῆς ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας ἰωνικῆς πόλεως. Τέω. Σαμίων τῶν ἐξ Ἄναίων· Σάμιοι ὀλιγαρχικοί, οἱ ὅποιοι ἐκβληθέντες τῆς πόλεως ἔδρυσαν πλησίον τῆς Σάμου πόλιν, τὰ Ἄναια. εἰ = ὅτι = διότι. οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους = οἱ ὅποιοι δὲν ἐσήκωσαν χεῖρι (ἐναντίον του). ἐς φιλίαν προσάξεσθαι = ὅτι θὰ κάμῃ φίλους. ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην... παραβαλεῖν = δὲν ἤλπιζόν ποτε, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι θὰ διεπεραιούντο εἰς τὴν Ἰωνίαν, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν κύριοι τῆς θαλάσσης.

33. Σαλαμινία καὶ Πάραλος· δύο πλοῖα τῶν Ἀθηναίων ταχέα χρησιμεύοντα εἰς διαφόρους σπουδαίας δημοσίας ὑπηρεσίας. Κλάρος· πόλις τῆς Ἰωνίας πλησίον τῆς Κολοφῶνος. ὄρμων (ὄρμέω) = ἀραγμένος. ὡς γῆ ἐκούσιος οὐ σχέσων ἄλλη = μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ προσεγγίσῃ ἐκούσιως εἰς ἄλλην γῆν. εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν = μολονότι καὶ ὑπ' αὐτὰς ἀκόμη τὰς συνθήκας (μολονότι δηλ. ἡ ἀτείχιστος Ἰωνία ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ αὐτοὺς εἰς τοῦτο) δὲν εἶχον κατὰ νοῦν νὰ μένουσιν. ὡς· ἐπίρρ. τροπικὸν = οὕτως. αὐτάγγελοι = αὐτόπται ἀνήγγειλαν. ὡς οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο ἐπανεχώρει = ἐπειδὴ ὁ (ὑπὸ τὸν Ἀλκίδαν) στόλος δὲν ἐφαίνετο πλέον εἰ,

ἀπόστασιν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ τὸν προφθάσῃ, ἐπέστρεφεν ὀπίσω (ὁ Πάχης). οὐ μετεώροις περιέτυχε (ταῖς ναυσὶ τοῦ Ἄλκιδου) = δὲν συνήντησεν εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος. ἐφόρμησις = ὁ διὰ πλοίων ἀποκλεισμός. κέρδος ἐνόμισε... ἐφόρμησιν παρασχεῖν = κέρδος ἐνόμισεν, ὅτι εἰς οὐδὲν μέρος ἀποκλεισθεῖσαι (αἱ νῆες τοῦ Ἄλκιδου) δὲν εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στρατοπεδεύσουν (προσορμισθοῦν) καὶ νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἀθην.) νὰ τὰς φυλάττουν καὶ νὰ τὰς πολιορκοῦν.

Ἀθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων.

(Γ, 35 - 50)

35. παρίσταμαί τι = ἴστημί τι παρ' ἑμαυτῶ = ὑποτάσσω. οὖς κατέτετο· ἰδὲ Γ, 28. καθίστατο τὰ περὶ Μυτιλήνην = ἐτάκτοποιεῖ τὰ (πολεμικὰ) πράγματα τῆς Μυτιλήνης. ὑπομένων = μένων εἰς τὴν θέσιν του. ἢ ἐδόκει αὐτῶ ἐνν. καθίστασθαι.

36. ἔστιν... ἃ ἀπάξειν Πελοποννησίους = ἂν καὶ ὑπέσχετο, ὅτι θὰ κάμῃ καὶ ἄλλα τινὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν ὅτι θὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς Πελ. ἀπὸ τῶν Πλαταιῶν· πρβλ. Γ 68. γνώμας ἐποιοῦντο = ἐσκέπτοντο. ὑπὸ ὀργῆς = ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς, ὅσοι ἠβῶσι = ὅσοι διανύουν τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, δηλ. 18 ἐτῶν καὶ ἄνω. ἐπικαλοῦντες = κατηγοροῦντες. ἀρχόμενοι = πιεζόμενοι. προσξυνεβάλετο... παρακινδυνεῦσαι = συνετέλεσε προσέτι ὄχι ὀλίγον εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῆς ὀρμῆς (= τοῦ ἐρεθισμοῦ) τὸ ὅτι ἐτόλμησαν νὰ ἐκτεθοῦν εἰς κινδύνους τὰ πλοῖα τῶν Πελ. πλεύσαντα εἰς τὴν Ἰωνίαν πρὸς βοήθειαν αὐτῶν. Ὑποκείμε. τοῦ ῥήμ. εἶναι τὸ αἰ Πελοπ· νῆες... παρακινδυνεῦσαι. τὸ δὲ ἐλάχιστον τῆς ὀρμῆς (= οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν ὀρμῆς) ἀντικείμενον. οὐκ ἀπὸ βραχείας διανοίας = ὄχι κατόπιν ἐπιπολαίας σκέψεως, κατόπιν ὀρίμου σκέψεως. διαχρῶμαί τινα = φονεύω τινά. μετάνοια ἦν... ἢ τοὺς αἰτίους = μετενόουν καὶ ἀνελογίζοντο ἡρέμως, ὅτι ἡ ἀπόφασίς τῶν ἦτο σκληρὰ καὶ φοβερὰ (πρωτάκουστος), δηλ. νὰ καταστρέψουν ὀλόκληρον πόλιν μᾶλλον καὶ ὄχι τοὺς πρωταιτίους (μόνον), τοὺς ἐν τέλει· δηλ. τοὺς πρυτάνεις ἢ στρατηγούς, οἵτινες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλοῦν τὴν ἐκκλησίαν. αὖθις γνώμας προθεῖναι = νὰ προτείνουν ἀναψηλάφησιν τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως. καὶ ἐκείνοις ἐνδηλον ἦν = καὶ ἐκείνοι ἐβλεπον. βουλόμενον τὸ πλεόν... βουλευσασθαι = ὅτι οἱ περισσώτεροι πο-

λιται ἐπεθύμουν νὰ δώσωσί τινες εἰς αὐτούς (τοὺς πολίτας) ἀφορμὴν νέας συσχέψεως. **ἀφ' ἐκάστων** = ἀπὸ διαφόρους. **πιθανώτατος** = πειστικώτατος.

Δημηγορία τοῦ Κλέωνος.

(Γ, 37 - 40)

37. **ἤδη... καὶ ἄλλοτε** = σήμερον καὶ ἐν τῷ παρελθόντι. **ἀδύνατος** = ἀνίκανος. **διὰ τὸ καθ' ἡμέραν... πρὸς ἀλλήλους** = ἐπειδὴ οἱ πολῖται εἰς τὰς καθημερινὰς σχέσεις δὲν φοβεῖσθε οὔτε ἐπιβουλεύεσθε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. **τὸ αὐτό**· δηλ. ἀδεῆς καὶ ἀνεπιβούλευτον. **καὶ ὅ τι ἂν... ἀμάρτητε** = καὶ εἰς ὅποιον σφάλμα ὑποπέσετε. **οὐχ ἠγείσθε** = δὲν στοχάζεσθε, ἐννοεῖτε. **ἐπικινδύνως ἐς ἡμᾶς μαλακίζεσθαι** = ὅτι ἡ μαλακία σας (= ἠπιότης, ἐπιεικεία) αὐτὴ δημιουργεῖ κίνδυνον εἰς σᾶς. **οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν** = ὄχι ἵνα σᾶς χρεωστοῦν χάριν (εὐγνωμονοῦν) οἱ σύμμαχοι, **ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν** = ὅτι ἡ ἀρχή, τὴν ὁποίαν ἔχετε, εἶναι τυραννική. **οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζεσθε... περιγένεσθε** = ἀκροῶνται ὑμῶν (ὑπακούουν εἰς ὑμᾶς) ὄχι ἕνεκα τῶν εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας κάμνετε εἰς αὐτούς μὲ βλάβην σας, ἀλλ' ἕνεκα τῆς ὑπεροχῆς, τὴν ὁποίαν ἠθέλετε ἀποκτήσει διὰ τῆς ἰσχύος σας μᾶλλον παρὰ διὰ τῆς καλῆς πρὸς ὑμᾶς διαθέσεως ἐκείνων (διὰ τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἐκείνων). Ἡ ἔννοια : οἱ σύμμαχοι ὑπακούουν εἰς σᾶς ἐκ φόβου μᾶλλον διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυνάμεώς σας παρὰ ἐξ εὐνοίας πρὸς ὑμᾶς. **εἰ βέβαιον... δόξη περὶ** = ἂν δὲν θὰ μείνη τίποτε σταθερὸν ὡς πρὸς ὅσα τυχὸν ἀποφασίσωμεν. **χείροσι νόμοις... ἀκύροις** = προτιμότερα (ἰσχυροτέρα) εἶναι ἡ πολὺς ἢ ἔχουσα χειροτέρους νόμους, ἀλλ' ἀμεταβλήτους, ἀπὸ τὴν ἔχουσαν καλοὺς μὲν, ἀλλ' ἀνεφαρμόστους. Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται βέβαια περὶ ἀναιρέσεως νόμου, ἀλλὰ περὶ καθαιρέσεως ψηφίσματος μόνον· ὁ Κλέων ὅμως ἐπίτηδες συγγέει αὐτά, ἵνα διεγείρῃ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ δήμου. **σωφροσύνη** = ἀπλότης, μετριοφροσύνη· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ ἀκολασία = ἀπεριόριστος ἐλευθερία. **δεξιότης** = σοφία, πολυμαθεία. **οἱ τε φαυλότεροι... οἰκοῦσι τὰς πόλεις** = οἱ ἀμαθέστεροι (= οἱ ἀπλούστεροι) τῶν ἀνθρώπων συγκρινόμενοι (= πρὸς) πρὸς τοὺς πολυμαθέστερους καλύτερον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κυβερνοῦν τὰς πόλεις, **τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι** = καὶ νὰ φαίνωνται ἀνώτεροι (νὰ ὑπερισχύουν) τῶν ἐκάστοτε λεγομένων πρὸς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν (νὰ ἐπικρατῇ πάντοτε ἡ ἀτομικὴ των γνώμη), **ὡς ἐν ἄλλοις...**

τὴν γνώμην = ὡσάν νά μὴ ἠδύναντο τάχα νά δείξωσι τὴν σοφίαν των (εὐφυΐαν) εἰς ἄλλας σπουδαιοτέρας περιστάσεις. **ἐκ τοῦ τοιούτου** = τοιαῦτα πράττοντες. **τὰ πολλὰ** = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. **σφάλλουσι** = γίνονται αἴτιοι νά δυστυχοῦν (νά κάμνουν σφάλματα) αἱ πόλεις. **τῇ ἐξ ἑαυτῶν ξυνέσει** = εἰς τὴν σοφίαν των. **ἀξιούσι** = παραδέχονται. **ἀδυνατώτεροι μέμφασθαι** = ὀλιγώτερον ἱκανοὶ (ἢ οἱ ξυνετώτεροι) νά ἐπικρίνωσι τὸν λόγον (τοῦ καλῶς εἰπόντος). **ἀπὸ τοῦ Ἰσου** = ἀμερόληπτοι. **ἀγωνισταὶ** = ἀνταγωνισταί. **ὀρθοῦνται τὰ πλείω** = ἐπιτυγχάνουν (εὐδοκιμοῦν) εἰς τὰ περισσώτερα. **δεινότητι**· ἐνν. ῥητορικῇ **ξυνέσεως ἀγῶνι** = ἀπὸ ἀμιλλαν περὶ τοῦ ποῦτος νά φανῇ σοφώτερος. **παρὰ δόξαν** = παρὰ τὰς πεποιθήσεις μας.

38. **ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ** = τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω (ἦν δηλ. καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ). **προτιθέναι λόγον** (γνώμας, διαγνώμην) λέγεται περὶ τῶν ἀρχόντων (πρυτάνεων καὶ προέδρων) τῶν συγκαλούντων τὰς ἐκκλησίας καὶ παρεχόντων τὴν ἀδειαν εἰς τοὺς πολίτας νά ὀμιλοῦν περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. **χρόνου διατριβὴν ἐμποησάντων** = οἱ ὅποιοι ἐγιναν πρόξενοι χρονοτριβῆς. **ὃ ἔστι πρὸς τῶν ἡδικοκῶτων μάλλον** = πρᾶγμα τὸ ὅποῖον συμφέρει (ὠφέλει) μάλλον ἐκείνους, πού ἔχουν διαπράξει ἀδίκημα. **ἀμβλυτέρα τῇ ὀργῇ**· δηλ. ἢ ἂν ἐξεδικεῖτο ἀμέσως = μὲ ὀλιγώτεραν ὀργήν. **ἀμύνεσθαι τῷ παθεῖν... ἂν λαμβάνοι**· ἢ ἄμυνα (ἐκδίκησις), ὅταν ἀκολουθῇ ἀμέσως μετὰ τὸ πάθημα (τὴν προσβολήν), ἐπειδὴ εἶναι ἰσοδύναμος κατὰ μεγίστην προσέγγισιν, ἤμπορεῖ νά λαμβάνῃ ὀπίσω τὴν (προσῆκουσαν) τιμωρίαν. **ἀξιῶσων ἀποφαίνειν... καθισταμένας** = ὁ ὅποιος θὰ τολμήσῃ νά ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ἀποστασία τῶν Μυτιληναίων (ἀδικία) εἶναι ὠφέλιμος εἰς ἡμᾶς, αἱ δὲ συμφοραὶ ἡμῶν καθίστανται βλαβεραὶ εἰς τοὺς συμμάχους. Ὁ Κλέων ἐνταῦθα θέλει νά δείξῃ τὴν ἀντίφασιν, εἰς τὴν ὁποίαν νομίζει ὅτι θὰ περιπέσῃ ὁ ἀντίθετος ῥήτωρ. Ἐκ τοῦ ἀδυνατοῦ δὲ νά ἀποδείξῃ τις τὸ ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ἀποστασία τῶν Μυτιλ. εἶναι ὠφέλιμος, αἱ δὲ συμφοραὶ τῶν Ἀ. εἶναι βλαβεραὶ εἰς τοὺς συμμάχους, προκύπτει ἡ ἀνάγκη τῆς αὐστηροτάτης τιμωρίας τῶν Μυτιληναίων. **τῷ λέγειν πιστεύσας... ἀγωνίσαιτ' ἂν** = πεποιθῶς εἰς τὴν ῥητορικὴν του δεινότητά ἤμπορεῖ νά προσπαθῆσῃ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ὑπὸ πάντων ἐν γένει ἀποφασισθὲν δὲν ἔχει ἀποφασισθῆ. **κέρδει ἐπαιρόμενος** = ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ κέρδους κινούμενος (δωρο-

δοκίμας). τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας = μετὰ κόπου πα-
 ρασκευάσας εὐπρεπῆ (ὠραῖον) λόγον (μὲ ὅλα τὰ ῥητορικὰ κοσμή-
 ματα). παράγειν πειράσεται = θὰ προσπαθήσῃ νὰ σᾶς ἐξαπατᾷ.
 ἄθλα = ὠφέλεια, τιμὴ. αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει = αὐτὴ
 δὲ ἀναλαμβάνει τὸ βᾶρος τῶν κινδύνων. κακῶς ἀγωνοθετοῦντες =
 κακῶς διευθύνοντες καὶ κρίνοντες τοὺς ἀγῶνας. θεαταὶ λόγων· ὅπως
 εἰς τὰ θεάματα, ἐνδιαφέρεσθε διὰ τὴν τέχνην τῶν ῥητόρων καὶ ὄχι διὰ
 τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως, περὶ τῶν ὁποίων πρόκειται· ἀκροαταὶ
 τῶν ἔργων· κρίνετε τὰ πράγματα ὄχι ὕπως πραγματικὰ ἔχουν, ἀλλ',
 ὅπως τὰ παριστάνουν οἱ ῥήτορες. σκοποῦντες ὡς δυνατὰ γίνε-
 σθαι = κρίνοντες ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν. εὖ = πιθανῶς, εὐ-
 γλῶττως. τὰ δὲ πεπραγμένα· ἐνν. σκοποῦντες = κρίνοντες τὰ πρά-
 γματα. καλῶς = μὲ ὠραίους λόγους. οὐ τὸ δρασθὲν... ἀκουσθὲν
 = πιστεύσαντες ὄχι εἰς τὸ πραχθὲν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας, ἀλλ' εἰς
 τὸ ἀκουσθὲν = ὄχι εἰς ὅσα λαμβάνουν χώραν ἐνώπιόν σας, ἀλλ' εἰς
 ὅσα ἀκούετε λεγόμενα ὑπὸ τῶν ῥητόρων. ἐπιτιμάω = ἐλέγχω, κατα-
 κρίνω. μετὰ καινότητος λόγου... ἄριστοι = εἰς τὸ νὰ ἀπατᾷσθε
 ὑπὸ λόγου νέου (ἀσυνήθους) εἴσθε ἐπιτηδειότατοι. μετὰ δεδοκιμα-
 σμένου δὲ = ὑπὸ λόγου δὲ ἐκ πείρας ἀποδειχθέντος ὀρθοῦ (ἀληθοῦς).
 δοῦλοι ὄντες τῶν αἰεὶ ἀτόπων = ἀκολουθοῦντες δουλικῶς τὰ ἐκά-
 στοτε ἀσυνήθη (παράδοξα). ὑπερόπται τῶν εἰωθότων = καταφρο-
 νηταὶ τῶν συνηθισμένων. μὴ ὕστεροι... τῇ γνώμῃ = νὰ μὴ φαίνη-
 σθε ὅτι ἀργότερα παρηκολουθήσατε αὐτοὺς μὲ τὴν διάνοιάν σας (ἢ
 ὅτι καθυστερεῖτε εἰς τὴν κατανόησιν τῆς προταθείσης γνώμης). ὀ-
 ξέως δέ τι... πρόθυμοι = ἐὰν κανεὶς λέγῃ κάτι εὐφυῶς, εἴσθε πρό-
 θυμοὶ νὰ ἐπιδοκιμάσετε τὰ λεγόμενα, πρὶν τελειώσῃ καὶ νὰ προει-
 κάσετε αὐτά. ζητοῦντες... ζῶμεν = ἐπιζητοῦντες ἄλλον τινὰ κόσμον,
 εἶνα εἶπω οὕτω, παρὰ τὸν πραγματικόν. ἀπλῶς = ἐν συντομίᾳ. ἀκοῆς
 ἡδονῇ ἡσώμενοι = ἡττώμενοι ὑπὸ τῆς τέρψεως τῆς ἀκοῆς. σοφιστῶν
 θεαταῖς... βουλευομένοις = ὁμοιάζοντες μὲ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι
 κάθηνται ὡς θεαταὶ (σοφιστῶν διδασκάλων ῥητορικῶν λόγων) μᾶλλον,
 παρὰ μὲ ἀνθρώπους σκεπτομένους περὶ τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως.

39. μάλιστα δὴ μίαν πόλιν = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην
 πόλιν. καὶ αὐτοὶ... οὐκ ἄφρακτοὶ ἦσαν = οὐ μόνον ἐπροστατεύον-
 το ὑφ' ἑμῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι δὲν ἦσαν ἀπροφύλακτοὶ ὡς πρὸς τὴν πα-

ρασκευὴν τριήρων ἀπέναντι αὐτῶν. **ἐς τὰ πρῶτα** = τὰ μέγιστα, **ἐπανάστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν**· τὸ μὲν ἐπανάστασθαι (= ἀνίστασθαι ἐπὶ τινα) δηλοῖ τὴν ἐπιθετικὴν ἐπανάστασιν, τὸ δὲ ἀφίστασθαι τὴν ἀμυντικὴν, τὴν γενομένην μετὰ πολλὴν καταπίεσιν. Ὁμοίως ἐπανάστασις καὶ ἀπόστασις. **στάντες** = συμμαχήσαντες. **ἐχειρώθησαν**· ἐννοεῖ τοὺς Αἰγινήτας, Ποτειδαιάτας, Ναξίους, **παρέσχεν ὄκνον** = ἔκαμε νὰ διστάσουν. **δεινὰ** = εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου. **ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως** = κατώτερα τῆς θελήσεώς των· διότι ἐπεθύμουν τὴν ἐντελῆ καταστροφὴν, εἰ δυνατόν, τῆς δυνάμεως ἡμῶν. **ἀξιώσαντες...** **προθεῖναι** = ἀφοῦ ἄπαξ ἀπεφάσισαν νὰ προτιμήσουν τὴν βίαν ἀντὶ τοῦ δικαίου. **εἴωθε τῶν πόλεων...** **ἐς ὕβριν τρέπειν** = ἡ ἀπροσδόκητος (ἀνέλπιστος) εὐτυχία συνήθως παρεκτρέπει εἰς ἀλαζονεῖαν (καθιστᾷ ὑπεροπτικὰς) ἐκείνας τὰς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ἤθελεν ἔλθει (ἡ εὐτυχία αὕτη) εἰς ἀνώτατον βαθμὸν καὶ εἰς βραχυτάτον χρόνον. **τὰ πολλὰ...** **ἢ παρὰ δόξαν** = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἱ σύμφωνοι πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον, τὴν τακτικὴν φορὰν τῶν πραγμάτων, ἐπισυμβαίνουσαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχίαι εἶναι ἀσφαλέστεραι παρὰ αἱ ἀπροσδόκητοι. **χρῆν δὲ...** **τετιμῆσθαι** = ἔπρεπε δὲ οἱ Μυτιλ. καὶ πρὸ πολλοῦ νὰ μὴ ἀπολαύωσι ποσῶς ἐξαιρετικῆς τιμῆς παρ' ἡμῶν. **οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν** = δὲν θὰ ἔφθανον εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς ὑπεροψίας (δὲν θὰ ἔφέροντο τόσον ὑπεροπτικῶς). **καὶ ἄλλως**· δηλ. ἐκτὸς τῆς προκειμένης περιστάσεως, ἐν γένει. **θεραπεῦον** = τοὺς θεραπεύοντας. **τὸ μὴ ὑπέϊκον** = τοὺς μὴ ὑποχωροῦντας. **ἀπολύω** = ἀθφῶ. **νῦν πάλιν...** **εἶναι** = τώρα πάλιν νὰ ἀποκατασταθῶσιν (εἰς τὴν πόλιν). **τῶν ὀλίγων** = τῶν ὀλιγαρχικῶν. **κίνδυνος** = ἀγών. Οἱ Μυτιλ. ἐπρόκειτο νὰ ἀγωνισθοῦν ἢ μετὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἢ μετὰ τῶν Ἀθ. κατὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν. Οὗτοι ἐπροτίμησαν τὸ πρῶτον. **ἀνήκεστος** = ἀθεράπευτος. **ἡμῖν ἀποκεκινδυνεύεται...** **ψυχαὶ** = ἡ περιουσία ἡμῶν καὶ ἡ ζωὴ εὐθύς θὰ περιέλθουν εἰς ἔσχατον κίνδυνον. **τῆς ἔπειτα προσόδου...** **στερησέσθε** = θὰ στερηθῆτε τοῦ λοιποῦ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι προσόδου, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας εἴμεθα ἰσχυροί.

40. **οὐκουν δεῖ...** **ὠνήτην** = δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ δώσωμεν ἐλπίδα (νὰ τοὺς κάνωμεν νὰ ἐλπίζουν) ὅτι δύνανται εἶτε εἰς λθγον πειστικὸν νὰ στηρίζωνται εἶτε διὰ χρημάτων νὰ ἐξαγοράσουν ἡμᾶς. Ἐνταῦθα ὑπαινίσσεται τοὺς ἀντιπάλους ῥήτορας. **ξυγγνώμην...** **λή-**

ψονται = ὡς ἀφορμὴν συγγνώμης (ὡς ἐλαφρυντικὸν) θὰ ἔχωσι (κρινόμενοι) τοῦτο, ὅτι ἤμαρτον ἀνθρωπίνως (= ὅτι ὡς ἀνθρωποὶ ἔπαισαν). **ξύγγνωμον** = ἄξιον συγγνώμης. **τότε**· δηλ. ἐν τῇ χθεσινῇ ἐκκλησίᾳ (διεμαχόμην). **διαμάχομαι μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προ-
 δεδομένα** = διατείνομαι ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεταβάλετε τὰ προαπο-
 φασισθέντα (ἰσχυρῶς ἀντίσταμαι κατὰ πάσης μεταβολῆς τῆς γνώμης
 σας). **ἡδονῇ λόγων** = ἡ ἐκ τῶν λόγων τέρψις. **οὐτ' ἀντοικτιοῦν-
 τας** (ἀντοικτιζῶ) = οἵτινες δὲν θὰ ἀνταποδώσουν τὸν οἶκτον. **ἔξ
 ἀνάγκης τε**· διότι ἦσαν ὑπήκοοι. **ἔξουσιν ἀγῶνα** = θὰ ἔχωσιν εὐκαι-
 ρίαν (εἰς ἄλλην περίστασιν) νὰ δεῖξωσι τὴν ἰκανότητά των (τὴν ῥη-
 τορικὴν των δεινότητα). **βραχέα ἡσθεῖσα** = ἐπ' ὀλίγον εὐχαριστη-
 θεῖσα. **ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν...** εὖ ἀντιλήψονται = ἐκ τοῦ καλοῦ λόγου
 κέρδος καλὸν θὰ λάβουν ὡς ἀμοιβήν. Καὶ ἐνταῦθα διαβάλλει τοὺς ἀν-
 τιπάλους ῥήτορας ὡς δωροδοκοῦντας. **ἢ ἐπιείκεια...** ὑπολειπομέ-
 νους = ἡ ἐπιείκεια δίδεται μᾶλλον εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μέλλουν νὰ
 εἶναι καὶ εἰς τὸν ὑπόλοιπον χρόνον πιστοί, παρὰ εἰς ἐκείνους, οἱ ὅ-
 ποιοι μένουσαν πάντοτε (καὶ μετὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἐπιείκειαν ἡμῶν)
 ἀμετάβλητοι· δηλ. ὁμοίως ἐχθροὶ (ὅπως καὶ πρότερον) **οὐ χαριεῖ-
 σθε** = δὲν θὰ τύχετε τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν. **ὑμᾶς αὐτοὺς...** δι-
 καιώσεσθε (= καταγνώσεσθε) = θὰ καταδικάσετε τὸν ἑαυτὸν σας
 δικαίως (ὅτι τυραννικῶς ἄρχετε). **οὐ χρεῶν ἂν ἄρχοιτε** = ὑμεῖς δὲν
 ἠμπορεῖτε νὰ ἄρχετε κατὰ τὸ προσῆκον (πρέπον), δηλ. ἄρχετε αὐτῶν,
 ἐνῶ δὲν πρέπει. **ξυμφόρως** δηλ ὑμῖν αὐτοῖς = πρὸς τὸ συμφέρον σας.
οὐ προσῆκον· αἰτίατ. ἀπόλ. = ἐνῶ δὲν ἔπρεπεν. **ἀνδραγαθίζομαι** =
 ἐπιδεικνύω ἀνδραγαθίαν, γενναιοφροσύνην, **ἐκ τοῦ ἀκινδύνου** = ἐκ
 τοῦ ἀσφαλοῦς. **τῇ αὐτῇ ζημίᾳ**· ἐνν. ἢ ἂν ἐτιμωρήσαντο καὶ αὐτοὶ
 ὑμᾶς περιγεγόμενοι ὑμῶν = μὲ τὴν ἰδίαν τιμωρίαν, τὴν ὁποίαν θὰ σᾶς
 ἐπέβαλλον αὐτοί, ἂν σᾶς ἐνίκων. **ἀναλγητότεροι** = ἀναισθητότεροι.
διαφεύγοντες· δηλ. τὸν κίνδυνον. **προϋπάρξαντας** = ἀφοῦ πρῶτοι
 ἔκαμαν ἀρχὴν τῆς ἀδικίας. **οἱ μὴ ξὺν προφάσει...** ὑπολειπομένου
ἐχθροῦ = οἱ ἄνευ ἀφορμῆς κακοποιοῦντές τινα καταδιώκουσι μέχρις
 ἐσχάτων καὶ προσπαθοῦν νὰ καταστρέψουν αὐτὸν ἐντελῶς, διότι φο-
 βοῦνται τὸν ἐκ τοῦ ὑπολειπομένου (ἐὰν διασωθῇ) ἐχθροῦ κίνδυνον.
ὁ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ... τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ = ὅποιος, χω-
 ρὶς νὰ δώσῃ ἀφορμὴν, πάθη κάτι, αὐτὸς εἶναι σκληρότερος, ἐὰν δια-
 σωθῇ, ἀπὸ ὅ,τι θὰ ἦτο, ἐὰν εὐρίσκετο ἐν ἴσῃ μοίρᾳ (δηλ. ἂν ἐβλα-

πτεν ἐπίσης τὸν ἀντίπαλον, ὅπως καὶ αὐτὸς ἐβλάψεν αὐτόν). **γενόμενοι ὅτι... πάσχειν** = ἐλθόντες μετὰ τὸν νοῦν σας ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερα εἰς τὴν στιγμὴν τῶν παθημάτων. **νῦν ἀνταπόδοτε... ἀμνημονοῦντες** = νῦν ἀνταποδώσατε τὰ ἴσα (ὅ,τι ἠθέλετε πάθει), χωρὶς νὰ δεῖξετε ἀδυναμίαν ἀπὸ τὴν παροῦσαν αὐτῶν τύχην καὶ χωρὶς νὰ λησμονήσετε τὸν ἐπαπειλήσαντα ὑμᾶς ποτε (πρὸ μικροῦ) κίνδυνον. **τῶν πολεμίων**· δηλ. τῶν κυρίως ἐχθρῶν, τῶν Πελοποννησίων.

Δημηγορία Διοδότου

(Γ, 42 - 48)

42. **οὔτε τοὺς προθέντας... αἰτιῶμαι** = οὔτε τοὺς προτείναντας τὴν ἀναψηλάφησιν τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως κατηγορῶ. **τοὺς μεμφομένους** = ἐκείνους, οἱ μεμψόμενοι παραινουοῦσι (ἀξιοῦσι). **μεγίστων**· δηλ. συμφερόντων. **εὐβουλία** = ὀρθὴ σκέψις. **φιλεῖ γίγνεσθαι μετ' ἀνοίας** = ἡ ὀργὴ συνηθίζει νὰ ἐμφανίζεται μετὰ ἀπερισκεψίαν. **τὸ δέ**· δηλ. **τάχος μετὰ βραχύτητος γνώμης** = μετὰ περιορισμένου νοῦ. Ἡ διάρκεια δηλ. τῆς ὀρθῆς σκέψεως εἶναι βραχεῖα, ὅταν ἐπείγεται τις. **τοὺς λόγους**· τοῦτο λέγεται σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν 38,4 «θεαταί... λόγων». **διαμάχεται μὴ... γίγνεσθαι** = δισχυρίζεται ὅτι οἱ λόγοι δὲν γίνονται διδάσκαλοι τῶν πραγμάτων (ὅτι δὲν ἐκφράζονται τὰ πράγματα διὰ λόγων). **ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει** = ἔχει κάποιον ἰδιαιτέρον (προσωπικόν) συμφέρον. **εἰ βουλόμενος... ἀκουσομένους**. Ἡ σύνταξις καὶ ἀνάλυσις ἔχει οὕτω: εἰ ἡγεῖται ὅτι, εἰ μὲν βούλοιο πείσαι αἰσχρὸν τι, οὐκ ἂν δύναίτο εὔ εἰπεῖν περὶ τοῦ μὴ καλοῦ (= τοῦ αἰσχροῦ), εἰ δ' εὔ διαβάλοι, ὅτι ἐκπλήξειεν ἂν τοὺς ἀντεροῦντας καὶ ἀκουσομένους. **εὔ διαβαλῶν**· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τοῦ Κλέωνος «ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων». Ἐνταῦθα θέλει ὁ ῥήτωρ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ διὰ τοῦ **εὔ διαβαλεῖν** ἐκπληξίς, δι' ἧς οὗτοι ἀπατῶνται, εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ **πείσαι αἰσχρὸν τι** Ὑπαινίσσεται δὲ ὅτι ὁ Κλέων δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα τοῦ **εὔ πείσαι**, ἀλλὰ τοῦ **εὔ διαβαλεῖν**, ὅπερ εἶναι τὸ αὐτὸ κατ' ἄλλον τρόπον κατορθούμενον, δι' οὗ ὁ λέγων ἐξυτηρετεῖ τὸ συμφέρον του. **χαλεπώτατοι δέ... ἐπίδειξιν τινα** = ἐπικινδυνώτατοι δὲ εἶναι καὶ οἱ κατηγοροῦντες τοὺς ἀντιπάλους τῶν ῥητορας, πρὶν ὀμιλήσουν (οὔτοι), ὅτι χάριν χρημάτων θὰ εἴπουν ἐπιδεικτικὸν τινα λόγον. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κλέωνος ἐν 38,2 «κέρδει ἐπαιρόμενος». **ἀπεχώρει**· δηλ. τῆς ἐκκλησίας ἢ τοῦ

βήματος. **Ξυνητώτερος ἢ ἀδικώτερος** = ἀσύνετος μᾶλλον ἢ ἀδικός.
ἀδικίας ἐπιφερομένης = ὅταν προσάπτεται ἀδικία (δωροδοκία). **μὴ**
τυχῶν = ἂν δὲν ἐπιτύχη (τὸν σκοπὸν του) **ἀδικός**· δηλ. εἰς τὴν πό-
 λιν ὡς λαβῶν δῶρα. **ἐν τῷ τοιῷδε** = ἐν τοιαύτῃ περιστάσει. **φόβῳ**·
 δηλ. μὴ κατηγορηθῶν ὡς δωροδοκοῦντες. **πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο...** **πο-**
λιτῶν = πάρα πολλὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχη (ἢ πόλις), εἰάν εἶχεν ἀνικιά-
 νους εἰς τὸ λέγειν τοὺς τοιοῦτους πολίτας (τοὺς φιλοκατηγόρους).
ἀπὸ τοῦ ἴσου = ἐπὶ ἴσοις ὅροις, ἴσος πρὸς τοὺς ἀντιπάλους (μὴ ὄντας
 δηλ. ὑπόπτους δωροδοκίας, πρᾶγμα τὸ ὅποιον τοὺς θέτει εἰς κατωτέραν
 μοῖραν). **τῷ πλεῖστα εὖ βουλευόντι** = εἰς τὸν δίδοντα πλεῖστας ὀρθὰς
 συμβουλὰς. **προστιθῆναι τιμὴν**· ἐκ τοῦ **χρή** = νὰ μὴ διδῆ νέαν (ἐξαι-
 ρετικὴν) τιμὴν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ. **τὸν μὴ τυχόντα γνώμης** = τὸν
 μὴ ἄριστα συμβουλευσάντα. **οὐχ ὄπως** = οὐ μόνον μὴ ζημιοῦν. **ὁ κα-**
τορθῶν = ὁ ἐπιτυχάνων εἰς τὰς προτάσεις του. **μειζόνων** = μεγα-
 λυτέρων τιμῶν. **ὀρέγοιτο** (καὶ ἐνταῦθα τὸ **ἤκιστα ἂν**) **τῷ αὐτῷ** =
 τῷ παρὰ γνώμην καὶ πρὸς χάριν τι λέγειν.

43. **τᾶναντία**· δηλ. ἐλασσοῦμεν τὸν εὖ βουλευόντα καὶ ζημιοῦμεν
 τὸν τῆς γνώμης μὴ τυχόντα. **φθονήσαντες...** **κερδῶν** = φθονήσαντες
 αὐτὸν διὰ τὴν ἀβέβαιον (ἀναπόδεικτον) ὑποψίαν διὰ τὰ ὑποτιθέμενα
 αὐτῷ κέρδη. **καθέστηκε...** **τῶν κακῶν** = κατήτησαν δὲ τὰ ἀγαθὰ ἀπ' εὐ-
 θείας (ἄνευ ῥητορικοῦ κόσμου) λεγόμενα νὰ εἶναι ἐξ ἴσου ὑποπτα πρὸς
 τὰ κακά. **τὰ δεινότατα** = τὰ κάκιστα, τὰ φαυλότατα. **ψευδάμενον** =
 διὰ ῥητορικῆς ἀποπλανήσεως. **διὰ τὰς περινοίας** = διὰ τὴν ὑπερβολι-
 κὴν ὀξύνοϊαν. Ἡ ἔννοια εἶναι : διότι δὲν ἀρκεῖσθε εἰς τὴν ἀπλὴν πα-
 ραδοχὴν τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐξετάζετε αὐτὰ καὶ τὰ ἐξουχίζετε κατὰ
 ποικίλους τρόπους. **ἀνθυποπτεύεται** = ἀντὶ τοῦ ἀγαθοῦ (εἰς ἀνταμοι-
 βῆν) καθίσταται ὑποπτος. **ἀφανῶς πη** = δι' ἀφανοῦς τινος τρόπου.
πρὸς τὰ μέγιστα = προκειμένου περὶ μεγίστων συμφερόντων. **χρῆ**
ἀξιοῦν... **σκοπούντων** = πρέπει νὰ ἔχετε τὴν ἀξίωσιν, ὅπως ἡμεῖς οἱ
 ῥήτορες ὀμιλοῦμεν βλέποντες ὀλίγον « πιδ μακριὰ » ἀπὸ ὑμᾶς, οἱ ὅποιοι
 κρίνετε μετὰ βραχεῖαν σκέψιν. **ἐν τῷ τοιῷδε** = εἰς τοιαύτην κρίσιμον
 περίστασιν. **ὑπεύθυνον**· ὑπεύθυνος ἦτο πᾶς ὁ προτείνων γνώμην τινά,
 διότι ἠδύνατο νὰ κατηγορηθῆ διὰ τῆς γραφῆς παρανόμων, ἐνῶ ὁ
 ἀκούων, ὁ δῆμος, ἦτο ἀνεύθυνος. **ὁ ἐπισπόμενος** = ὁ ἀκολουθήσας
 τὴν γνώμην του (ὁ πεισθεὶς). **πρὸς ὀργὴν ἦντινα...** **ζημιοῦτε** = εἰάν

ποτε περιπέστητε εἰς κανέν σφάλμα, παρασυρθέντες ἀπὸ τὴν ἑξαψιν τὴν ὅποιαν τύχη νὰ ἔχετε, τιμωρεῖτε τὴν μίαν γνώμην τοῦ πείσαντος. **Τὸ ἦντινα τύχητε εἰς τὸ ζημιοῦτε.** Τὸ πλῆρες δὲ εἶναι : πρὸς ὀργὴν (πρὸς), ἦντινα τύχητε (ζημιοῦντες) = εἰς πρώτην τυχαίαν ἑξαψίν σας.

44. **παριέναι καὶ πάροδον ποιεῖσθαι** · λέγεται ἐπὶ τῶν ῥητόρων, οἱ ὅποιοι ἀναβαίνουν εἰς τὸ βῆμα, διὰ νὰ ὀμιλήσουν. **ἀντερῶν** · δηλ. τῶ Κλέωνι. **ὁ ἀγὼν** = ἡ συζήτησις (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). **καὶ τοῦτο** · ἐτέθη ἐν ἀρχῇ χάριν ἐμφάσεως = καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἰσχυρίζεται κυρίως ὁ Κλέων (εἰς τὸ ὁποῖον πρὸ πάντων ἐπιμένει ὁ Κλέων). **ἔαν** · ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ : οὐ κελεύσω. **ἐς τὸ λοιπὸν** = εἰς τὸ μέλλον. **τάναντία γιγνώσκω** = ἔχω ἀντίθετον γνώμην, **τῶ εὐπρεπεῖ λόγῳ** = διὰ τὸν εὐλογοφανῆ λόγον. **δικαιότερος γάρ... τάχ' ἂν ἐπισπάσαιτο** = ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι συμφωνότερος πρὸς τὸ αὐστηρὸν δίκαιον (περιέχει περισσότερα ἐπιχειρήματα), ἔαν τὸ κρίνετε σύμφωνα μὲ τὴν ὀργὴν σας κατὰ τῶν Μυτιληναίων, ἴσως ἤθελε σᾶς παρασύρει (δελεάσει). **ὥστε τῶν δικαίων δεῖ** = ὥστε νὰ ἔχωμεν ἀνάγκη νὰ ἀποδείξωμεν τὰ δικαιώματά μας. **ὅπως χρησίμως ἔξουσι** = τίνι τρόπῳ θὰ εἶναι χρήσιμοι εἰς ἡμᾶς.

45. **οὖν** = βεβαίως. **πρόκεινται** = ἔχουν θεσπισθῆ. **τῷδε** · δηλ. τῇ ἀποστασίᾳ τῶν Μυτ. **τῇ ἐλπίδι... ἐπαιρόμενοι** = οὐδεὶς μέχρι σήμερον κρίνας περὶ ἑαυτοῦ (ἔχων τὴν γνώμην) ὅτι δὲν θὰ ἐπιτύχη εἰς τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιχειρήματά του, ἐξετέθη εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἐπιχειρήσεως. **ἦσσω τῇ δοκῆσει** = κατωτέρα κατὰ τὴν ἰδέαν της (ἀνεπαρκῆ κατὰ τὴν γνώμην της). **τούτῳ** · δηλ. τῶ ἀφίστασθαι. **πεφύκασι** = εἶναι ἐκ φύσεως πλάσμενοι. **ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ** = ἐν τῶ ἰδιωτικῶ καὶ δημοσίῳ βίῳ των. **διεξεληλύθασι γε... προστιθέντες** = ἔχουν δοκιμάσει κατὰ σειρὰν ὅλας τὰς ποινὰς οἱ ἄνθρωποι, ἐπαυξάνοντες αὐτὰς κατὰ μικρὸν. **εἴ πως...** ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐνν. πειρώμενοι. **παραβαινομένων δὲ τῶ χρόνῳ** = ἐπειδὴ δὲ μὲ τὸν καιρὸν γίνονται παραβάσεις. **ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι** = καταλήγουν (κατέληξαν) αἱ περισσότεραι εἰς τὸν θάνατον. **καὶ τοῦτο** · δηλ. ἡ θανατικὴ ποινή, οἱ νόμοι οἱ ἐπιβάλλοντες θανατικὴν ποινὴν (παραβαίνονται). **δέος** = φόβητρον. **οὐδὲν ἐπίσχει** = δὲν κωλύει καθόλου. **ἡ πενία ἀνάγκη...** ἡ δὲ ἔξουσία... **καὶ φρονήματι** = ἐνῶ ἡ μὲν πενία

ἔνεκα τῆς ἀνάγκης (τῆς στερήσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν) γεννᾶ (δίδει)
 τὴν τόλμην, ἡ δὲ αὐθαίρετος εὐπορία (ὁ πλοῦτος)· **ἐξουσία**· κυρίως =
 τὸ ἐξεῖναι ποιεῖν, ὃ ἂν τις βούληται) ἔνεκα τῆς ὑπεροφίας καὶ αὐτοπεποι-
 θήσεως γεννᾶ τὴν πλεονεξίαν. **αἱ δὲ ἄλλαι ξυντυχίαι...** **ἔς τοὺς**
κινδύνους = αἱ δὲ ἄλλαι περιπτώσεις τοῦ βίου ἔνεκα ἐμπαθοῦς τινος
 ὁρμῆς γεννῶσιν ἄλλο τι, καθ' ὃν λόγον (ὅπως) ἐκάστη τις κυριεύεται
 ὑπὸ ἀκαταγωνίστου τινὸς δυνάμεως (ἀμύνης, τιμῆς, ἔρωτος), ἐξωθοῦ-
 σα (ἡμᾶς) εἰς τοὺς κινδύνους. **κατ'** ἔννοϊαν : ἄλλοι μὲν παρακινεῖνται εἰς
 τὸ ἐγκλημα ἀπὸ τὴν πενίαν, ἡ ὅποια τοὺς ἀναγκάζει νὰ εἶναι τολμηροί,
 ἄλλοι ἀπὸ τὸν πλοῦτον, ὁ ὅποιος ἔνεκα τῆς ὑπεροφίας καὶ αὐτοπεποι-
 θήσεως γεννᾶ τὴν πλεονεξίαν, ἄλλοι δὲ ἀναλόγως τῶν ἀκαταμαχῆτων
 παθῶν, τὰ ὅποια κυριεύουν αὐτοὺς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν. **ἐν παντί**
 = εἰς πᾶσαν περίστασιν. **ὁ μὲν (ἔρωσ) τὴν ἐπιβουλήν ἐκφροντί-**
ζων, ἡ δὲ (ἐλπίς)... **βλάπτουσι** = ὁ μὲν ἔρωσ μετὰ κόπου καὶ
 φροντίδος ἐπινοῶν τὸ σχέδιον, ἡ δὲ ἐλπίς τὴν εὐπορίαν (τὴν συνδρομὴν
 τῆς τύχης, τὴν εὐμένειαν) προϋποθέτουσα, πλεῖστα βλάπτουσι. **καὶ ἡ**
τύχη... ἐπαίρειν = καὶ ἀληθῶς (= καὶ) ἡ τύχη ἐκτὸς αὐτῶν (τῆς
 ἐλπίδος καὶ τοῦ ἔρωτος) οὐδόλως ὀλιγώτερον συντελεῖ εἰς τὸ νὰ παρα-
 σύρη αὐτοὺς εἰς ἐπιχειρήσεις. **ἀδοκῆτως γάρ...** **προάγει** = διότι ἀ-
 προσδοκῆτως ἐνίοτε παρουσιαζομένη παρακινεῖ τινα νὰ ἐκτίθεται εἰς
 κινδύνους καὶ μὲ μικρότερα μέσα (= ἐξ ἐλάσσονος παρασκευῆς) [ἀπὸ
 ὅσα ἔχουν οἱ ἀντίπαλοι]. **καὶ οὐχ ἤσσαν** = καὶ μάλιστα. **ὄσω** = καθ'
 ὅσον, διότι. **ἄλλων ἀρχῆς** = εἰς τὸ νὰ ἄρχῃ ἄλλων. **ἐπὶ πλεόν τι**
αὐτὸν ἐδόξασε = φαντάζεται τὸν ἑαυτὸν του κάμποσο (= τι) ἰσχυ-
 ρότερον παρ' ὅσον πραγματικῶς εἶναι. **ἀλογίστως** = ἀπερισκέπτως.
πολλῆς εὐθειας, ὅστις οἶεται = πολὺ ἀφελῆς εἶναι, ὅστις (= εἴ τις)
 νομίζει. **τῆς ἀνθρωπίνης...** **πρᾶξαι** = ἐνῶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις αἰσθάν-
 νεται ὁρμὴν (ὠθεῖται ἐνδοθεν) νὰ πράξῃ τι προθύμως. **ἀποτροπὴν**
ἔχειν = νὰ ἀποτραπῇ (διὰ τῆς δυνάμεως τῶν νόμων ἢ δι' ἄλλου τινὸς
 φοβεροῦ πράγματος). Τὴν πρὸς τὰς στάσεις ὁρμὴν ὁ Διόδοτος ἀνάγει
 εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀκαταγώνιστοι.

46. **καταλύω** = ἐξαλείφω, παύω. **ἔλθοι ἂν ἐς ξύμβασιν** = δύ-
 νηται νὰ ἔλθῃ εἰς συμβιβασμόν. **τὴν δαπάνην** = τὰ ἐξοδα τοῦ πολέ-
 μου, τὴν πολεμικὴν ἀποζημίωσιν. **καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν** = καὶ
 εἰς τὸ μέλλον νὰ πληρῶνῃ φόρον. **ἐκείνως δὲ** = κατ' ἐκεῖνον ὅμως

τὸν τρόπον (τὸν ὑπὸ τοῦ Κλέωνος ὑποδεικνυόμενον)· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ νῦν μὲν. **τίνα οἶεσθε... ἐς τοῦσχατον** = ποία πόλις νομίζετε ὅτι δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ παρατείνῃ διὰ τῆς πολιορκίας τὸν χρόνον μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐξαντλήσεως (μέχρις ἐσχάτων). **εἰ τὸ αὐτό... ξυμβῆναι** = ἂν ἡ βραδεῖα ἢ ταχεῖα συνεννόησις εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα. **καθημένοις** = πολιορκουσί. **διὰ τὸ ἀξύμβατον** = διότι οὐδένα συμβιβασμὸν δεχόμεθα. **τῶδε** δηλ. τῇ προσόδῳ. **μετρίως** = μὲ μετριοπάθειαν **ὅπως ἔξομεν... χρῆσθαι... καὶ μὴ ἀξιοῦν** = πῶς θὰ δυνάμεθα νὰ μεταχειριζώμεθα (ἔχωμεν) τὰς πόλεις ἀκμαζούσας λόγῳ χρημάτων. **τὴν φυλακὴν... τῆς ἐπιμελείας** = νὰ φυλάσσωμεν τὰς πόλεις (ὀρμώμενοι) ὄχι ἀπὸ τῆς αὐστηρότητος τῶν νόμων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπιβλέψεως τῶν πράξεων ἡμῶν (τῆς διαγωγῆς ἡμῶν, τῆς καλῆς δηλ. διοικήσεως). **ἐλεύθερον καὶ βία ἀρχόμενον** = φαινομενικῶς ἐλεύθερον καὶ ἀρχόμενον ἀκουσίως κατὰ τὰς συνθήκας. **εἰκότως** = εὐλόγως. (ἐπειδὴ ἄρχεται βία). **μηδ' ἐς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσι** = ὅπως ὄχι μόνον μὴ ἀποστῶσιν, ἀλλὰ μηδὲ νὰ διανοηθῶσι τὴν ἀποστασίαν (κοινῶς : μήτε νὰ τὸ βάλουν κἂν στὸ νοῦ τους). **ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον... ἐπιφέρειν** = εἰς ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρους νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν ἐνοχλῆν (νὰ θεωρήσωμεν ἐνόχους).

47. **ὁ δῆμος** = ἡ δημοκρατικὴ μερίς. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ τοῦ Κλέωνος ἐν 3,5 « τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσετε ». **ἀντικαθισταμένης** = ἀντιπάλου. **καταστήσετε** = θὰ παράσχητε (εἰς τοὺς ὀλιγαρχικούς). **προδειξάντων... κείσθαι** = ἀφοῦ προηγουμένως ἐδείξατε, ὅτι ἡ αὐτὴ τιμωρία περιμένει (τοὺς ἀδικοῦντας καὶ τοὺς μὴ)· **μὴ προσποιεῖσθαι**· δηλ. μὴ (ἀδικῆσαι αὐτούς)· **προσποιεῖσθαι** = νὰ ὑποκρινώμεθα τὸ ὄχι, δηλ. ὅτι δὲν ἠδίκησαν. **καὶ τοῦτο**· δηλ. ἐκόντας ἀδικηθῆναι ἢ διαφθεῖραι. **κάθεξις** = κατοχὴ, διατήρησις **καὶ τὸ Κλέωνος... ἐν αὐτῷ** (ἐν τῷ διαφθεῖραι αὐτούς) **ἅμα γίνεσθαι** = καὶ ἡ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ Κλέωνος συνένωσις τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος ἐν τῇ τιμωρίᾳ (τῶν Μυτιλ.) ἀποδεικνύεται, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ συγχρόνως ἐν τῇ καταστροφῇ τῶν Μυτ. Ἄλλως : δίκαιον καὶ συμφέρον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συνυπάρχουν ἐν τῇ τιμωρίᾳ τῶν Μυτ. Διὰ τούτω ἀπαντᾷ εἰς τὰ ἐν κεφ. 40,4 « πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τὰ τε δίκαια ».

48. **γνόντες μετ' ἀπαρμφ.** = κρίναντες. **ἀμείνω**· ἐνν. τῶν βου-

λευμάτων τοῦ Κλέωνος. οἴκτω πλέον νείμαντες = ἀποδώσαντες περισσοτέρην σημασίαν εἰς τὸν οἴκτον. οἷς οὐδ' ἐγὼ ἐῷ προσάγεσθαι = ἀπὸ τὰ ὅποια οὐδὲ ἐγὼ ἀξιώ (θέλω) νὰ παρασύρεσθε (καὶ ὄχι μόνον ὁ Κλέων), ἀπ' αὐτῶν = ἐξ αὐτῶν (τὰ ὅποια ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου παραινοῦνται ὑπ' ἐμοῦ) ὀρμώμενοι (= ἀπό). ὅστις εὖ βουλευέται... ἀνοία ἐπιῶν = ὅστις σκέπτεται ὀρθῶς ἀπέναντι τῶν ἀντιπάλων του εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν ἐπερχόμενον μετὰ βιαίων μέτρων ἐναντίον αὐτῶν, ἀλλὰ ἀπερισκέπτως.

49. μάλιστα ἀντιπάλων = ἐξ ἴσου πειστικῶν. ἦλθον ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης = ἐφιλονίκησαν παρὰ πᾶσαν τὴν διὰ τὸ προηγούμενον ψήφισμα μετάνοιάν των (= ὅμως) τίνα τῶν δύο γνωμῶν νὰ προτιμήσωσι (περὶ τῆς ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν ὄφειλον νὰ λάβουν). ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι = ἦλθον σχεδὸν ἴσοι κατὰ τὴν ψηφοφορίαν. κατὰ σπουδῆν = ἐν σπουδῇ. μάλιστα = ἀκριβῶς. ἀλφριτα = ἄρτον ἀπὸ ἄλευρα κριθῆς. ἐλαύνω = κωπηλατῶ. ἀλφριτα... πεφυρμένα = ἄρτους ζυμωμένους με ὄϊνον καὶ ἔλαιον. ὕπνον ἡροῦντο = ἐπαιρνον ὕπνον. κατὰ μέρος = διαδοχικῶς. πνεῦμα = ἄνεμος. ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον = πρὸς πρᾶξιν ἀσυνήθη, ἀποτρόπαιον. ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον... (= ὥστε) ...ψήφισμα = ἡ μὲν ἐπρόλαβε καὶ ἦλθεν τόσον πρωτύτερα, ὅσον ἤρκει, διὰ νὰ ἔχη ἀναγνώσει (μόνον) ὁ Πάχης τὸ ψήφισμα. ὕστερα αὐτῆς ἐπικατάγεται = φθάσει κατόπιν αὐτῆς. παρὰ τοσοῦτον ἦλθεν ἡ Μυτ. κινδύνου = τόσον πλησίον τοῦ κινδύνου ἦλθεν ἡ Μυτιλ. (τόσον πολὺ ἐκινδύνευσε).

50. γνώμη = προτάσει. κλήρους ποιήσαντες = διαιρέσαντες τὴν γῆν εἰς τμήματα. Αἱ κληρουχίαι εἶχον διττὸν λόγον, ἀφ' ἑνὸς τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὑπηκόων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων. τοῖς θεοῖς ἐξεῖλον ἱεροῦς = ἐξεχώρισαν διὰ τοὺς θεοὺς, ὥστε νὰ εἶναι ἱεροί. τοὺς λαχόντας = τοὺς ἐκλεγέντας διὰ κλήρου. ταξάμενοι... φέρειν = ἀναλαβόντες τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πληρώσουν· οἱ λαβόντες δηλ. τοὺς κλήρους ἐμίσθωσαν αὐτοὺς εἰς τοὺς πρότερον κυρίους των ἀντὶ δύο μῶν ἐτησίως. ὑπήκοον = ἦσαν ὑπήκοι.

III. ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

(B, 34 - 40).

34. **χειμῶνι** · τοῦ 431 π.Χ. νόμος = ἔθιμον. **πρῶτον** · οὗτοι εἶναι οἱ πεσόντες κατὰ τὰς ἐν κεφ. 1 καὶ 22 ἀναφερομένας μάχας, κατὰ θάλασσαν καὶ ἐν Ποτειδαίᾳ. **ὄστᾶ** · οἱ νεκροὶ ἐν πάσῃ μάχῃ ἐκαίοντο ἐπὶ τόπου, τὰ δὲ ὄστᾶ αὐτῶν ἀνεκομίζοντο εἰς τὴν πατρίδα χάριν ἐπισήμου ταφῆς. **προτίθενται** = ἐκθέτουν (ἴσως ἐν τῇ ἀγορᾷ) · **ἀπογενώμενοι** = οἱ ἀποθανόντες. **πρότριτα** · ἐπίρρ. = ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας. **σκηνή** = παράπηγμα. **ἐπιφέρω** = φέρω καὶ θέτω ἐπάνω · τὰ ἐπιφερόμενα ἦσαν ἄνθη, στέφανοι, ἀρώματα καὶ σκεύη ποικίλα. **λάρναξ** = τεφροδόχος κάλπη. **κυπαρισσίας** · διὰ τὸ ξύλον τὸ στερεὸν καὶ εὖοσμον. **κλίνη** = φέρετρον. **φέρεται** · δηλ. διὰ τῶν χειρῶν. **ἐστρωμένη** = σκεπασμένη διὰ νεκρικῆς σινδόνης. **ἀφανεῖς** · ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα δὲν ἀνευρέθησαν. **ἀναίρεισις** = τὸ σήκωμα· ἰδίως ἐπὶ τῶν νεκρῶν καὶ ὄστῶν πρὸς ταφήν, ἀνακομιδῆ. **ξυνεκφέρει** = συμπαρακολουθεῖ. **ὁ προσήκων** = συγγενής. **πάρεισι** · αἱ γυναῖκες δὲν συνοδεύουν τὴν ἐκφορὰν, ἀλλὰ μόνον παρευρίσκονται εἰς τὸν τάφον, καὶ ἐκ τούτων μόνον αἱ συγγενεῖς. **τιθέασι** · δηλ. τὰς λάρνακας. **σῆμα** = νεκροταφεῖον. **προαστίου** = τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ παρὰ τὴν Ἄγ. Τριάδα. **αἰεὶ** · ἀφ' ὅτου δηλ. καθιερώθη τὸ ἔθιμον τοῦτο, πάντως πρὸ τῶν Περσικῶν. **αὐτοῦ** · ἐν Μαραθῶνι, ὅπου σφάζεται μέχρι σήμερον. **γνώμη** = νοῦς. **προήκω** = ὑπερέχω. **ἀξίωσις** = ὑπόληψις. **ἐπ' αὐτοῖς** = πρὸς τιμὴν αὐτῶν, ὅποτε **ξυμβαίη αὐτοῖς** · δηλ. χρῆσθαι τῷ νόμῳ = ὡσάκις ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς τοιαύτη εὐκαιρία. **οὖν** = τέλος πάντων. **καιρὸς ἐλάμβανε** = ἐφθασεν ἢ κατάλληλος στιγμή. **ὡς ἐπὶ πλείστον τοῦ δμίλου** = εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μέρος τοῦ συνηθροισμένου πλήθους, διὰ νὰ τοὺς ἀκούουν οἱ περισσότεροι.

35. **τὸν προσθέντα** · καὶ ὁ Περικλῆς πιθανῶς ἠγγόει αὐτόν· ἄλ-

λοι υπέθετον τὸν Σόλωνα, ἄλλοι τὸν Θεμιστοκλέα, ἄλλοι τὸν Ἀριστείδην. οἶα· δηλ. ἡ μεγαλοπρεπῆς προπομπή, οἱ θρῆνοι τῶν γυναικῶν καὶ ἡ σεμνή ταφή. **τάφος** = ταφή. **καὶ μὴ... κινδυνεύεσθαι... πιστευθῆναι** = καὶ νὰ μὴ διατρέχουν κίνδυνον αἱ ἀρεταὶ (αἱ διακεκριμένα ὑπηρεσίαι) πολλῶν εἰς τὰς χειῖρας ἑνὸς ἀνδρὸς (νὰ δοθῆ δηλ. πίστις εἰς αὐτὸν εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς ὁμιλήσῃ). **μετρίως** = προσηκόντως, ἐπιτυχῶς. **ἐν ᾧ** = ἐν ζητήματι, ἐν τῷ ὁποίῳ. **ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας** = ἡ ἰδέα περὶ τοῦ ὅτι ὁ ῥήτωρ λέγει τὴν ἀλήθειαν. **βεβαιούται** = ἐξασφαλίζεται (ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἀχροατῶν). **ξυνειδῶς** = ὁ γνωρίζων, αὐτόπτης μάρτυς (τῶν πράξεων τῶν ἐπαινουμένων). **ἐνδεεστέρως** = ἐλλιπέστερον. **ἄπειρος**· δηλ. τῆς δράσεως τῶν πεσόντων. **πλεονάζεσθαι** = λέγεσθαι ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον (ὅτι ἐξογκώνονται). **ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν** = ὑπερβαῖνον τὰς δυνάμεις του. **μέχρι τοῦδε... εἰσί... ὧν ἤκουσε** = ἐφ' ὅσον ἕκαστος φαντάζεται ὅτι καὶ ὁ ἴδιος εἶναι ἱκανὸς νὰ πράξῃ τι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἤκουσε, **τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν** (ὧν ἤκουσε) = εἰς πᾶν δὲ ὅ,τι ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις του. **τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν** = ὑπὸ τῶν παλαιῶν (ἐκ πείρας) εὐρέθη ὀρθὸν ὅτι ταῦτα οὕτω γινόμενα ἔχουν καλῶς. **χρῆ καὶ ἐμέ... δόξης τυχεῖν** = πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ προσπαθῶ ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν καὶ προσδοκίαν ἑκάστου. **ὡς ἐπὶ πλείστον** = ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.

36. **ἐν τῷ τοιῷδε** = ἐν ἐπικηδείῳ τελετῇ, οἶα ἡ προκειμένη. **ἡ τιμὴ τῆς μνήμης** = ἡ κατὰ προτίμησιν μνημόνευσις, ἡ τιμὴ νὰ μνημονεύωνται πρῶτοι. **διαδοχῇ** = διὰ κληρονομικῆς διαδοχῆς (τῶν μεταγενεστέρων). **ἐκεῖνοι** δηλ. οἱ μέχρι τῶν Περσικῶν **πατέρες**· δηλ. οἱ ἀπὸ τῶν Περσικῶν μέχρι τῆς ἐν Κορωνείᾳ μάχης (446 π.Χ.), ὡς ὁ Ἀριστείδης, Κίμων, Ξάνθιππος. **ὅσῃν ἔχομεν ἀρχὴν** (= ἐπικράτειαν)· αὕτη ὠρίσθη διὰ τῶν τριακονταετῶν σπονδῶν τῷ 445 π.Χ. **τὰ πλείω**· δηλ. τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ κράτους ὀργάνωσιν, παγίωσιν τῆς ἡγεμονίας, ἐπαύξησιν τῶν φόρων κλπ. **καθεστηκυῖα ἡλικία** = ἡ ἡλικία, καθ' ἣν ἐπέρχεται στάσις τῆς ἀναπτύξεως τῶν σωματικῶν δυνάμεων (ἡ ὠριμος ἀνδρική ἡλικία). **μάλιστα** = περίπου. **πᾶσι**· ἐνν. χρήματα, πεζικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν, φρούρια. **ἐπ' αὐτά**· δηλ. εἰς τὴν παροῦσαν ἰσχύν. **ἐπιτήδευσις** = διαγωγή τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἰδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ βίῳ, ἀρχαί. **πολιτεία** = ὁ δημόσιος βίος, πολιτικὴ.

τρόποι = τρόποι σκέψεως καὶ ἐνεργείας, **χαρακτήρ**. **ἐπὶ τῷ παρόντι** = εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. **ὁ πᾶς ὄμιλος** = ὅλον τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος. **ἐπακοῦσαι** = μετὰ προσοχῆς (= ἐπὶ) ἀκοῦσαι.

37. **οὐ ζηλοῦση** = ἡ ὁποία δὲν ζηλεύει (ὅπως δηλ. ἡ τῶν Λακεδαιμονίων, ἡ ὁποία ἀντέγραψε τοὺς νόμους τῆς Κρήτης). **τισὶν** = εἰς πάντα ἄλλον. **διὰ τὸ μή...** **οἰκεῖν** = διότι εἶναι συντεταγμένον (τὸ πολίτευμα), οὕτως, ὥστε νὰ στηρίζεται ὄχι ἐπὶ τῶν ὀλίγων, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ λαοῦ. **μέτεστι... πᾶσι τὸ ἴσον** = πάντες κατὰ τοὺς νόμους ἔχουν ἴσα δικαιώματα ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς τῶν ὑποθέσεις. **κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν** = ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐκτίμησιν (κατὰλληλον ἐκλογὴν) τῶν προσώπων, τῶν ἐκλεγομένων διὰ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων. **ὡς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκίμῳ, οὐκ ἀπὸ μέρους... προτιμᾶται** = καθ' ὅσον ἕκαστος ἐν τινὶ κλάδῳ διακρίνεται μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς ἰκανότητός του ἢ ὡς ἐκ τῆς προνομιοῦχου τάξεώς του (προτιμᾶται εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν)· ἦτοι αἱ δημόσιαι θέσεις καταλαμβάνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσωπικῆς ἀξίας ἕκαστου καὶ ὄχι τῆς κοινωνικῆς του θέσεως. Ἐν Σπάρτῃ τοῦναντίον οἱ βασιλεῖς ἐβασίλευον λόγῳ τῆς καταγωγῆς τῶν ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ἂν δὲν εἶχον ἀρετὴν, τὴν δὲ πόλιν ἐκυβέρνων μόνον οἱ ὅμοιοι. **κατὰ πενίαν** = πένης ὄν. **ἀξιώματος ἀφανεία** = διὰ τὴν ἀσημότητα τῆς κοινωνικῆς τάξεως. **ἐλευθέρως τὰ πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν** = ζῶμεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πολιτεύματος ἄνευ περιορισμῶν εἰς τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις ἡμῶν (τὸν δημόσιον βίον). **καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους... ὑποψίαν** = καὶ εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις εἴμεθα ἀπληλαγμένοι τῆς ἀμοιβαίας ὑποψίας (καχυπόπτου ἐπιτηρήσεως) τῶν καθημερινῶν ἀσχολιῶν. Ὑπαινίσσεται καὶ ἐνταῦθα τὴν Σπάρτην, ὅπου πράττων τις κατὰ βούλησιν ἐπέσυρε τὴν περιέργειαν τῶν ἄλλων, οὔτινες ἐξήταζον τί πράττει ὁ ἄλλος καὶ διατί. **οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δέ... προστιθέμενοι** = χωρὶς νὰ στενοχωροῦμεθα διὰ πράξεις ἄλλων, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι μὲν ἀξίαι τιμωρίας, ἀλλὰ προκαλοῦν δυσάρεστον συναίσθημα εἰς ὅσους τὰς βλέπουν. **τὰ δημόσια... οὐ παρανομοῦμεν** = εἰς τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσεις μας ἀποφεύγομεν τὰς παρανομίας ἀπὸ εὐλάβειαν. **τῶν ἐν ἀρχῇ** = τῶν ἀρχόντων. **ἀκροάσει** = δι' ὑπακοήν, πειθαρχοῦντες. **κεῖνται** = εἶναι νομοθετημένοι. **ἄγραφοι** = οἱ ἠθικοὶ νόμοι (οἱ ὁποῖοι ὑπάρχουν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων).

38. **καὶ μὴν καὶ** = ἀλλὰ πρὸς τούτοις (οὐ μόνον ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ ἐπικρατεῖ ἢ ἐλευθεριότης, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἀναπαύλαις). **ἀναπαύλας τῆ γνώμῃ ἐπορισάμεθα** = εὕρομεν μέσα πνευματικῆς ἀναπαύσεως (ψυχαγωγίας). **διετήσιος** = ὁ καθ' ὄλον τὸ ἔτος γινόμενος. Ἐν Ἀθῆναις ὑπῆρχε πλῆθος εὐρῶν. **νομίζοντες ἀγῶσι** = χρώμενοι. **ἴδιαι κατασκευαί**· ἰδιωτικαὶ οἰκίαι καὶ ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος αὐτῶν (ἐπιπλώσεις). **ὧν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει** = ἡ ἐκ τῶν ὁποίων εὐχαρίστησις ἐκβάλλει τὴν λύπην (διαλύει τὴν δυσθυμίαν). **ἐπεσέρχεται** = εἰσάγονται πρὸς τούτοις. **καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν... ἀνθρώπων** = καὶ συμβαίνει εἰς ἡμᾶς νὰ ἀπολαύωμεν τὰ προϊόντα (ἀγαθὰ) τῶν ἄλλων χωρῶν μετὰ τῆς αὐτῆς οἰκειότητος (εὐκολίας), μετὰ τῆς ὁποίας ἀπολαύομεν τὰ προϊόντα τῆς Ἀττικῆς (= τὰ αὐτοῦ γινόμενα).

39. **τῶν πολεμικῶν μελέταις** = ἐν τῷ κύκλῳ τῆς πολεμικῆς ἐκπαιδεύσεως. **οὐκ ἔστιν ὅτε** = οὐδέποτε. **ξενηλασίαι** = ἀπελάσεις ξένων· ὅπως δηλ. ἐγίνοντο ἐν Σπάρτῃ διὰ τὸν φόβον ἐπιδράσεως ξενικῶν τρόπων εἰς τὰ ἦθη των. **ἀπάταις**· ὅπως δηλ. ἐδιδάσκοντο οἱ νέοι τῆς Σπάρτης διὰ νὰ γίνωνται πολυμήχανοι καὶ ἀπατῶσι τοὺς ἐχθρούς. **τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ** = (πιστεύοντες) εἰς τὴν ἔμφυτον (προσωπικὴν) ἡμῶν γενναιοψυχίαν ἐν τῷ πολέμῳ (κατὰ τὴν ὥραν τῆς δράσεως). **παιδεῖαι** = τὸ παιδαγωγικὸν σύστημα. **τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται** = ἐπιδιώκουν τὴν ἀνδρείαν (ὡς σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς). **ἀνεμμένως** = ἀνέτως. **ἰσοπαλῆς** = ἰσοδύναμος. **καθ' ἑαυτοὺς** = μόνοι των. **τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες** = ὅταν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (= αὐτοὶ) εἰσβάλωμεν εἰς τὴν χώραν τῶν ἄλλων. **οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ... τὰ πλείω κρατοῦμεν** = μαχόμενοι ἐν τῇ ξενίᾳ γῆ νικῶμεν εὐκόλως, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοὺς ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν ἀμυνομένους. **διὰ τὴν ἐν τῇ γῆ ἐπὶ πολλά... ἐπίπεμφιν** = διότι εἰς πολλὰς κτήσεις ἀποστέλλομεν ἀνδρας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους. **προσμείγνυμι** = ἔρχομαι εἰς χεῖρας, συμπλέκομαι. **αὐχῶ** = καυχῶμαι. **καίτοι εἰ ῥαθυμία μᾶλλον... κινδυνεύειν** = καὶ ὄντως, ἐνῶ κκατερχόμεθα εἰς τοὺς κινδύνους μὲ μόνον ἐφόδιον τὴν ἀνετον δίαίταν (ῥαθυμία = ἀνέτως διαιτώμενοι) μᾶλλον παρὰ τὴν ἐπίπονον ἄσκησιν (πόνων μελέτη) καὶ μὲ ἀνδρείαν προερχομένην μᾶλλον ἐκ τῆς ἐλευθερίου μορφώσεως (ἀνατροφῆς ἡμῶν = τρόπων ἀνδρείας) παρὰ ἐκ τῆς ἐπιβολῆς τῶν νόμων (= μετὰ νόμων). **περιγίγνεται ἡμῖν... μὴ προκαμνεῖν** = ἔχομεν τὸ

πλεονέκτημα νὰ μὴ ἀποκάμνωμεν (καταπονούμεθα) ἐκ τῶν προτέρων διὰ τὰ μέλλοντα δεινὰ (= ἔνεκα τῶν ἐναγωνίων πολεμικῶν παρασκευῶν, τὰς ὁποίας προκαλοῦν οἱ μέλλοντες κίνδυνοι). **αἰεὶ μοχθούτων** = τῶν ὑποβαλλομένων εἰς συνεχεῖς ἐπιμόχθους ἀσκήσεις. **ἀξίαν εἶναι**· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔνν. φημί.

40. **εὐτέλεια** = λιτότης. **φιλοσοφῶ** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὰ γράμματα. **μαλακία** = τρυφηλότης. **φιλοκαλοῦμεν... ἄνευ μαλακίας** = θεραπεύομεν τὰς ὠραίας τέχνας μὲ μικρὰν δαπάνην καὶ καταγιγόμεθα εἰς τὰ γράμματα χωρὶς νὰ ἐκθληνώμεθα. Ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς, διότι οἱ Λακ. κατηγοροῦν τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ πολυτελείᾳ καὶ τρυφῇ. ἔνῳ αὐτοὶ ἐφοβοῦντο μήπως αἱ τέχναι καὶ τὰ γράμματα τοὺς ἐκθληνῶνουν. **πλούτῳ ἔργου... χρώμεθα** = καὶ τὸν πλοῦτον χρησιμοποιοῦμεν μᾶλλον ὡς ἀφορμὴν (κινητήριον δύναμιν) πρὸς ἐπιτέλεσιν ἔργων ἢ ὡς ἀφορμὴν πρὸς κομπορημοσύνην (ἐπίδειξιν). **καὶ τὸ πένεσθαι... αἴσχιον** = τὸ νὰ ὁμολογῇ κανεὶς τὴν πενίαν δὲν εἶναι ἐντροπή, ἀλλὰ τούναντίον ἐντροπή εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀποφεύγῃ κανεὶς αὐτὴν διὰ τῆς ἐργασίας (κατὰ λέξιν : ἀλλά, καὶ ἂν νομίζῃ κανεὶς, ὅτι τοῦτο εἶναι ἐντροπή, μεγαλυτέρα ἐντροπή εἶναι (= αἴσχιον) . . . **ἔνι** = ἔνεστι, εἶναι δυνατόν. **τοῖς αὐτοῖς**· εἶναι οἱ πολιτευόμενοι (κυρίως). **ἑτέροις**· εἶναι οἱ ἐπαγγελματίαι. **πρὸς ἔργα τετραμμένοις** = ἐνῳ ἀσχολοῦνται εἰς τὰ ἐπαγγέλματά των. **γνώναι** (ἔνι) = νὰ ἔχουν πλήρη γνώσιν τῶν πολιτικῶν (δημοσίων) ζητημάτων. Ἐν Σπάρτῃ εἰς μὲν τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἀσχολοῦνται εἰς χειρωνακτικὰ ἐπαγγέλματα, οἱ δὲ ἀσχοῦντες τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα Λακεδαιμόνιοι φαίνεται ὅτι δὲν ἦσαν ἔμπειροι εἰς τὰ πολιτικά. **ἀχρεῖος** = ἄχρηστος. **καὶ αὐτοὶ ἦτοι κρίνομέν γε... τὰ πράγματα** = καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (ὅλοι οἱ πολῖται) ἢ ἐκφέρομεν τοῦλάχιστον γνώμην ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων (κυρίως πολιτικῶν) προτεινομένων ζητημάτων ἢ συλλαμβάνομεν ἰδίας ὀρθὰς γνώμας καὶ ὑποβάλλομεν αὐτάς ὑπὸ τὴν κρίσιν ἄλλων (ὡς μέλη τῆς βουλῆς). **ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι... ἔργῳ ἔλθειν** = ἀλλὰ μᾶλλον (βλάβῃν ἠγούμενοι) τὸ νὰ μὴ φωτισθῶμεν διὰ λόγων πρότερον, πρὶν ἐκτελέσωμεν (πραγματοποιήσωμεν) ὅσα πρέπει νὰ γίνουσι, **διαφερόντως καὶ τότε ἔχομεν** = ὑπερέχομεν καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς. **ὥστε τολμᾶν** = ὅτι τολμῶμεν. **οἱ αὐτοὶ** = συγχρόνως. **ἐκλογίζομαι** = ὑπολογίζω ἀκριβῶς. **μάλιστα** ἀναφ. εἰς τὰ δύο ἀπαρέμφατα. **ὃ** = τοῦτο δὲ =

τούναντιόν ὄμως. **ἀμαθία** = ἡ τῶν κινδύνων ἄγνοια. **θράσος** = ἄλογος τόλμη. **λογισμός** = ὀρθή (μελετημένη) σκέψις. **κράτιστοι τὴν ψυχὴν** = γενναιοψυχότατοι. **τὰ δεινὰ** = οἱ κίνδυνοι. **διὰ ταῦτα** = διὰ τοῦτο (τὸ γινώσκειν). **καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν ἐνηντιώμεθα τοῖς πολλοῖς** = καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐεργετικὴν διάθεσιν διαφέρομεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. **βεβαιότερος ὁ δράσας... σφίζειν** = σταθερώτερος φίλος εἶναι ὁ εὐεργετήσας οὕτως, ὥστε νὰ φροντίξῃ νὰ διατηρῆται ζωντανὴ πάντοτε ἡ ἀνάμνησις τῆς ὀφειλῆς του διὰ τὴν εὐεργεσίαν (νὰ διατηρῆ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ εὐεργετηθέντος διὰ τῆς διαρκοῦς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας του). **ὁ δ' ἀντοφείλων... ἀποδώσω** = ἐνῶ ὁ ὑποχρεωμένος εἶναι ὄχι τόσον πρόθυμος (εἶναι ψυχρὸς) νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του, ἐπειδὴ γνωρίζει ὅτι θὰ ἀποδώσῃ εὐεργεσίαν, ὄχι διὰ νὰ τοῦ χρεωστῆται εὐγνωσύνη, ἀλλὰ πρὸς ἐξόφλησιν ὑποχρεώσεως. **τοῦ συμφέροντος λογισμῶ** = ἀποβλέποντες εἰς τὸ συμφέρον. **τῆς ἐλευθερίας τῶ πιστῶ** = τὴν πεποίθησιν, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων. **ἀδεῶς** = χωρὶς νὰ φοβούμεθα (ἀγνωμοσύνην ἢ ζημίαν). Παραδείγματα ἀνιδιοτελοῦς συνδρομῆς τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἄλλους ἀναφέρει ἡ ἱστορία, ὡς τὴν βοήθειαν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας ἀπὸ τοῦ Δαρείου Ἰωνας, τὴν ὑπὸ τὸν Κίωνα πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας βοήθειαν κατὰ τὸν τρίτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον.

41. **ξυνελών** = συντόμως, **παίδευσιν τῆς Ἑλλάδος** = σχολεῖον, κέντρον πάσης πνευματικῆς μορφώσεως. **καθ' ἕκαστον δοκεῖν... αὐταρκες παρέχεσθαι** = νομίζω ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς πολίτης ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ μορφώσῃ (παρέχεσθαι ἂν) τὸν ἑαυτὸν του ἱκανὸν εἰς πλεῖστα καὶ ποικιλώτατα εἶδη ἀσχολιῶν (= ἐπὶ πλεῖστα εἶδη) με ἐξαιρετικὴν ἐπιδεξιότητα καὶ χάριν (= μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἂν εὐτραπέλως). **κόμπος λόγων** = κομπορημοσύνη. **ἔργων ἀλήθεια** = ζωντανὴ ἀλήθεια. **ἡ δύναμις τῆς πόλεως**· περὶ τῆς στρατιωτικῆς καὶ οἰκονομικῆς δυνάμεως τῆς πόλεως κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ἔγινε λόγος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ. **τρόπων**· οὗς προεῖπεν ἐν 37. **μόνη τῶν νῦν ἀκοῆς κρείσσων ἐς πείραν ἔρχεται** = μόνη ἐξ ὄλων τῶν σημερινῶν δοκιμαζομένη ἀποδεικνύεται ἀνωτέρα (τῆς περὶ αὐτῆς ἐπικρατούσης γνώμης). **τῶ πολεμῖω... ὑφ οἴων κακοπαθεῖ** = δίδει εἰς τὸν ἐχθρὸν ἀφορμὴν νὰ ἀγανακτῆ, ὅτι ὑπὸ τοιούτων (ἀναξίων ἀντιπάλων) κακοπαθεῖ. **κατάμεμψιν** = ἀφορμὴν παραπόνων. **σημεῖα** = σημεῖα (τὰ ὁποῖα

σφζόμενα μέχρι σήμερον μαρτυροῦν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Περικλέους λεγομένων). οὐ δὴ = ὄχι δά. τοι = βεβαίως. οὐδὲν προσδεόμενοι... οὔτε ὅστις ἔπει... ἢ ἀλήθεια βλάψει = χωρὶς ποσῶς νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην οὔτε τοῦ Ὁμήρου ὡς ὑμνητοῦ οὔτε ἄλλου τινός, ὁ ὁποῖος θὰ τέρψη μὲν πρὸς στιγμὴν διὰ στίχων, ἀλλ' ἢ πραγματικὴ ἀλήθεια (ἢ ἐπισκόπησις αὐτῶν τῶν ἔργων τῶν ὑμνουμένων ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ) θὰ καταδείξῃ ψευδῆ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων ἰδέαν (τὴν ποιητικὴν παράστασιν τῶν πράξεων = τὴν ὑπόνοιαν). ἔσβατος = προσιτός. Ξυκατοικίσαντες = ἰδρύσαντες ἐκτὸς τῶν ἀποικιῶν μνημεῖα. κακῶν τε κάγαθῶν· παρὰ τὴν Μέμφιν τῆς Αἰγύπτου πανωλεθρία τῶν Ἀθηναίων μαρτυρεῖ περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς πόλεως ὁμοίως, ὅπως καὶ αἱ περιφανεῖς τοῦ Κίμωνος νῆκαι περὶ τὸν Εὐρυμέδοντα. δικαίῳ = ἀναγνωρίζω ὡς καθῆκον. λειπόμενοι = οἱ ἐπιζῶντες. εἰκὸς (ἐνν. ἐστίν) ἐθέλειν. κάμνω = κοπιᾶζω.

42. τῶνδε δηλ. τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθηναίων. ὁμοίως = ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ. εὐλογία = ἔπαινος, ἐγκώμιον. σημείοις = δι' ἀπτῶν ἀποδείξεων. αὐτῆς· δηλ. τῆς εὐλογίας. τὰ μέγιστα = τὰ πλεῖστα καὶ σπουδαιότερα σημεῖα. οὐκ ἂν πολλοῖς... φανείη = δι' ὀλίγους Ἕλληνας δύναται νὰ φανῆ (θὰ εὐρεθῆ) ὁ λόγος ἀνάλογος τῶν ἔργων, ὅπως ὁ διὰ τοὺς προκειμένους νεκροὺς (= ὀλίγοι Ἕλληνες ὑπάρχουν, ὅπως οἱ προκείμενοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἀρμόζει τοιοῦτος ἔπαινος). δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν... καταστροφή = μοῦ φαίνεται δὲ ὅτι ὁ τῶν προκειμένων νεκρῶν θάνατος, εἴτε εἶναι τὸ πρῶτον δεῖγμα τῆς ἀνδρείας (διὰ τοὺς νέους), εἴτε εἶναι ἡ τελευταία ἐπισφράγισις αὐτῆς (διὰ τοὺς πρεσβυτέρους), εἶναι τρανὴ ἀπόδειξις τῆς ἀνδραγαθίας των. καὶ γὰρ τοῖς τᾶλλα χεῖροσι... προτίθεσθαι = διότι καὶ αὐτοὶ ἀκόμη, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀπόψεως φαῦλοι, δικαιοῦνται νὰ προβάλλουν πρὸς ὑπεράσπισίν των τὰς ἐν τοῖς πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος ἀνδραγαθίας των. ἀγαθῷ = διὰ γενναίας, πατριωτικῆς πράξεως. κακὸν = ἠθικὸν σφάλμα. κοινῶς = πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον. ἐκ τῶν ἰδίων = διὰ τῶν ἀμαρτημάτων καὶ παρεχτροπῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ των βίου. μαλακίζομαι = ἐπιδεικνύω δειλίαν. τὴν ἔτι = τὴν μακροτέραν, ὡς κἂν ἔτι δαφυγῶν... πλουτήσειεν = ὅτι διαφυγῶν τὴν πενίαν ἤτο ἐνδεχόμενον νὰ πλουτήσῃ. τοῦ δεινοῦ = τοῦ κινδύνου. αὐτῶν· δηλ. τῆς ἀπολαύσεως τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ἐλπίδος

νά διαφύγουν τὴν πενίαν. λαβόντες = ἐλαβόντες, κρίναντες. μετ' αὐτοῦ· δηλ. τοῦ κινδύνου = κινδυνεύοντες. ἐβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ... τῶν δὲ ἐφίεσθαι = ἀπεφάσισαν ὑπομένοντες τὸν κίνδυνον τοὺς μὲν ἐχθροὺς νὰ τιμωροῦν, τὰ δὲ ἀγαθὰ ἐκεῖνα (τὴν περαιτέρω ἀπόλαυσιν καὶ τὸν πλοῦτον) νὰ ἐπιθυμοῦν (νὰ διατηρήσουν δηλ. τὸν πόθον, διότι ὁ ἀγὼν ἠδύνατο νὰ ἀποβῆ καὶ εὐτυχῆς δι' αὐτούς). ἐλπιδὶ τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσῃν ἐπιτρέψαντες = ἐμπιστευθέντες εἰς τὴν ἐλπίδα τὸ ἄδηλον (τὴν ἀβεβαιότητα) τῆς εὐτυχοῦς ἐκβάσεως. ἔργῳ δὲ περί... ἀξιοῦντες πεποιθέναι = ἐν τῇ πράξει δὲ θεωροῦντες καθῆκον των νὰ ἔχουν πεποιθήσιν εἰς τὴν προσωπικὴν των ἀνδρείαν ὡς πρὸς τὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ὑπάρχοντα ἤδη κίνδυνον. ἐν αὐτῷ· δηλ. τῷ κινδύνῳ. τὸ αἰσχρὸν τοῦ λόγου = τὴν ἐπὶ δειλίᾳ κακὴν φήμην, κατηγορίαν. τὸ ἔργον = τὴν μάχην. καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ... ἀπηλλάγησαν = καὶ ἐν βραχυτάτῃ κρισίμῳ στιγμῇ (τῆς τύχης), ὅτε ἤλπιζον νίκην μᾶλλον παρὰ ἤτταν, ἀπέθανον.

43. τοὺς δὲ λοιπούς... διάνοιαν ἔχειν = οἱ δὲ ἐπιζῶντες πρέπει νὰ εὐχεσθε μὲν εἰς τοὺς θεοὺς νὰ σᾶς δίδωσι τύχην ἀκινδυνότεραν, ἀλλὰ νὰ μὴ θεωρῆτε ἄξιον τοῦ ἑαυτοῦ σας (καταδέχεσθε) νὰ ἔχετε ποσῶς ἀτολμότερον τὸ φρόνημά σας ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν. λόγῳ σκοπεῖν τὴν ὠφελίαν = κρίνειν (ἐξετάζειν) κατὰ τὸν λόγον (τῶν ῥητόρων) τὴν ὠφέλειαν (μὴ περιορισθῆτε νὰ ἀκούετε τὰ καλὰ ἀπὸ τὸν λόγον μου μόνον). ἔργῳ θεώμενοι = παριστάμενοι θεαταὶ ἐμπράκτως (τῆς δυνάμεως τῆς πόλεως, ὅπως παρουσιάζεται αὕτη ἀπὸ τὰ πράγματα). ἐν τοῖς ἔργοις = ἐν ταῖς μάχασι. ὁπότε καὶ πείρα του σφαλεῖεν = εἴ ποτε καὶ πειρώμενοί τινος σφαλεῖσαν (συνέβη νὰ ἀποτύχωσι). οὐκ οὖν = ὅμως διὰ τοῦτο δέν... κάλλιστον ἔρανον τῇ πόληϊ προῖέμενοι = τὴν καλλίστην συνεισφορὰν προσφέροντες εἰς σωτηρίαν τῆς πατρίδος. ἰδίᾳ = προσωπικῶς. παρὰ τῷ ἐντυχόντι... καιρῷ = εἰς πᾶσαν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν καὶ λόγου (ὅταν δηλ. εἰς πανηγύρεις ἐκφωνοῦνται λόγοι, θὰ μνημονεύωνται αὐτοὶ) καὶ ἔργον (ὅταν ἐν τῇ μάχῃ θὰ προτρέπουν τοὺς μαχομένους νὰ μιμοῦνται αὐτούς). σημαίνει = σημειῖον ἐστὶ, διατηρεῖ τὴν μνήμην των. οἰκεία δηλ. γῆ. μὴ προσήκουσα = ἡ ξένη. ἄγραφος μνήμη = ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐγγεγραμμένη, κατ' ἀντίθ. πρὸς τὸ : στηλῶν ἐπιγραφή. ἄγραφος μνήμη... ἐνδιαιτᾶται = ἡ ἄγραφος ἀνάμνησις τῆς διαθέσεως

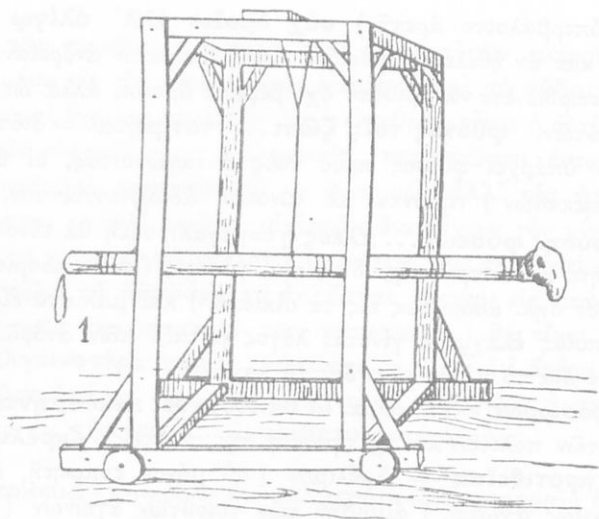
μᾶλλον (τῶν πεσόντων) παρὰ τοῦ ἔργου αὐτῶν μικροῦ ἢ μεγάλου κατοικεῖ μέσα εἰς τὴν καρδίαν ἑνὸς ἐκάστου. **καὶ τὸ εὐδαιμον... κριναντες** = καὶ ἔχοντες τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶναι ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία, ἡ δὲ εὐψυχία εἶναι ἡ ἐλευθερία. **περιορῶμαι ἐνταῦθα** = πτοοῦμαι, ἀποδειλιῶ. **κακοπραγῶ** = δυστυχῶ. **ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία...** **κινδυνεύεται** = ἀλλ' ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι διατρέχουν τὸν κίνδυνον μεταβολῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω ἐν τῷ μέλλοντι (= ἔτι) βίῳ των. **καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα ἐν. ἔσται** = καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἡ διαφορὰ (πρὸς τὴν προτέραν των κατάστασιν) θὰ εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη. **ἀλγεινότερα γάρ...** **κάκωσις** = διότι δι' ἄνδρα βέβαια εὐγενῆ καὶ ὑπερήφανον (μὲ φιλότιμο) εἶναι πικροτέρα ἢ ταπεινώσις ἢ ἀπορρέουσα ἐκ τῆς δειλίας. **ἀναίσθητος** = ἀνώδυνος.

44. **τοκεὺς** (γονεὺς). **ἐν πολυτρόποις ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες** = γνωρίζουν ὅτι ἀνετράφησαν ἐν μέσῳ ποικίλων περιπετειῶν. **εὐπρεπεστάτης τελευτῆς** = ἐνδοξοτάτου θανάτου. **οἷς ἐνευδαιμονῆσαι...** **ξυμετρήθη** = τῶν ὁποίων ὁ βίος ὠρίσθη (ἐδόθη) ἐν συμμέτρῳ ἀναλογίᾳ, ὥστε νὰ περάσουν αὐτὸν ἐν εὐδαιμονίᾳ, καὶ νὰ ἀποθάνουν ἐν τῷ αὐτῷ βίῳ εὐδαιμονίας (: τοὺς ὁποίους συνώδυσεν ἡ αὐτὴ εὐτυχία καὶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὸν θάνατον). **ὦν ἀναφ. αἰτιολ.** = διότι αὐτῶν. **λύπη οὐχ ὦν...** **στερίσκηται** = λυπεῖται τις ὄχι δι' ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα στερεῖται, χωρὶς νὰ τὰ δοκιμάσῃ. **ἐθάς τινος** = συνηθισμένος μέ τι. **ἰδίᾳ** = κατ' ἰδίαν, ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. **τῶν οὐκ ὄντων...** **ἔσονται** = οἱ κατόπιν γεννώμενοι εἰς τινὰς παῖδας θὰ τοὺς κάμουν νὰ λησμονήσουν τοὺς ἀποθανόντας. **ξυνοῖσει**· ὑποκ. τὸ ἐπιγιγνεσθαι παῖδας. **οὐ γὰρ οἷόν τε ἴσον...** **κινδυνεύωσι** = διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σκέπτονται περὶ τῶν κοινῶν ὁμοίως ὀρθῶς καὶ δικαίως (ἐν ἰσότητι ὑποχρεώσεων καὶ δικαιοσύνη) μὲ τοὺς ἔχοντας τέκνα εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι μὴ συνεισφέροντες τέκνα (= εἰς τὸν πόλεμον) δὲν διατρέχουν κίνδυνον νὰ τὰ χάσουν. **παρηβῶ** = γίνομαι παρηλιξ. **τόνδε**· ἐνν. τὸν ὑπόλοιπον βίον. **κουφίζομαι** = παρηγοροῦμαι. **τὸ φιλότιμον ἀγήρων μόνον** = ἡ φιλοτιμία (φιλοδοξία) μόνον δὲν γηράσκει. **οὐ τὸ κερδαίνειν μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι** = δὲν εὐχαριστεῖ τόσον τὸ κέρδος, ὅσον ἡ δόξα. **ἀχρεῖος** = ἀχρηστος.

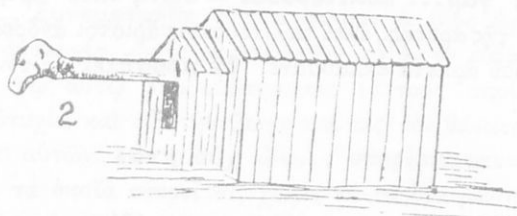
45. **μέγαν** = δυσχερῆ. **καὶ μόλις ἂν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς**

(= και ει υπερβάλοιτε ἀρετῇ) οὐχ ὁμοῖοι ἀλλ' ὀλίγω χείρους κριθεῖτε = και ἂν ἤθέλετε ἐπιδείξει δλωσ ἐξάϊρετον ἀνδρείαν και τότε μόλις θὰ κατωρθώνετε νὰ κριθῆτε ὄχι βέβαια ὁμοιοι, ἀλλὰ ὡς κατά τι κατώτεροι αὐτῶν. **φθόνος τοῖς ζῶσι... τετίμηται** = διότι μεταξὺ τῶν ζώντων ὑπάρχει φθόνος πρὸς τοὺς ἀνταγωνιστάς, οἱ δὲ νεκροὶ (= τὸ μὴ ἐμποδῶν) τιμῶνται μὲ εὐνοϊαν ἀδιαφιλονίκητον. **τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως... κλέος ἦ** = μεγάλη τιμὴ θὰ εἶναι εἰς σᾶς, ἂν δὲν φανῆτε κατώτεροι τῆς ἰδίας σας φύσεως (τοῦ προορισμοῦ σας, ἂν ἀσχολῆσθε δηλ. ἀθουρύβως εἰς τὰ οἰκιακὰ) και μάλιστα εἰς ἐκείνην, περὶ τῆς ὁποίας ἐλάχιστα γίνεται λόγος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν (ἐν τῇ ἀγορᾷ) εἶτε διὰ τὸ καλὸν εἶτε διὰ τὸ κακόν.

46. **πρόσφορα** = ἐπίκαιρα. **οἱ θαπτόμενοι κεκόσμηται** δηλ. τῇ συμπαθείᾳ τῶν πολιτῶν και τῇ προνοίᾳ τῆς πόλεως. **ὠφέλιμον στέφανον... προτιθεῖσα** = ὠφέλιμον (οὐ μόνον εὐπρεπῆ, ὅπως ἦτο εἰς τοὺς κυρίως ἀγῶνας) ἀμοιβὴν τῶν τοιούτων ἀγῶνων (ὑπὲρ πατρίδος) προβάλλουσα εἰς τοὺς προκειμένους νεκροὺς και εἰς τοὺς ἐπιζῶντας. **ἄθλα γὰρ... πολιτεύουσι** = διότι, ὅπου προβάλλονται μέγιστα βραβεῖα τῆς ἀρετῆς, ἐκεῖ πολιτεύονται ἄριστοι ἄνδρες. **ἀπολοφύραμενοι** = ἀφοῦ ἀρκετὰ ἐκλάυσατε. **δν προσήκει** = τὸν προσήκοντα τὸν ἰδικόν του.

1. Κριός κρεμαστός.

2. Κριός προκεκαλυμμένος ἐντός χελώνης (χελώνη κριοφόρος).
Καὶ τὰ δύο εἶδη τοῦ κριοῦ ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς κατακρήμνισιν τειχῶν.

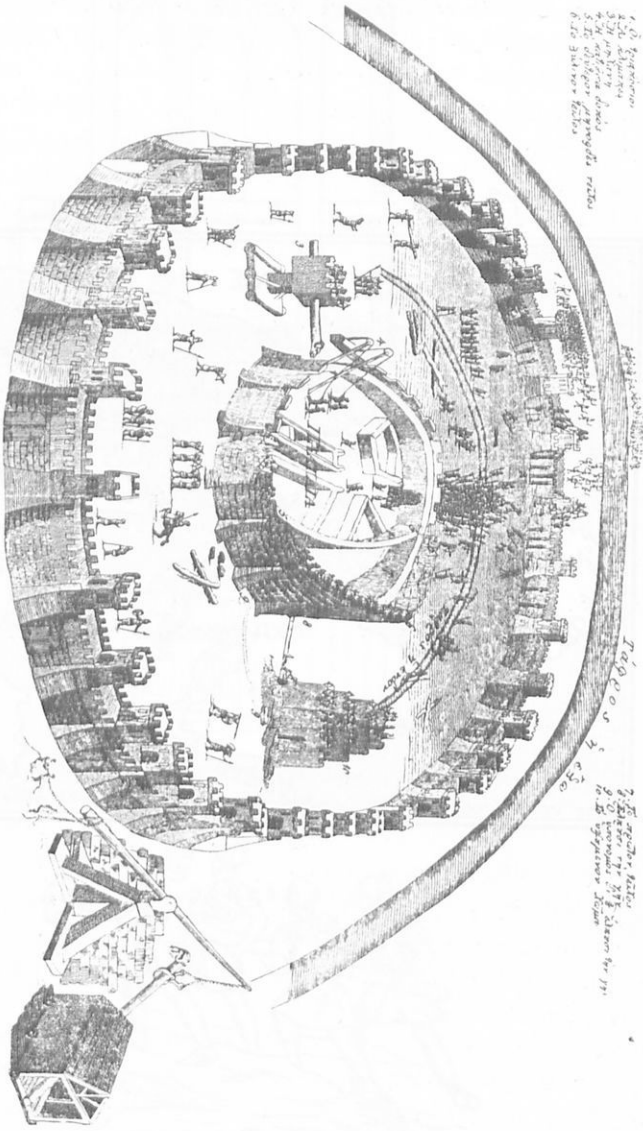

3. Κριός φορητός (πρὸς παραβίασιν κυρίως πυλῶν)

Λέσβος

1. Το Τεχνασκόν
 2. Το Πύργον
 3. Το Πύργον
 4. Το Πύργον
 5. Το Πύργον

1. Το Πύργον
 2. Το Πύργον
 3. Το Πύργον
 4. Το Πύργον
 5. Το Πύργον

Τείχος Πελοποννησίων

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Σελ.

Εικόν του Θουκυδίδου	5
Είσαγωγή	7
I. Ὁ Θουκυδίδης	10
II. Ἡ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατάστασις ἐν Ἑλλάδι	10

ΜΕΡΟΣ Α'

I. Πλαταικὰ	15
α) Εἰσβολὴ τῶν Θηβαίων εἰς τὰς Πλαταιάς (B, 1-6)	20
β) Πλαταιῶν πολιορκία (B, 71-78)	25
γ) Πλαταιέων ἔξοδος (Γ, 20-24)	29
δ) Πλαταιέων παράδοσις (Γ, 52)	30
ε) Δημηγορία Πλαταιέων (Γ, 53-59)	36
ς) Δημηγορία Θηβαίων (Γ, 61-67)	41
ζ) Πλαταιέων καταδίκη (Γ, 68)	41
II. Λεσβιακὰ	43
α) Μυτιληναίων ἀποστασία (Γ, 1-18)	43
β) Λακεδαιμονίων βοήθεια πρὸς Μυτιληναίους. Μυτιληναίων παράδοσις (Γ, 25-33)	53
γ) Ἀθηναίων ἀποφάσεις περὶ Μυτιληναίων (Γ, 35-50)	54
δ) Δημηγορία Κλέωνος (Γ, 37-40)	59
ε) Δημηγορία Διοδότου (Γ, 42-48)	59
III. Περικλέους ἐπιτάφιος (B, 34-46)	65

ΜΕΡΟΣ Β'

Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	75
-----------------------------------	----

0020556505

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Έκδοσις ΚΖ', 1976 (ΙV)- Άντίτυπα 96.000 - Σύμβασις 2669/ 2-4-76

Έκτύπωσις - Βιβλιοδεσία : Ι. ΔΙΚΑΙΟΣ Α. Ε.

